

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

PENELOPE LIVELY

..Zamanın Otesinde

YAYIN HAKLARI

© PENELOPE LIVELY
AKCALI TELİF HAKLARI AJANSI
ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ
VE TİCARET AŞ

KAPAK TASARIMI

O. SELÇUK ÖZDOĞAN

BASKI

1. BASIM / AĞUSTOS 2014 / İSTANBUL
ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ
VE TİCARET AŞ
Göztepe Mah. Kazım Karabekir Cad.
No.: 32 Mahmutbey – Bağcılar / İstanbul
Matbaa Sertifika No.: 10766

BU KİTABIN HER TÜRLÜ YAYIN HAKLARI
FİKİR VE SANAT ESERLERİ YASASI GEREĞİNCE
ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ VE TİCARET AŞ'YE AİTTİR.

ISBN 978 – 975 – 21 1864 - 5

ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ
Göztepe Mah. Kazım Karabekir Cad.
No.: 32 Mahmutbey – Bağcılar / İstanbul
Yayınevi Sertifika No.: 10766

Tel.: 0.212.446 38 88 pbx
Faks: 0.212.446 38 90

<http://www.altinkitaplar.com.tr>
info@altinkitaplar.com.tr

PENELOPE LIVELY

..Zamanın Ötesinde

TÜRKÇESİ
BURCU BİNGÜL

YAZAR HAKKINDA

1933'te Kahire'de doğmuş, eğitim hayatına İngiltere'de devam etmiştir. Çocuklar ve yetişkinler için kurgu romanlar yazan, uluslararası üne sahip üretken bir yazardır. Meslek hayatına Oxford Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak başlamış ve çocuklar için yazdığı ilk romanı *Astercote* 1970 yılında yayımlanmıştır. Bunu 1977 yılında yetişkinler için yazdığı *The Road to Lichfield* adlı romanı izlemiştir.

1973'te *The Ghost of Thomas Kempe* adlı romanı ile edebiyat alanında Carnegie Madalyası'nı, 1976'da *Zamanın Ötesinde* adlı romanı ile Whitbread Ödülü'nü, 1987'de *Man Tiger* adlı romanı ile Man Booker Ödülü'nü kazanmıştır. İngiliz Edebiyatı'na yaptığı katkılardan dolayı 1989'da Britanya İmparatorluk Nişanı'nı ve 2002 yılında Onursal Britanya İmparatorluk Nişanı'nı almıştır. İki çocuk ve altı torun sahibi olan Penelope Lively, İngiltere'de yaşamaktadır.

BU KİTABA NEDEN BAYILACAKSINIZ

Michelle Magorian'dan Ön Söz

BÜTÜN ZAMANINIZI denizin sesini dinleyerek geçirebileceğiniz bir tatilde olduğunuzu hayal edin. Modern dünyanın sesleri sizi huzursuz etmeden, gözlerinizin dalıp gidebileceği, hülyalara kapılabileceğiniz ve hatta belki de aynı deniz manzarasının ve bir önceki yüzyılda kayalarında milyarlarca yıllık fosiller bulunan tepelerin karşısında sizden önce bir insanın oturduğunu hayal edebilirsiniz.

Penelope Lively'nin “*Zamanın Ötesinde*” romanı, aslında pek kimse farkında olmasa da mizah anlayışı gayet gelişmiş, çok incelikli düşünebilen, sıradan ve küçük bir kız çocuğu olan on bir yaşındaki Maria'nın öyküsünü anlatıyor. Kendi hâlinde, sessiz insanlar olan anne ve babası, rutinlere sıkı sıkıya bağlı düzenli bir hayat sürerken Maria'ya hoşlarına giden bir duvar kâğıdıymış gibi davranıyorlar.

Bin dokuz yüz yetmişli yıllarda bir yaz ayındayız. Ağustos ayının tamamı ve eylül ayının ilk haftası için ailesinin kiraladığı eski evin sık çalılıklarla sınırlandırılmış arka bahçesinin altında yatan uçurumun ötesinde gökyüzü denizle buluşuyor. Evin içi kahverengi; kahverengi kadife perdeleri ile Victoria dönemin-

den kalma orijinal mobilyaları var. Bu evin duvarları arasında ise Maria'nın tek duyabildiği ses buzdolabının vızıltısı, saatin tıkırtısı ve babasının gazetesinin hışırtısı. Dışarıda da başka sesler var, gıcırdayan bir salıncak ve havlayan bir köpek ama pencereden bakınca hiçbir şey göremiyor.

Maria, her zaman yaptığı gibi kendi hayal dünyasına sığınıp, aralarında bahçenin dibindeki kocaman bir ağaç ve evin kendini beğenmiş kedisi de bulunan nesneler ve hayvanlarla sohbet etmeye başlıyor.

Kendisine verilen küçük yatak odasındaki şifonyerin çekmecelerinde etraflarını kuşatan tepelerde bulunmuş, en az onlar kadar kadar gri-mavi, üzerine el yazısı ile yazılmış etiketler iliştirilmiş bazı nesneler buluyor. Fosiller.

Kiralamış oldukları evin sahibesi yaşlı komşularını ziyarette gittiğinde, dili tutulmuş gibi olduğu yerde öylece kalakalan Maria'nın gözüne duvarda asılı olan nakışlı bir tablo iliştiriyor ve kendisine bu tablonun Harriet adında küçük bir kız tarafından yapıldığı söyleniyor. Maria bu tabloya işlenmiş olan evin, ailesinin kiraladığı ev olduğunu fark ediyor. Dalları artık aralarında Maria'nın gizlenmesine ve yan taraftaki otelde kalan gürültücü aileyi dikizlemesine izin verecek kadar büyümüş olan bahçenin ucundaki ağacın da bu tabloya işlendiğini görüyor. İlmek ilmek işlenmiş tabloda çiçeklerin arasında siyah demirden bir salıncak, etrafta hoplayıp sıçrayan bir köpek ve bir dizi fosil de yer alıyor...

Söz konusu evde daha sonraki yıllarda Harriet'in aile fotoğraflarında yer almadığını fark edince Maria onun başına korkunç bir şey gelmiş olabileceğini düşünmeye başlıyor.

Bir sonraki ziyaretlerinde çerçevelenmiş bu nakışlı tablodan bir kız ona bakıp sonra yok oluyor. Harriet ona ulaşmaya mı çalış-

maktadır? Amacı, başına gelebilecek bir tehlikeye karşı onu uyar-
mak mıdır? Yoksa Maria gitgide Harriet'a mı dönüşmektedir?

Fosillere karşı duymaya başladığı merak Maria'ya yeni bir arkadaş kazandırır, bu kişi yan taraftaki gürültücü ve devam-
lı tartışan ailenin çocuklarından biri olan Martin'dir ve Maria
başta çekingence de olsa gitgide açılıp benzin pompaları yerine
Martin'le sohbet etmeye başlar.

Zamanın Ötesinde, bir ışık ve gölge, fosil toplama, saklambaç
oynama, tepelere dikilmiş heyelan tehlikesi belirten tabelalar
arasında piknik yapma ve güneşli günlerde sanki sulu boya ile çi-
zilmiş gibi görünen mavilikler ve yeşilliklere karışan gri bir gök-
yüzünün, kara gölgelerin, yağmurlu akşamüstlerinin ve buz gibi
denizlerin hikâyesidir. Neyin gerçek neyin hayal olduğunu ayırt
etmenin ve geçmişte yaşamış insanların uçları kopmuş, siyah be-
yaz fotoğraflar yerine kanlı canlı insanlar olduğunu öğrenmenin
zamanı gelmiştir.

Bu kendi hayal dünyasında yaşayan yalnız bir kızın sessiz-
liğinden, Victoria döneminde işlenmiş bir nakışlı tablo ve dost
canlısı ama gürültücü bir aile sayesinde sıyrılmasının ve bu aile
fertlerinin onu kendi karmaşalarının arasına çekmesiyle yavaş
yavaş konuşmayı seven, gülen, bir sesi olan küçük bir kıza dö-
nüştürmesinin hikâyesidir. Kendini ifade edebilen bir ses. Hayal
kuranlar yerine gerçek insanlar tarafından duyulması gereken
bir sestir bu, o gerçek insanlara şaşkınlık içinde kalan ebeveyni
de dâhildir üstelik. Az biraz gizemli, nazik ve ince esprilerle do-
kunmuş bir roman.

Michelle Magorian

Rose Bruford College ve L'Ecole Internationale de Mime okullarında aldığı eğitimin ardından Londra Üniversitesinde Film Çalışmaları Bölümünde master yapıp ardından da Portsmouth Üniversitesinden Fahri Doktora almıştır.

Oyunlarda, müzikallerde ve tek kişilik gösterilerde sahne almış, Gary Carpenter, Stephen Keeling, Bob Buckley ve Alexander L'Estrange için şarkı sözleri yazmıştır.

Hâlihazırda yedinci romanını tamamlamış olup, şu anda yeni romanı için araştırma yapmakla meşguldür. ITV Prodüksiyonları son romanının haklarını satın almıştır: Costa Ödülü almış olan *Just Henry* (Sadece Henry).

Yakın geçmişte, ilk kitabı *Goodnight Mister Tom* (İyi Geceler Bay Tom) romanının yayımlanışının 30. yılı kutlanmıştır ve bu kitabın *Back Home* (Eve Dönüş) ile birlikte özel baskısı piyasaya sunulmuştur.

Goodnight Mister Tom'un bir tiyatro uyarlaması Chichester'de sahnelenmesinin ardından on dört gösterimlik bir turneyi tamamlamış ve çok güzel övgüler almıştır. Şu anda, BBC radyo 4 Extra, *Back Home* romanının dört bölümlük bir dramatizasyonunu yayınlamaktadır.

İÇİNDEKİLER

Birinci Bölüm: Bir Ev, Bir Kedi ve Birkaç Fosil / 11

İkinci Bölüm: Pırnal Ağacı ve Bir Çocuk / 28

Üçüncü Bölüm: Saatler ve Nakışlı Tablo / 41

Dördüncü Bölüm: Dalgakıran ve Bazı Dinozorlar / 61

Beşinci Bölüm: Neredeyse Bambaşka Olabilecek Bir Gün / 75

Altıncı Bölüm: Harriet / 95

Yedinci Bölüm: Bir Akşamüstü Yürüyüşü ve Takvim / 109

Sekizinci Bölüm: Salıncak / 122

Dokuzuncu Bölüm: Yağmur ve Saklambaç / 137

Onuncu Bölüm: Piknik / 151

On Birinci Bölüm: Küçük Siyah Köpek ve Son Mavi Lias / 168

Birinci Bölüm

BİR EV BİR KEDİ VE BİRKAÇ FOSİL

“ORADA, ARKADA RAHAT mısın?” diye sordu babası Maria’ya.

“Az kaldı.” dedi annesi.

Ne babası ne de annesi arkalarını dönüp ona baktılar. Arabanın iki yanında akıp gitmekte olan manzarada sabit kalan tek şey annesiyle babasının başlarının arkasıydı; daha ne olduklarını bile anlayamadan bir yaklaşıp bir uzaklaşan tepeler, ağaçlar, tarlalar, evler. Mısırlarla dolu tarlalar... İçinde hayvanlar gezinen tarlalar... Arada bir sol tarafta, turkuaz yeşili denizi sınırlayan sarı bir kurdele gibi uzanan bir kumsal ya da bir tabela göze çarpıyordu. Maria kafasının içinde arka koltuktaki küllüğe hitap ederek, Bu İngiliz Kanalı, dedi. Deniz. Yaz tatilimizi geçirmek için de buraya geldik, çünkü herkes böyle yapıyor. Her gün plaja inip etrafta koşuşup bağrışıp kumdan kaleler filan yapıyorlar. Anne babaları çocuklara hayvan şeklindeki yüzme simitleri ve dondurma alıyolar ve her gece yatağınızda kum oluyor. Ama bunu ağustos ayında yapıyorsunuz. Benim bildiğim kadarıyla herkes bunları yapıyor.

Araba yavaşlayıp bir evin garajından içeri girdi. Garaj birden haykırmaya başladı: “ÖN CAM ÇIKARTMALARI! ŞARAP BAR-DAĞI ÖNERİSİ! YAPBOZ! HARİKA BİR DÜNYA TABLOSU!”

“Üç saatten az sürdü.” dedi Bay Foster. “Hiç de fena değil.”

“Trafik de iyiydi.” diye karşılık verdi Bayan Foster.

Şimdi ikisi de arkasını dönmüş, nazik bir şekilde gülümseyerek Maria’ya bakıyorlardı.

“Çok sessizsin.”

“Hasta filan değilsin, değil mi?”

Maria gayet iyi olduğunu ve kendini hastaymış gibi hissetmediğini söyledi. Babasının arabadan aşağı inmesini ve arabaya benzin doldurmasını izledi. Üzerinde tatil için özel alınmış yepyeni bir gömlek vardı. Bunun tatil için alınmış bir gömlek olduğunu üzerinde kırmızı ve mavi çizgiler bulunmasından anlayabiliyordu. Babası normal hayatta asla çizgili gömlek giymezdi. Benzin pompasının öteki yanına bir araba daha yanaştı. İçinde bir sürü çocuk vardı, çoğunluğu küçüktüler, bazıları çığlıkları basa basa ağlıyorlardı. Maria ile yaşıt gibi görünen bir erkek çocuğu bir an pencereden Maria’ya baktı, canı çok sıkılmış ve feci şekilde bunalmış görünüyordu. Arabadan bir kadın indi ve yüksek sesle, “Şimdi hepiniz kesin sesinizi, size söylüyorum!” diye bağırdı.

Maria benzin pompasının yüzüne baktı. Alnının üzerindeki Şarap Kadehi l önerisini simgeleyen çıkartmayı saymazsanız çok sevimli bir yüzü vardı.

“Ne gürültücü şeyler.” dedi benzin pompası. “Yılın bu zamanında her cins insanla karşılaşyoruz.”

“Öyledir herhâlde.” diye karşılık verdi Maria. “Sanırım bu sizin en yoğun olduğunuz sezon.”

“Çok haklısın.” dedi benzin pompası. “Devamlı çalışıyoruz. Tabanlarım yere değmiyor, yani öyle de denilebilir.” Diğer araç-

ta, çocukların en küçükleri kimin önce kimi tekmelediğiyle ilgili tartışmalarına kulak zarını patlatacak çılgınlarla devam ederlerken bir galon daha benzin doldurmakta olan benzin pompası tükürükler saçarak konuşmaya devam etti. "Affedersin... Ama bu gürültü başımın etini yiyor. Ben şahsen, şöyle sessiz sakın bir çocuğu tercih ederim. Sen tek çocuksun galiba, değil mi?"

"Evet." diye cevap verdi Maria. "Ben tekim."

"Hem de çok iyi huylu bir çocuğa benziyorsun." dedi benzin pompası. "Yani böyle söylemem seni rahatsız etmiyor umarım. Yolculuk nasıl geçti?"

"Fena değil." dedi Maria. "Fazla trafik yoktu, rahat geldik."

"Sana yolların asıl nerede tıkalı olduğunu söyleyeyim." diye heyecanla atıldı benzin pompası. "Bir cumartesi gecesi sahil yoluna çık. Boydan boya, dip dipe. İnanılmaz! İşte ben buna trafik derim."

"Bizim oralarda da çok trafik oluyor." dedi Maria. "Yaşadığımız yerde, Londra'nın hemen dışında yani."

"Öyle mi? Bir arpa boyu bile gidilmez, öyle değil mi?"

Daha fazla konuşamadılar. Maria'nın babası tekrar arabaya binip motoru çalıştırdı.

"Güle güle gidin." dedi benzin pompası. "Seninle tanıştığımı sevindim. İyi dileklerimle. Kendine iyi bak. Benim yapmayacağım bir şey yapma."

"Olur." dedi Maria. "Benzin için teşekkürler."

"Bir şey değil."

Önde oturan annesiyle babası başlarının ardı sıra iki yandan akıp gitmekte olan bir resmi andıran Dorset manzarasını izlerken Maria ailesinin bir aylığına kiraladığı bu yazlık evde hakkında konuşabileceği bir şeyler bulmayı ümit ediyordu. İnsanlarla her zaman konuşabilirsiniz, elbette. Aslında bu gayet doğaldır. So-

run şu ki, insanlar özel bir şeyler söylemenizi beklerlerdi ve siz de kendinizi onların istediği, beklediği şeyleri söylerken bulursunuz. Sonra onlar da size söylemelerini beklediğiniz şeyleri söyledilerdi. Maria yetişkinlerin birbirleriyle konuşurken havanın nasıl olduğundan sıklıkla bahsettiklerini fark etmişti mesela, ya da bir şeyin olup olmayacağını birbirlerine sorduklarını. Aslında anne-siyle sohbet etmekten büyük zevk alıyordu ama annesi genelde ya tam dışarı çıkmak ya da başka bir odaya geçmek üzere oluyordu ve yine tam Maria asıl söylemek istediği şeyi dile getirecekken, gitmiş oluyordu. Babası ise, söyledikleriyle ilgileniyormuş gibi görünüyor ama çok önemli değilmiş gibi davranıyordu. Tabii önemli de olmayabilirlerdi. Belki de, diye düşündü, sadece benim için önemlidirler. Bu yüzden de Maria şöyle güzel bir sohbet için bazı farklı yollar bulmuştu. Genellikle, hayvanlarla konuşuyordu. Bazen de ağaçlarla ve bitkilerle. Söyledikleri bazen onu avutuyor bazen de huzursuz ediyordu ama en azından onlarla sohbet edebiliyordu. şöyle gerçekten iinizedi dökme istiyorsanız en iyisi bir saatle konuşmaktı. şayet öyle havadan sudan konuşacaksanız herhangi bir şeyle konuşabilirdiniz.

“Bir yazlık ev.” dedi kül tablasına “Herhâlde pembe renktir. Bu hiç de normal değil. Belki pencerelerine balonlar bağlanmıştır, bacasına da komik bir şapka oturtmuşlardır. İçeriden de neşeli bir müzik sesi geliyordur.”

“İşte geldik.” dedi Bayan Foster, annesi konuşurken Maria geldikleri yeri yol tabelasından öğrenmişti: Lyme Regis. Seyahatleri boyunca gördüğu bütün yol tabelalarını incelemişti. İnsanın aslında gitmek istemediği yerler hep en akıl elici olanlardı; gözlerden ırak tarlaların ve tepelerin ardında bir sır gibi uzanan bu yerler, isimleriyle sizi kendilerine en fazla çekenler oluyordu:

Sixpenny Handley, Winterborne Stickland, Piddletrenthide ve Affpuddle. Oldukça fantastik isimlerdi. Onlar da diğerkleri gibi yerler miydi acaba! Yani kulübeleri, ilkokulları ve postaneleri var mıydı? Çitler ve tarlaların arasında uzayıp giden yeşil patikalar gibi sizi kendilerini keşfetmeye çağırıyorlardı. Buna hiç fırsatım olmayacak diye düşünürken üzgündü. İşte bu da artık asla bilemeyeceğim şeylerden biri, diye geçirdi içinden.

Sonra dikkatini Lyme Regis'e odakladı, ister sevsin ister sevmesin burayı öğrenmesi gerekiyordu. Fena bir yere benzemiyordu. En azından sıra sıra evler yoktu. Maria'nın bazı konularda peşinyargıları vardı, aslında bu düşüncelerinden kimseye bahsetmiyordu ve gittiği bir yerde boş gözlerle kendisine bakan bir dizi evin olması da umurunda değildi, ama tıpkı kendisi gibi tanıdığı herkes de böyle evlerde oturuyordu. Bu kasabadaki evler genelde daha farklı bir şekilde yerleştirilmişti. Sorun şuydu ki –yani böyle demek isterseniz– tepelerden birkaçı her an denize kayabilecekler gibi duruyordu, sanki tüm evler parmaklarını birer pençe gibi toprağa geçirmiş, duvarları, kenarları ve bahçeleri ile tepeye tutunmaya çalışıyorlardı. Evlerin her biri, bir diğerkinin ardı sıra yükselerek, yemyeşil ağaçların kucakladığı çatıların, bacaların ve pencerelerin birbirinin arkasına sıralanmış gibi durmasına neden oluyordu. Şimdiye dek hayatında hiç bu kadar ağacın olduğu bir yer görmemişti, küçük ağaçların yanı sıra büyükler de vardı, bazıları açık bazıları koyu renkti, hepsi birbirinden farklıydı. Bunların arasından sanki üzerine pudra şekeri dökülmüş gibi beyaz dalgalarla süslenmiş pırıl pırıl pırıldayan deniz görünüyordu.

“Harika!” dedi Bayan Foster.

“Tam bir Victoria dönemi atmosferi var.” dedi Bay Foster.
“Sanırım, doğru yerdeyiz.”

Ardından direksiyonu parlak yeşil çitlerin arasında uzanan çakıl taşlı bir yola doğru kırdı. Yol, cadde ile arasındaki çit ve pek de bakımlı olmayan bahçe boyunca uzanarak bir eve varıyordu. Maria ve anne babası arabadan inip, önünde durdukları evi şöyle bir süzdüler. En azından Maria öyle yaptı. Annesi, “Ne kadar şirin. Beyaz dış cephe sıvası çok hoşuma gitti.” derken, babası bavullarını arabanın bagajından çıkarmaya başlamıştı. Maria ise evi incelemeye devam ediyordu.

Derli toplu bir evdi. Yanında yöresindeki evler gibi, küçük kuleler ve kalelerle, camekânla kaplanmış verandalar, ön bahçeler ve orasında burasında çıkmalarla öyle etrafa yayılmış durmuyordu. Gayet düzgün bir dörtgen şeklindeydi, daha doğrusu her iki katında da siyah kapısının üstündeki pencerenin etrafına simetrik bir şekilde yerleştirilmiş yeşil panjurlu pencereleriyle dikdörtgen biçimliydi çünkü genişliği yüksekliğinden fazlaydı. Evin en dikkat çekici yeri kıvrımlı kenarlarıyla üst kat pencerelerinin hemen altında cephe boyunca uzanan açık yeşil demirden saçaklarıydı.

“Evet Maria.” dedi Bay Foster. “Nasıl, düşündüğün gibi bir yer mi?”

“Hayır.” diye karşılık verdi Maria.

“Sanırım 1820’de yapılmış olmalı.” dedi Bay Foster bir öğretmen edasıyla. “Bu tip mimariye Regency deniyor.”

O sırada Maria, kimin umurunda, buralarda bir yerde bir salıncak olmalı, rüzgârda sallanıyor, gıcırdadığını işitebiliyorum, diye düşünüyordu. Güzel, kendime ait bir salıncağım olması fikri hoşuma gitti, bir de hafifçe havlayıp duran bir köpek var, birinin- dir herhâlde, diye düşünüyordu. Evin köşesini dönüp arka bahçeye giderek salıncağı bulmaya çalıştı ancak ortada birbirine girmiş çalılıklarla çevrelenmiş kare şeklinde bir çimenlik alan dışında

bir şey yoktu. Bahçenin dibinde bir çit vardı ve ardında dimdik denize doğru inen bir yar uzanıyordu. Güneş batalı çok olmuştu ve deniz pırıltısını kaybetmişti. Şu hâliyle gri-yeşil beyaz köpükleriyle, öyle hafif hafif kıyıya vurup duran dalgalarıyla göğe uzanıyor gibiydi, öyle ki hangisinin nerede başlayıp nerede bittiğini söylemek zordu. Sahil sağ ve sola doğru birbirine karışmış yeşiller, altın sarıları ve mistik mavilerle uzanıyordu ve hemen evin önünden denize doğru uzanan taş bir duvar sanki koruyucu bir kolmuş gibi küçük limanda dinlenmekte olan ve direkleri birer kürdanı andıran tekneleri sarıp sarmalıyor gibiydi. Martılar limanın üzerinde uçuşuyor ve hemen ardındaki kumsalda insanlar küme küme oturlurken, köpekler denize girip çıkıyorlardı. İnsan böyle bir manzarayı uzun uzun inceleyebilirdi.

Salıncağın, ağaçların ardında tamamen gizlenmiş yan bahçede olduğuna karar vermişti. Yandaki ev, kuleli ve kaleli türden kocaman bir evdi ve civardaki evlerin arasından kolaylıkla seçilebiliyordu. Tekrar evin ön tarafına geçtiğinde babası tam da kapıyı açmak üzereydi. Birlikte içeri girdiler.

“Vay canına!” dedi Bayan Foster. “İşte bu! Sanki zaman 1880’de durmuş gibi.”

Dışarıda her şey pastel yeşil, mavi ve altın sarısı gibi renklerle bezeliyken evin içi tamamen kahverengilere bürünmüştü. En azından holdeki duvarlar ahşap lambridendi. Bir masanın üzerinde tik taklayan kahverengi bir saat vardı ve masaya kahverengi kadifeden bir masa örtüsü serilmişti. (“Püskülleri bile var.” dedi Bayan Foster masa örtüsünü bir ucundan tutup kaldırıp sonra da bırakarak. “Vay vay!”) Kahverengi karolu zeminin bir kısmını kaplayan kahverengi desenli bir halı vardı. Salon olduğu belli olan odadan içeri baktığınızda bahçeye açılan balkon kapısının iki yanına kahverengi kalın perdeler asılmıştı. (İşte bu, dedi

Maria kendi kendine. Bir kabul salonu, tıpkı kitaplardakine benziyor, daha önce hiç yakından görmemiştim.) Üçü de odaya girip bir süre hiç konuşmadan etraflarına bakındılar.

“Burası kabul salonu olmalı.” dedi Maria’nın annesi.

Etrafta soğan şeklinde sandalyelerle karşılıklı yerleştirilmiş küçük, hiç de rahat görünmeyen koltuklar vardı. Koca bir piyano kahverengi bir örtünün altında saklanıyordu. Şöminenin üzerinde kimsenin istemediği şeyler gibi duran doldurulmuş kuşlar cam bir fanusun altına yerleştirilmişlerdi: İlk bakışta serçeyi andırıyorlardı ama daha yakından incelemek lazım diye düşündü Maria. Ümitle onların ne olduğunu araştırabilirim dedi kendi kendine. Araştırma yapmayı severdi. Belki de nadir bir tür bül-bül ya da soyu tükenmek üzere olan türlerdendi.

Odanın içinde şöyle bir turladılar. Duvarlardan birinde dağ manzarası önünde, etrafı bir yığın ölü kuş ve hayvanla çevrili üzerinde İskoç kıyafetleri olan bir adamın kahverengi yağlı boyaıyla yapılmış bir resmi asılıydı. Diğerineyse bir vitrin yaslanmıştı ve içinde bir sürü porselen vardı. Tavandan tabana kadar uzanan bir kütüphane sıra sıra dizilmiş, ciltlerinin üzeri altın varakla yazılı kitaplarla doluydu. Maria’nın aklından böyle bir kitabı asla ve de asla yatağınıza götüremeyeceğiniz fikri geçti. Tuvalette de okuyamazdınız mesela. şu sırtı dimdik duran sandalyelerden birinde üzerinizde en iyi giysileriniz ve temiz ellerle oturup okuyabilirdiniz ancak.

“Evet.” dedi Bayan Foster. “Ne düşünüyorsunuz?”

“Bir yazlık evin böyle bir yer olacağını düşünmemiştim.” dedi Maria.

“Doğruyu söylemek gerekirse.” dedi babası. “Ben de.”

Evin geri kalan kısmını birlikte gezdiler. Aşağıda içinde çok uzun bir masanın etrafına dizilmiş deri kaplı sekiz sandalyenin

bulunduğu bir yemek odası vardı. Büfenin üzerinde yine ölü tavşanların, yaban tavşanlarının ve kekliklerin bir sandalye üzerinde resmedildiği bir başka yağlı boya tablo göze çarpıyordu. Bir oda daha vardı, Maria burayı hemen çalışma odası olarak düşündü, içinde tavandan tabana bir kütüphane dolusu kitap ve bir kanepe bulunmaktaydı. Mutfak diğer bölümler kadar etkileyici değildi, daha sıradandı. Yukarıda birkaç yatak odası ve bir banyo vardı. Maria, banyoda hayvan pençesine benzeyen ayakları olan bir küvet olduğunu fark ettiğinde çok sevindi. Annesiyle babasının ardı sıra merdivenlerden aşağı inmeden önce uzun uzun küvete baktı.

Hale inerlerken birden garip bir şey oldu. Kenarları saçaklı örtü kımıldandı ve altından kocaman tekir bir kedi fırlayıp kendini halının ortasına attı ve bir an onlara öylece bakakaldı. Sonra da patileriyle yüzünü temizlemeye koyuldu.

“Eşyalı derken kedili olduğunu söylememişlerdi.” dedi Bay Foster.

Kedi esnedi ve açık kalmış olan ön kapıdan dışarı çıktı. Arabaya şöyle bir bakıp çalılığa doğru seğirtti.

Bay ve Bayan Foster hemen işe koyuldular, eşyalarının hepsini arabadan indirdikten sonra onları eve taşıdılar, fırını ve elektrikli ev aletlerini kontrol ettiler, hepsi yirminci yüzyıldan kalma gibiydi. Maria peşlerinden giderek, gerektiğinde yardım ediyordu.

“Hangisi senin odan olsun tatlım? Deniz manzarası olan şu odaya ne dersin?”

Maria pencereye yaklaştı. Liman, ufuk ve bulutlarla birlikte yine bahçeden görünen aynı deniz manzarası vardı, bu sefer bahçe aşağıda kalıyordu. Pencere rüzgârla sarsılınca yine salıncağın gıcırdadığını duyar gibi oldu.

“Evet, benim olsun lütfen.”

Odanın kendisi küçüktü, içinde de bir sürü eşya vardı; kenarları kıvrımlı yuvarlak masalar, pirinçten başlığıyla ve ayakucuyla koskocaman bir yatak, bir sürü kasvetli resim ve masalardan birinde yaklaşık kırk beş santim yüksekliğinde bir sürü küçük çekmecesini olan bir ahşap mobilya. Maria çekmecelerinden birini açınca yan yana sıralanmış üç tane mavimsi gri fosille karşılaştı, bunlar tekerleklerle benziyorlardı, kahverengi kâğıt parçalarının üzerine yerleştirilmiş ve inci gibi bir el yazısı ile etiketlenilmişlerdi. *Promicroceras planicosta*, diye okudu. *Asteroceras obtusum*.

“Pekâlâ.” dedi annesi. “Bavulları yukarı çıkarsak iyi olur. Geliyor musun?”

“Birazdan.” dedi Maria.

Çekmeceyi kapatıp, fosilleri sonra incelemeye karar verdi. Yatağın üzerine sıçradı, hoplayıp zıplamaya başladı. Yatak biraz topak topaktı ama insanı kucaklar gibi sarıyordu. Kocaman çekmeceli şifonyerin içi naftalin kokuyordu. Pencereye doğru ilerleyip bahçeye baktı. Bir tarafta daha önce fark etmediği kocaman koyu renk yapraklı bir ağaç vardı, çok kalın gövdeli yaşlı bir ağaç gibi duruyordu, denizden esen rüzgârla sallanan ve titreten diğer sıradan olanlar gibi tanıdık bildik bir tür değildi. Tepenin kenarına tünemiş, sanki denizin üzerinde havada asılı kalmış gibi, üzerinde fazla ot bitemeyen ihmal edilmiş bir bahçeydi bu, çiçek filan da yoktu. Ancak ağaçlar ve çalılıklar çok davetkâr görünüyorlardı. Onları daha sonra inceleyebilirdi.

Kedi kapıya sürtünerek içeri girdi, küçük masalardan birinin üzerine sıçrayıp tökezledi. Bir süs eşyası yere düştü. Maria onu yerden kaldırırken kenarından bir parçanın koptuğunu fark edip kendini suçladı. Eşyayı tekrar masaya yerleştirdi.

"Aptal." dedi kedi ona.

"Ne?"

"Aptal, dedim. Sanırım bu işten sıyrılacağını sanıyorsun."

"Olabilir."

Kedi esnedi. "Mümkündür." dedi. "Belki de değildir." Özene bezene patilerinden birini yalarken, üzerine vurmuş sahne ışığı gibi duran bir güneş ışığı hüzmeleri altında uzanıyordu.

"Burada harika bir Victoria atmosferi olduğunu söylemeliyim." dedi Maria.

"Amacımız memnun etmek." dedi kedi.

"Salıncak nerede?" diye sordu Maria.

"Salıncak filan yok."

"Evet var. Gıcırdadığını duydum."

"Sen ne diyorsan öyle olsun." dedi kedi. "Yakında öğrenirsin." Yarı kapalı gözlerini iyice kısıarak ona baktı. "Beni de hırpalama. Dayanamıyorum. Son gelen tipler beni devamlı okşayıp sevmeye çalışıyorlardı. 'Cici pisi, tatlı pisi.' Ugh!"

"Ben kedileri sevmem." dedi Maria.

"Ben de çocukları sevmem. Kaç yaşındasın sen? Dokuz mu?"

"On bir." dedi Maria soğuk bir edayla.

"Yaşına göre küçük görünüyorsun, değil mi?"

"Bu benim suçum değil."

"Pek de gösterişsizsin, derdim ben olsam, fare gibi. Sizin evdeki yan komşunun kızı Caroline'e benzemiyorsun. Uzun kumral saçları var. Hem o iki kız kardeşi ile koşturup duruyorlar. Gü-lüp, itişip kakışıyorlar."

"Caroline'i tanıyorsun demek." dedi Maria.

Kedi patisini şöyle bir inceleyip gerindi. "Annen iyi bir ahçı mıdır?"

“Hem de en iyisinden.” dedi Maria.

“Kepçesi bol mudur? Geriye çok artık kalır, öyle mi?”

“Sanırım aç kalmazsın.”

“Güzel.” dedi kedi. “Geçen hafta aç kaldım sayılır. Koca bir aile. Herkes birbirinin artıklarının peşinde. Azıcık bir çöpe bile ne övgüler düzülebilir.” Düşünceli düşünceli Maria’ya baktı. “Yoksa beni dinlemiyor musun?”

“İnsan emin olamıyor.” dedi Maria. “Aslında olması gerekir. Başka türlü olsa nasıl olur bilinmez. Neredeyse beni istememişler, biliyor musun? Bir keresinde annem bir arkadaşına söylerken duydum. Ama şimdi bana sahip oldukları için mutlular.”

“Öyle mi dersin?” dedi kedi. “Sen öyle san.” Kendinden emin görünüyordu. “Elbet, şüphesiz yine görüşeceğiz.” diyerek yaylana yaylana odadan dışarı seğirtip, kuyruğunu iki yana sallaya sallaya merdivenlerden aşağı inmeye koyuldu.

Bütün eşyaları evin etrafına yayılmış bir hâlde, kitapları kabul salonundaki masada, sebze meyveleri mutfakta, montları holde olunca ev o çok belirgin karakteristiğini biraz kaybetmeye başlamıştı. Artık daha çok bir yuvayı andırıyordu, sanki her şeyden bağımsız o dikbaşı görünümünü yitirmişti, onlara aitmiş gibi duruyordu. Akşam yemeklerini mutfakta yediler, yemek masası en azından domuz pirzolası ve salata için fazla debdebeli gelmişti. Kedi gelip bir süre Bayan Foster’ın bacaklarına sürtünüp yaltaklık etti, sonunda bir parça artık kapmayı başardı. Maria içinden yalaka, pis yağcı diye geçirdi... Kedi ona nefret dolu bakışlar atıp fırının yanına uzanıp uyumaya başladı.

Evin bir önceki kiracıları geride kendilerini ele verecek izler bırakmışlardı: Mutfaktaki rafta yarısı dolu bir kahvaltılık gevrek paketi (Pirinç patlağı insanlarıymışlar diye geçirdi içinden Maria, ama aralarından biri mısır gevreği seviyormuş.), küvetin içinde

unutulmuş bir plastik ördek, patlamış bir plastik balon ve onun kaldığı odanın çöp kovasına bırakılmış çizgi romanlar, kabul salonundaki kanepenin kenarına sıkışıp kalmış birkaç lego parçası ve fırının arkasında parçalanmış, vinçli oyuncak bir kamyon. Bayan Foster bütün bu eşyaları topladığı gibi çöp tenekesine atmıştı. Bu Maria'nın içini sızlatmıştı, o eşyalara bakarak bu söz konusu görünmez ailenin nasıl birileri olduğunu hayal etmeye çalışıyordu oysa. Farklı yaşlardan ve cinsiyetlerden insanlar olmalıydı. Bu ev geçen hafta epey bir gürültülü patırtılıydı herhâlde diye geçirdi içinden. Ama şimdi, yemekten sonra, annesi bulaşıkları yıkar, babası gazetesini okurken ve o da durmuş pencereden dışarı bakarken ev gayet sessizdi.

"Gidip plaj nasıl bir yermiş bakalım mı?" diye sordu Bayan Foster.

"Evet, lütfen." dedi Maria.

Gittikleri kumsal kasabadan birkaç kilometre ötedeydi. Maria yıllardır bir sürü plaj görmüştü, bu kumsala hemen iyi bir puan verdi. Bir kere mütevazı bir yerdi, üzerinde sadece birkaç plaj kulübesinden başka bir şey yoktu. İnsanlar da otoparka yakın yerlere küme küme yerleşmiş görünüyorlardı, bir süre sonra ortada plaj kulübesi filan da kalmadı. Kumsal arada sırada bir tepenin kenarına kamp kurmuş ailelerle, önlerine atlayan deniz kenarında koşuşturmakta bir köpek ya da çocuk dışında kilometrelerce uçsuz bucaksızmışçasına önlerinde uzanır oldu.

İlk dikkatini çeken şey kayalıklar olmuştu. Onlar da iddiasızdı. Cornwall ve Galler'deki gibi sarp yamaçlar yoktu. Her nasılsa hepsi de tarifi zor bir şekilde sert değil de yumuşakmışlar gibi duruyorlardı. Aslında bunun asıl nedeni renkleri olmalıydı, şu anda bulutlarla kaplı gökyüzünün rengi ile örtüşen kurşuni mavi-gri renkteydiler, bu yüzden de açık yeşilden, pastel turkua-

za çalan deniz, bu gri tepelerin ve kumsalın parıldayan kumları ile kurşuni gri gökyüzü arasında bir renk kuşağıymışçasına uzanıyordu. Ama aslında tam olarak öyle de değildi, başınızı yukarı kaldırınca da aynı rengi görüyordunuz. Tepelerin başlarında taş gibi altın sarısı ve kahverengi karışımı bir tabaka vardı, bunu da yeşil bir bitki örtüsü süslüyordu. Ve bu üç renk zaman zaman birbirine karışıyor, sanki tepe dil çıkarıyormuş gibi bu yeşillik bazı yerlerde aşağı doğru uzanıyordu. Orada durup, İngiltere'nin ve Dorset'in bittiği ve her ikisinin de zarafetle denize doğru sokulduğu bu noktada kendinden geçmiş gibi etrafına bakınıyordu.

"Burası güzel." dedi Bayan Foster. Havlularını serip üzerine oturdular.

Maria bir süre sonra bu gri-mavi kayaçlardan birinin üzerinde oturmakta olduklarını fark etti. İlk başta kaya gibi de gözüküyordu, sadece kurumuş çamur gibiydi. Parmağıyla bir katmanını kaldırdı ve üzerini kazımaya başladı. Yüzükoyun uzanırken, üzerinde oturdukları kayaya daha da yakından bakınca bir şey fark etmişti. İçinde sanki bir ruh vardı. Sanki çamurun üzerine ince ince bir şeyler yazılmış gibi içlerinde deniz kabuklusuna benzer kıvrımlı ve spiral şeklinde canlılar vardı. Sonra bunların kaldıkları evdeki o minyatür çekmecelerin içindeki canlılarla aynı olduğunu fark etti. Ama bunlar daha küçüklerdi ancak birkaç santimetre büyüklüğündelerdi ve bazıları o kadar mükemmel görünüyorlardı ki! Bir deniz kabuğu ile bunların arasından bir tanesini çıkarıp parmaklarının arasına almasıyla taş, toza dönüştü ve mavi tozun ardından kayanın içinde bunlardan onlarcası olduğunu gördü. Bütün kayanın içinde sanki taş kesilmiş hayaletler yatıyordu.

“Bak!” diye haykırdı Maria.

“Fosiller.” dedi annesi. Sonra da, “Ammonitler. Bu kıyı fosilleriyle meşhurdur. İstersen onları toplayabilirsin.” deyip sırtüstü uzanıp hırkasını başının altına aldı ve okumakta olduğu kitabın sayfasını çevirdi.

Ama ben bunları mahvetmek istemiyorum, diye düşündü Maria. Öyle tatlılar ki. Hem milyonlarca milyonlarca yıldır buradalar. Onları toplayıp kırmak Maria’ya çok aptalca gelmişti. Resim çizme konusunda iyi olsaydım onların resmini yapardım diye düşündü.

Bunun yerine, kayaya daha da dikkatlice baktı ve hafızasına kaydetmeye çalıştı, sonra da yakınlardaki diğer kayalara gidip onlarda da aynı canlılar var mı diye incelemeye koyuldu. Çoğu pürüzsüz ve boştu ama içlerinden birkaç tanesinde onların üzerine uzandıkları kaya kadar olmasa da bazı canlı kalıntıları vardı. Sonra araştırmasını derinleştirerek kumsalın bulundukları tarafını neredeyse kaplayan çakıl taşlarının ve kayaların arasında küçük gri tekerlek parçalarını andıran fosil parçaları hatta bazen hiç bozulmamış bir tanesini bulabileceğini keşfetti. Bir keresinde avuçlarının içinde tuttuğu Antik Çağ’dan kalma katılaşmış mavigri kayanın bir parçasında yirmi beş santimetre derinlikte birbiri üzerinde yer alan hayaletimsi yaratıklar gibi donup kalmış fosiller buldu. Yanına alıp götürmek için kayayı anorağına sardı.

Akşama doğru deniz çekilirken şimdi üzerinde koşuşturup bağıışan çocukların dolaştığı pırıl pırıl kumların olduğu bir kumsal boyunca otoparka ilerlediler. Artık geride kalan denizin üzerinde deniz kuşları dalgaların arasına bir dalıp bir çıkıyorlardı. İnsanlar gitmek için hazırlanmaya başlamışlardı, kum kovalarını, küreklerini, piknik sepetlerini, katlanan sandalyeleri topar-

lıyorlardı. Acaba plajlar gece nasıl gözüküyordur diye düşündü Maria, yani tamamen boşken...

"Sanırım yakında buradan birkaç arkadaş edinarsın." dedi annesi.

"Evet, ben de öyle umuyorum." derken Maria'nın sesinde kendine güvenden eser yoktu.

Eve döndüklerinde, odasında bir başına otururken, çekmece-
ceden çıkardığı fosilleri yatağının üzerine yaydı. Henüz burasını
kendi odasıymış gibi hissetmiyordu. Ne de olsa, geçen hafta bir
başkası burayı kendi odası sanıyordu. Oda kendine aitmiş gibi
hissedemiyordu bir türlü, onu dışladığından değil ama buyur
eder bir hâli de yoktu. Bir şekilde, fosillerin odasına ısınmasına
yardım edeceğini umuyordu. Fosillerle ilgili bir kitap almalıyım
diye düşündü, böylece ne olduklarını öğrenebilir ve benden önce
bunları bulup bu minyatür çekmecelere yerleştirirken etiketleyen
insan gibi ben de onları adlandırabilirim. Acaba bunları toplayan
insan da, tıpkı onun gibi kumsalın aynı kısmında mı bulmuştu
bu fosilleri? Kendi elindeki kırık parçacıklarla karşılaştırıldığın-
da bunlar çok daha iyi durumlardı. Bir kez daha onları çekme-
ceden çıkardı ve tek tek yakından incelemeye koyuldu. Bu sırada
yine salıncağın gıcırdadığını işitti, sonra da pencerenin kenarına
gidip yan bahçeyi görebilme umuduyla dışarı baktı. Ama ağaçlar
görüş alanını kapatıyordu.

Babası koridorda ilerleyerek açık duran odasının kapısına di-
kildi.

"Eee, ne dersin? Artık yerleştin mi?"

"Evet." dedi Maria. Babası pek çok arkadaşının babasından
daha yaşlıydı; kelleşmeye başlamıştı ve saçları başının etrafına
yerleştirilmiş bir at nalını andırıyordu. Maria babasının tatilde
giydiği gömleği çıkarıp yerine yine tatile özel bir süveter giymiş

olduğunu fark etti. Sıklıkla yaptıkları gibi birbirlerine öylece baktılar, her ikisi de söyleyecek bir şeyler bulmaya çalışıyordu.

“Her şeyi çoktan keşfetmişsindir sanırım.” dedi Bay Foster.

“Daha bahçenin tamamını gezmedim.”

Bay Foster bahçeye sanki kendisine iş çıkaracakmış gibi ürkererek bir bakış attı. Londra’da bahçeleri yoktu.

“Evet. Şey bence işimize yarayabilir.” dedi.

Bir sessizlik oldu. “Pekâlâ.” diye devam etti Bay Foster. “Sanırım akşam yemeği vakti geldi.” Sonra merdivenlerden aşağı indi.

Birlikte sessiz bir akşam geçirip erkenden yattılar. Rüzgâr ve deniz çarpmış olduğundan Maria deliksiz bir uyku çekti, yalnızca bir kez dışarıda bir yerde kuyruğu koparılırcasına bağırarak küçük köpeğin havlamalarına uyandı.

İkinci Bölüm

PIRNAL AĞACI VE BİR ÇOCUK

BİR SONRAKİ GÜN, Maria bahçenin bir sürü olanak sunduğunu keşfetti. İçinde çiçek tarhları olmadığı için ezmemeniz ya da ağaçlara tırmanmamanız söylenen cinsten bir bahçe değildi bu. Yan bahçeyi onların kiraladığı evin bahçesinden ayıran yapraklar ve tavşan delikleriyle dolu sık, ıslak ve nemli çalılık bir sürü oyun imkânı sunuyordu. Ama ortada beraber oynayacak kimse yoktu. Maria amaçsızca bu deliklerin içinden ve etrafından sürünerek geçti. Sonra ağaçlara tırmanmaya başladı. Aralarından özellikle biri dikkatini çekmişti. Pencereden baktığında kalın, koyu renk yaprakları ve koskocaman gövdeli, büyük ve koyu renk ağacı gördü. Arsız bir şekilde her yana uzanan iri iri kıvrımlı dalları insana oturabileceği doğal banklar yaratıyordu. İçlerinden birinin rahat rahat gözcülük yapmasına izin verecek kadar geniş, oturmaya müsait bir dal olduğunu, yerden çok da yüksek olmadığını ve o noktadan yan bahçeyi çok net görebileceğini fark etti.

Oraya çıkıp oturdu, kimse fark etmeden yan taraftaki eve giren çıkanları izledi. Artık otel olarak kullanılan süslü ve gösterişli

bir binaydı bu. Ferforje sandalyeler ve masalar, güneş şemsiyeleri, gayet güzel biçilmiş bahçeyi donatıyordu. Orada da bir salıncak varmış gibi görünmüyordu, küçük yeşil bir saha ve tenis benzeri bir oyun olan badminton ağı vardı.

Birden kedi ortaya çıktı, pençelerini haşur huşur sesler çıkararak bir ağacın gövdesinde biledi.

“Adım ne demiştin?” diye sordu.

“Maria.”

“Mary yani, öyle mi?”

“Hayır. Maria.”

“Bu da onun biraz fiyakalı söylenişi, değil mi?” dedi kedi küçümseyerek.

“Annem eski isimlerin daha anlamlı olduğunu düşünüyor.”

“Bence gösteriş meraklısının teki.” dedi kedi. Kuyruğunu titreterek bir çimen kümesini dikkatle takibe koyuldu.

“Köpek yan tarafta mı yaşıyor?” diye sordu Maria. “Geceleri havlıyor ya, onu diyorum?”

Kedi silkindi. “Sen kimseyi umursamaz mısın? Herkesin hassas bir noktası vardır.”

“Merak ettim de.”

Otelin bahçesinde bazı çocuklar bağıra çağıra badminton oynuyorlardı.

“Pek şen şakraklar.” dedi kedi. “Neden ben de sizinle oynayabilir miyim diye sormuyorsun?”

“Sorabilirim.”

“Git de, sor o zaman.”

“Bir dakika.”

“Seni aralarında istemeyeceklerinden korkuyorsun, değil mi?” dedi kedi.

Maria ağaçtan inip, iki bahçeyi ayıran çalıllığa doğru ilerledi. Kedi yarı kapalı gözlerinin arasından onu izliyordu. Birkaç dakika durup çocuklara baktı, sonra da, "Aslında, eve gidip anneme yardım etmem lazım." diyerek bir bahane buldu.

"Öyle olsun bakalım..." dedi kedi.

Mutfakta annesi hızlıca sevdikleri yiyecekleri raflara, dolaplara yerleştiriyor ve yemek takımlarını da düzenliyordu.

"Neden kediyi kovalıyordun?" diye sordu.

"Sevimsiz bir kedi de ondan." diye yanıtladı Maria.

"Bu çok saçma. Bütün sabah hırıldaya mırıldana bacaklarının arasında dolandı durdu."

Maria insanların o anda yanında bulundukları kişiye göre çok farklı tavırlar sergileyebildiklerini daha önce hiç fark edip etmediğini annesine soracak oldu. Belli ki, hayvanlar da aynı şekilde davranıyorlardı. Okuldaki Bayan Hayward gibi mesela. Etrafta veliler varken otuz iki dişini birden göstererek gülümseyip durduğu hâlde, etrafta yalnızca çocuklar kaldığında durum değişiyordu. Dudakları uzun ince bir çizgi hâlini alıp, somurtmaya başlıyor, dişleri artık görünmez oluyor, sesi de değişiyordu, üstelik daha yüksek perdeden ve öfkeli çıkmaya başlıyordu...

Ön kapının zili çaldı.

"Misafir!" dedi Bayan Foster. "Ama burada daha kimseyi tanımıyoruz ki!"

Hole geçti. Maria açılan kapının ardında farklı sesler işitiyordu, garip bir sesin yanı sıra annesinin sesi (bu annemin tanımadığı insanlarla konuşma sesi, diye düşündü içinden). Sesler bir yaklaşip bir uzaklaşırken, mutfaktaki saat tik taklarına devam ediyor, gün ışığı pencereden girip masanın üzerine, bacaklarına ve yere vurarak altın rengi bir havuz oluşturuyordu. Maria kendisine seslenildiğini işitti ve istemeye istemeye hole çıktı.

“Bu da kızımız Maria.” dedi annesi. “Bayan Shand bizim ev sahibemiz. Karşıdaki evde oturuyor.”

Bayan Shand çok yaşlıydı. Giysileri çok eski modaydı ama tam bir hanımefendi gibi görünüyordu. Maria kadının ipek bir elbisenin üzerine bir broş ve kolyeler takmış olduğunu, ancak ne gariptir ki ince çoraplarının altına lastik tabanlı bez bir ayakkabı giymiş olduğunu fark etti. Gözlerini dikip Maria’ya baktı. “Son kiracıların dört çocuğu vardı. Tek çocuğunuz olması bir değişiklik olacak. Aslında çocuklara aldırış etmem.”

Daha önce hiçbir ev sahibiyle tanışmamıştım, diye düşündü Maria, bu yüzden de onlara aldırış eder miyim etmez miyim bilmiyorum. Sanırım bunu öğreneceğim, diye geçirdi içinden.

“Aslında.” dedi Bayan Shand. “Üçünüz için epey geniş bir ev, bu kesin.”

“Evet, çok geniş bir evmiş.” dedi Bayan Foster. “Ne kadar büyük olduğunu fark edememişiz.”

“Kiracılar genelde şaşırıyorlar. Evdeki mobilyalar hakkında da zaman zaman yorumlarda bulunuyorlar.”

“Biz Victoria dönemine ait şeyleri severiz.” dedi Bayan Foster. “Ama siz eşyaların zarar görebileceğinden korkmuyor musunuz? Yani etrafta o kadar çocuk olursa, insanlar da dikkatsiz davranırsa...”

“O ev bütün hayatım boyunca çocuklara maruz kaldı.” dedi Bayan Shand suratını buruşturarak. “Ben de o evde büyüdüm, altı ağabeyim ve kız kardeşlerimle. Benden önce de annem o evde yaşamış. Değiştirilemeyecek kadar eski, tıpkı benim gibi. Mutfağı yeniledim, şimdilerde buna ‘modernleştirmek’ diyorlar. İnsanlar artık eski tip fırınlarla ocakları kullanmak istemiyor.”

Maria, bir yandan Bayan Shand’ın elbisesinin boynuna takmış olduğu işlemeli akik broşun üzerindeki yüzü incelerken, bir

yandan da yarım kulak da olsa konuşulanları dinliyordu. Birden pür dikkat kesildi. Bu kadar çok çocuğun büyüdüğü bir evde kalyor olmak ne garipti. Kendi evinde, sadece o büyümüştü: Zaten ev sekiz yıl önce yapılmıştı ve aslında kendisinden bile genç bir evdi. Yıllar önce Maria ile aynı yaşlardayken Bayan Shand'ın bu kapı eşiğinde durduğunu hayal etti. Eskiden olduğu insanı bulabilme umuduyla ev sahibelerinin yüzüne dikkatle baktı ama artık üzerinde incecik çizgiler olan bir yüzdü bu ve geçmişe dair hiçbir ipucu bulamadı. O ve diğer çocuklar bu merdivenleri üzer üzer inip bahçedeki ağaca tırmanmışlar mıydı acaba?

"Maria?" dedi annesi. "Bayan Shand sana bir şey söyledi."

Maria birden irkilip dikkat kesildi.

"Şunu sormuştum." dedi Bayan Shand. "Hangi odada kalmak istedin?"

"Arka tarafa bakan odada." dedi Maria. "Küçük olanda."

"Ah! Eski oyun odamız. Biz çocuklar oradan çıkmazdık. Geceleri denizin sesini duyabilirsin."

Salıncağın da, diye düşündü Maria. Annesi tekrar sözü aldığı sırada tam da salıncakla ilgili bir şey soracaktı, ama sormadı. Sonrasında gazete dağıtımı ve elektrik sayacı gibi şeylerden konuşarak sohbetle devam ettiler.

"Evet." derken Bayan Shand konuşmayı sonlandıran bir ses tonu kullanmıştı. "Sanırım size söylemem gerekenler bu kadar. Piyano geçen ay akort edildi. İsterseniz kullanabilirsiniz." Maria'nın yüzüne soru sorar gibi baktı. "Ufak tefek bir şeysin, değil mi? Soracağın bir şeyler olursa ne zaman istersen bana uğrayabilirsin." Sonra da beyazlı grili desenli ipek elbisesiyle arkasını dönüp, yeşilliklerle kaplı garaj yolunda kayboldu gitti.

"Evle bir bütün olmuş sanki." dedi Bayan Foster.

"Neden artık burada yaşamıyormuş?"

“Burası ona çok büyük gelmiş. Karşıdaki dairelerden birinde oturuyormuş.”

“Keşke kedisini de yanına alsaymış.” dedi Maria. Bir de ona şu salıncağın nerede olduğunu sorabilseydim, diye geçirdi içinden. Her neyse, bir dahaki sefere, dedi sonra.

Akşamüzeri yağmur yağdı. Kumsala gidemeyecekleri için Bayan Foster ne kadar rahatlamış olduğunu zar zor gizleyerek kabul salonunda kitabını okumaya koyuldu. Bay Foster biraz kestirmek için yukarı çıktı. Maria bir süre penceresinden dışarı bakarak yağan yağmuru izledi: Yağmur, aynen ırmaklar gibi camdan aşağı süzülüyordu, dışarıdaki koyu renkli ağacın (yani o sabah tırmandığı ve artık kendi ağacı olduğunu düşündüğü ağacın) silüetini sanki dibinde çakıllar olan bir havuzdaki yosun parçasıymış gibi titretiyor ve iki yana salınmasına neden oluyordu. Yosunları düşününce birden aklına kumsaldaki fosiller geldi ve isimlerini öğrenip, onları etiketlemeye karar verdiğini anımsadı. Onları düzenlemeye ve minyatür çekmeceler içindeki diğer fosillerle karşılaştırmaya başladı. Bazıları aynıydı, bu da onların ne olduğunu tanımlamasını kolaylaştırıyordu. İsimlerini elinden geldiğince düzgün bir şekilde küçük kâğıt parçalarına yazdı -*Pro-microceras... Astero-ceras...*- sonra da onları banyodan aldığı pamuk topaklarının üzerine yerleştirdi. Çok bilimsel ve profesyonel işi görünüyorlardı. Ancak fosillerden bir tanesini bir türlü tanımlayamıyordu. Bu çok hayaletimsi bir şeydi, ilk bakışta mavi bir kayanın içerisinde bir motiften öte bir şeye benzemiyordu. Kısa bir süre sonra çizgileri ve motifi daha belirginleşmeye ve Antik Çağ’dan kalma bir canlının taşlaşmış silüetini almaya başladı.

Benim bir kitaba ihtiyacım var, diye düşündü. Aşağıdaki odada bir sürü kitap var.

Ancak kabul salonu ve yemek odası arasında kalan çalışma odasındaki kütüphanede dizili kitapların arasında durduğunda bunun büyük bir meydan okuma hâline geleceğini anladı. Kah-verengi, bordo ve lacivert ciltli kitapların önünde durdu. Aralarında hiç de ilgi çekici renklerde ya da resimli ciltli kitaplar yoktu. Sonra ciltlerden birkaç tanesini rastgele çekip çıkardı, hepsi de aynı garip kokuya sahiplerdi. Bu kokunun uzun yıllardır kimsenin okumadığı kitapların kokusu olduğuna karar verdi. Hem ciltlerin sırtındaki altın yaldızlı harfler de insana hiç de davetkâr görünmüyordu... Biri Charles Darwin tarafından yazılmış olan *Türlerin Kökeni*, diğeriye, *Kayaların Şahitliği*, *Jeolojinin Prensipleri*. İçinden, bunlar ne işe yarar ki, diye geçirirken birden “kaya” ve “jeoloji” kelimelerinin fosillerle ilgili olduğunun ayrımına vardı. Kitaplardan birini aşağı yere indirdi, evet işte bu kitabın sayfalarında kaya katmanlarının ve birkaç sayfa sonra da deniz kabuklularının çizimleri vardı. Ama metni neredeyse hiç anlayamıyordu, sanki yabancı bir dilde yazılmış gibi bazı çok ağır kelimeler ve ne dediklerini anlayamayacağı kadar uzun cümleler vardı. Öte yandan çizimler güzeldi ve kitaplardan en azından biri işine yarayabilecekmiş gibi görünüyordu. Koltuklarının altına sıkıştırabileceği kadar kitabı alıp merdivenleri çıkarak yatak odasına gitti.

Masada sıralanmış hâlde dururken insanın gözünü korkutuyorlardı. Üzerinde oyuklar ve mürekkep lekeleri olan ve bir yanına H.J.P. harfleri kazılmış olan bir masaydı bu ve bir sandalye çekip oturduktan sonra, pek umudu olmasa da *Türlerin Kökeni*’ni açtı. Çok ciddi bir kitaptı, ancak atladığı sayfalardan bir tanesi çizgili atlar hakkında ilgi çekici şeyler anlatıyordu. Çoğunu zaten anlayamıyordu. O somurtarak kitaba bakıp sandaletlerinin topuklarını sandalyenin kenarına sürterken dışarıda yine köpek

havlamaya başladı. Bu kitap bir işe yaramayacak, tek bir kelimesi-
ni bile anlamıyorum, diyordu içinden. Sayfaları çevirip dururken
kitap elinden kaydı ve yere açık bir şekilde düşünce son sayfasına
birinin ucu sivri bir kalemle bazı çizimler yaptığını ve yanlarına
da bazı notlar düştüğünü gördü.

Aslında hiç de onaylamayarak da olsa, Maria eski stilde yana
yatık, inci gibi bir el yazısı ile ancak biraz tutarsız bir şekilde,
belli ki kendi yaşlarındaki birisi tarafından yazılmış sözcükleri
incelemeye başladı. Ne de olsa ona kitapların içine yazı yazılma-
ması gerektiği öğretilmişti. Gözüne birkaç tane yazım hatası ili-
şti. “Övnekler tepelerden toplanmıştır.” diye yazıyordu, sonra da
bazı Latince isimler vardı, *Gryphaea... Phylloceras...* (bunlarda imla
hatası olup olmadığını anlaması imkânsızdı elbette), her birinin
yanında, bir fosilin gayet düzgün çizilmiş resmi vardı. Birkaç kez
kalemin ucu kâğıdın yüzeyinde bir çıkıntıya denk gelmiş ve mü-
rekkep lekeleri olmuştu ki bu da bu yazıları kaleme alan kişinin
diz altında bir elbisenin üzerine çocuk önlüğüyle, ayağına birçok
düğmesi olan siyah botlar giymiş bir küçük kız çocuğu olduğu
izlenimini bırakıyordu. Uzun saçlarıysa bir bantla alından geri-
de toplanmıştı. Çok iyi bir çizimdi. Benim yapabileceğimden çok
daha iyi, diye düşündü Maria. Ve sonra gözlerini kâğıdın üzerin-
de gezdirirken birden kendisine çok tanıdık gelen bir çizime rast
geldi.

İşte benimki bu, diye düşündü, ismini bilmediğim parça bu...
Sonra da fosilini çizimin yanına yerleştirerek bu silüet ve motifle-
rin itinayla çizilmiş resimdekilerle aynı olduğunu gördü. Çizimin
hemen yanında, *Stomechinus bigranularis*, “Soyu tükenmiş bir de-
niz kestanesi. 3 Ağustos 1865’te doğudaki tepenin hemen altında
buldum.” yazıyordu.

Evet, şimdi de ağustos ayındayız, diye düşündü Maria, farklı bir ağustos ayında... Kitap hâlâ masanın üzerinde önünde açık dururken, dışarı bakıp yaklaşık yüz yıl önce –yok daha fazla olmalıydı– bu kitabı elinde tutmuş başka birini düşündü (bir kız çocuğu, bir kız çocuğu olduğuna eminim...) Belki o da aynı pencereden biçilmemiş çimlerin bürüdüğü ve ağaçların rüzgârda tatlı tatlı salınmakta olduğu bahçeye bakmıştı. Çünkü, diye düşündü Maria, burada yaşamış olmalı, kitap ve bu fosiller buradaki bu dolapta olduğuna göre onun olmalılar... Sonra da bunları düşünerek, parmaklarını pürüzsüz ama uçları hafifçe kıvrık, içinde *Stomechinus bigranularis* olan gri kayanın üzerinde gezdirirken, yine ortalarda görünmeyen salıncağın gıcırdadığını ve inlediğini işitti.

Sonra da bu düşünceleri bölündü ki zaten kaçınılmaz olarak hep böyle olurdu, annesinin çay vakti diye seslendiğini işitti. Ama daha yeni öğle yemeği yemiştik, diye düşündü Maria, öyle olduğuna eminim. Zamanın hep aynı şekilde aktığı doğru olmaz, bazı akşamüstleri çok yavaş geçiyor, bazıları ise çok sıradan, oysa bunun gibi akşamüstleri daha insan ne olduğunu anlayamadan geçip gitmiş oluyor sanki hiç yaşanmamış gibi... İkişer ikişer adımlarla merdivenlerden indi, hatta son dört basamaktan aşağı atladı ve yağmurun dindiğini fark etti. Çay içtikten sonra yine gidip o ağaca tırmanabilirdi.

Yarım saat sonra, ağaç ona eski bir dostuymuş gibi görünmüştü. O koltuk gibi kıvrılan konforlu dala yerleşti. Ağacın kabuğu girintili çıkıntılıydı ama penye tişörtünün altından sırtı sıcacık olmuştu. Yapraklarsa etrafında sohbet eder gibi hışırdayıp fısıldıyorlardı. Bir süre sonra ağacın başka bir dalına tüneyerek birbirine kur yapan iki güvercin de ona eşlik etmeye başladı.

Güneş tekrardan yüzünü göstermişti. Yağmurdan sonra ıslıl ıslıl bir akşam olmuştu. Yandaki otelden bahçeye çıgılıklar atarak bir grup çocuk fırlamış ve badminton oynamaya başlamışlardı. Badminton alanı onun ağacından çok da uzakta değildi. İyice küçölüp bözölerek hiç olmadığı kadar sessiz olmaya çalıştı ve dikkatle onları izledi. Kendisinden biraz daha küçük üç kız çocuğu, birkaç ufaklık ve yaşı biraz büyükmüş gibi duran bir oğlan çocuğu vardı, herhâlde on bir yaşlarında olmalıydı. Sonra onların, Lyme'a giderlerken benzin istasyonunda rastladıkları aile olduğunu fark etti. Çocukların yaş aralıklarına ve sayılarına bakılınca iki aile olduğu anlaşılıyordu. Yaşı büyük olan erkek çocuğunun diğerlerinden sıkıldığını fark etti. Yaşça kendinden çok küçük olanlarla gayet uslu bir şekilde oynuyordu ama sonra kızlardan biriyle tartışınca onlardan ayrılıp dalgın dalgın çiçek tarhının etrafını çevreleyen çakıl taşlarını tekmelemeye başladı. Sonra, Maria'nın ağacında bir şey dikkatini çekti ve Maria'yı panikletecek şekilde gelip tam ağacın altında durup başını havaya kaldırarak yapraklara bakmaya başladı. Maria ağacın gövdesine yaslandı ve donup kaldı. Güvercinler sesler çıkararak birbirlerine kur yapmakla meşguldüler.

Kıpırdamadan durmak için çok fazla efor sarf etmiş olmalıydı çünkü birden sandalı haşırt diye bir ses çıkararak daldan kaydı ve güvercinler panik çıgılıklarıyla başka bir ağaca doğru uçtular. Kafasını ondan yana çeviren çocuk direkt gözlerinin içine bakıyordu. Bir süre yaprakların arasından birbirlerine öyle bakıp durdular.

"Orada olduğunun farkındaydım zaten." dedi çocuk. "Sırf tasmalı kumruları izleyebilmek için orada değilmişsin gibi davrandım. Neden onları ürkütüp kaçırdın ki?"

"Bilerek yapmadım." dedi Maria.

Çocuk artık ağaca çok daha dikkatle bakıyordu. "Bu çok güzel bir ağaç." dedi. "Bizim bahçedekiler bir işe yaramaz. Bu evde mi yaşıyorsun?"

"Hayır." dedi Maria. İşte o anda ağacı onunla paylaşmak, onu da yanına davet etmek istedi ama tam bunu söyleyecekken, her zamanki gibi dili tutuldu. Yanlış bir şey söylerse, karşısındaki söyleyeceğini yapmak istemezse, ya da onu dinlemeden çeker giderse diye sustu. "Hayır." dedi.

"Biz dün geldik." dedi çocuk. "Yemekler berbat. Hem tabağa azıcık koyuyorlar. Ama renkli televizyon var, sanırım o kadar da fena sayılmaz." Ellerini kot pantolonunun cebine sokmuş arkasını dönüp tam gitmek üzereydi ki...

"Onların tasmalı kumrular olduğunu nereden biliyorsun?" diye sordu Maria çaresizlik içinde.

"Ne demek istedin?"

"Güvercin değiller mi yani? Ben güvercin olduklarını sanmıştım."

"Tasmalı kumrular işte, öyle değil mi?" dedi çocuk. "Yani orman kumrularının kanatlarında bir çizgi olur. Hem ötüşleri de farklıdır." Gitmeye yeltendi.

"Görüşürüz." dedi Maria, sesi birden öyle yüksek çıkmıştı ki, yanakları kızardı. Tanrıya şükür yaprakların arkasında gizleniyordu.

"Güle güle. Görüşürüz..." dedi çocuk öylesine. Sonra sıçrayıp diğer çocukların arasına daldı. Maria onların bağırdığını işitti. "Martin... Hadi gel Martin."

Bir süre sonra ağaçtan aşağı inip eve girdi. Ev çok sessizdi. Mutfaktaki buzdolabı hafif hafif mırıldanıyordu. Bir saat tik tak ediyordu. Bunun dışında duyulan tek ses salonda okuduğu gazetenin sayfalarını çevirirken çıkardığı hışırtıydı. Annesiyle babası

salondaydı. Boş şöminenin iki yanına yerleştirilmiş olan soğan şeklindeki sandalyelere oturmuş bir şeyler okuyorlardı.

Maria da motifli koyu renk halıya yüzükoyun uzanıp bir şeyler okumaya başladı. Kedi de sanki bir süs eşyasıymış gibi kanepenin birinin koluna uzanıp onları izlemeye başladı.

“Siz de tatillerde deli gibi eğlenen bir aileymişsiniz yani!” dedi kedi alayla.

“Evet ne aileyiz ama!” dedi Maria.

Tırnaklarını kanepeye dayayıp gerindikten sonra, “Bugün seni coşturacak bir şey yaptın mı? Bir şey öğrendin mi? Bir yere gittin mi? Birileriyle ilginç bir sohbet ettin mi?” diye sordu kedi.

“Çok hoş bir çocukla sohbet ettim.” dedi Maria. “Benim yaşlarımda.” diye ekledi.

“Vay, vay!” dedi kedi. “Kabak çiçeği gibi açılmaya başladık, öyle mi? Sanırım oyun oynamaya çağırmıştır.”

Maria cevap vermedi.

“Evet?” dedi kedi.

“Maria.” dedi Bayan Foster, başını okuduğu kitaptan kaldırarak. “Böyle mırıldanmayı keser misin? Şu kediye de kanepeden kışkışlar mısın lütfen. Kanepenin kumaşını tırnaklarıyla mahvediyor.” Bu arada kedi yerinden fırladı ve odadan çıktı. Bir dakika sonra ekledi. “Odadan dışarı kovalamana gerek yoktu, zavallı şey.”

“Kendisi çıkmak istedi.” dedi Maria. “Sanırım ben gidip uyuyacağım.”

Banyoya gidip, ayağının dibindeki plastik hayvanlarla küvette banyo yaptı. Bu çok derin bir küvette, bir kere içine girdiniz mi, eğer oturmaz da boylu boyunca uzanırsanız dışarıyı göremiyordunuz. Özellikle Maria kadar küçük biriyseniz, devamlı tetikte olmazsanız boğulma ihtimaliniz de vardı. Böyle olmasına rağmen

men bu küvet çok hoşuna gitmişti. Tuvalet de pek hoştu. Kah-verengi ahşaptan bir oturağı vardı ve porselen klozete güllerden bir taç resmedilmişti, daha önce hiç böyle bir şeyle karşılaştığını hatırlamıyordu. Bu evdeki hiçbir şeyin yeni olmadığını fark etti. Her şey yıllarca kullanılmış ve yıpranmıştı. Kendi evlerinde ve arkadaşlarının evlerinde, bunlar genelde geçen ay alınmış şeyler oluyordu. Bu ahşap tuvalet oturağı da yıpranmış, boyaları dökülmüş ve yapıldığı malzemeler renk atmıştı. Burada insanlar yaşamıştı... Mesela, H.J.P. gibi isminin baş harflerini masaya kazımış insanlar. Peki, kütüphaneden aldığı kitaba o çizimleri yapan kişi, bir erkek mi yoksa kız çocuğu muydu?

Odasına dönünce artık burada olmayan, bu yardımsever dostun, adını bir türlü bulamadığı fosilin ismini de ona söylediğini fark etmişti. Bir kartın üzerine düzgün bir el yazısı ile *Stomec-hinus bigranularis* yazdı. Onu da küçük koleksiyonunu oluşturan diğerlerinin yanına yerleştirip yatağa girdi ve ışığı kapattı.

Üçüncü Bölüm

SAATLER VE NAKIŞLI TABLO

MUTFAK DUVARINA ASILMIŞ, muhtemelen evin bir önceki kiracıları tarafından kendi kaderine terk edilmiş olan kasabanın ve sağında solunda yer alan sahillerin haritası vardı. Maria kısa bir süre sonra bu haritayı ezberledi. Nerede olduğunu bilmeyi severdi, ayrıca harita okumayı tek başına öğrendiği için de kendisiyle gizliden gizliye gurur duyuyordu. Bir zamanlar (çok da uzun zaman önce değil hem de) haritalar Maria için babasının gazetesindeki uzun sütunlar ya da okuldaki daha karmaşık toplama işlemleri gibi karşısında dehşet içinde kafası karmakarışık kaldığı gizemli şeylerdi. Üzerinde farklı renklerden oluşan ve yolları, nehirleri, demir yollarını ya da ne olduğunu bilemediği şeyleri gösteren, mavi, yeşil ve gri renk blokları da başka anlama gelen ve sayısız isim barındıran haritalar vardı. Ayrıca bunların atıfta bulunduğu parlak evler, otobüsler, ağaçlar ve insanlarla dolup taşan yerler vardı, bunların birbiri ile nasıl ilişkilendirilebildiğini bir türlü anlayamıyordu. Bir haritanın karşısına geçip, “Ah! İşte ben buradayım ama şurada olmam lazım, o yüzden de

yürümeliyim.” ya da “Şu yönde arabaya veya otobüse binmeliyim.” dendiğini bir türlü kestiremiyordu. Sonra bir gün bu sorunu kendi kendine çözmeye karar vermiş ve evlerinin yakınındaki bir alışveriş merkezinin önünde üzerinde kalın, kırmızı harflerle BURADASINIZ yazan haritasının karşısına kendinden emin bir şekilde dikilmişti. Ve işte o anda nerede olduğunu anlamıştı, tanıdık caddeler ve dükkânlar birer çizgi hâlini almış ve yazıya dönüşerek haritanın üzerinde gayet işe yarar bir şekilde yerlerini almışlardı.

“Eh, çok da zeki değilmişsin, değil mi?” dedi kedi. “Çoğu bu işi senden çok önce çözmüştür.”

“Ben asla zeki olduğumu iddia etmedim.” dedi Maria.

“Mesela sizin sınıftaki şu Sally var ya.” diye devam etti kedi, damarına basmaya hazırlanarak. “İşte ben zeki diye ona derim. Eli hep havada, ‘Öğretmenim, öğretmenim, ben cevabı biliyorum! Öğretmenim, öğretmenim, ben yanıtlayabilir miyim?’ Yazısı da inci gibi hem. Onun defterinde kırmızıyla bir sürü aferin yazılı.”

İşte o anda Maria sınıfındaki Sally hakkında konuşmak istemediğini fark etti. Çok güzel bir gündü, güneş denizin üzerinde parıl parıl parlıyordu, evin ötesindeki tarlalar papatyalar ve düğün çiçekleriyle doluydu, ayrıca haritaya bakarken rahatsız edilmek de istemiyordu. Dikkati daha fazla üzerine çekemediğini anlayan kedi gidip kapının eşiğine otururken Maria tekrar haritaya odaklandı. Gittikleri plajın Charmouth’ta olduğunu ve o kumsalın ardında Charmouth ve Lyme Regis arasındaki tepelelerin ilkine Kara Tepe ardındakineyse Church Cliffs dendiğini biliyordu. Hem bugün bütün bunları ağır ağır, derinlemesine, tüm detaylarıyla, tek başına ve yanında gelmek isteyebilecek bir şeylerle sohbet ederek incelemesi gerektiğini de biliyordu.

Charmouth’a gittiklerinde yine ilk gittiklerindeki gibi sahil boyunca yürüdüler. Bayan Foster ve Maria kalabalıklardan uzaklaşmak için Kara Tepe yakınlarında bir yerde oturmayı düşündüler. Maria aslında gri, yeşil ve altın sarısı renklerindeki bu tepeye neden Kara dendiğini düşündü. Kumsalda ilerlerken aklından bu ve başka şeyler geçiyordu, annesiye sanki güneşlenecek yer değil de bir ev satın alıyormuş gibi davranıyordu. Bir karar veriyor sonra da vazgeçiyordu. En sonunda ne çok rüzgârlı ne de gölgeli, ne denize çok yakın ne de uzak, yosunlarla ve gürültücü insanlarla dolu olmayan bir yer bulabildiler. Bayan Foster kendilerine ait bölgenin sınırlarını çizerek kendisi için konforlu bir ortam yaratma sürecindeyken, Maria da deniz kenarında yapılan tatillere yabancı biriyseniz, yani uzaydan gelmişseniz ya da Antik Çağ’dan kalma bir insansanız, yılın bazı zamanlarında insanların İngiltere’nin (İskoçya ve Galler’in) kıyılarında oturup denize baktıklarını görünce ne kadar şaşırabileceğini düşündü. Oldukça garip bir durumdu bu.

“İyi misin?” diye sordu Bayan Foster.

“İyiyim.” dedi Maria. Birkaç dakika sonraysa, “Ben biraz etrafta dolanıp keşfe çıkacağım.” diye ekledi.

“Hıhımm.” dedi Bayan Foster kitabını açarken.

Maria plajı çevreleyen tepelere tırmanmaya başladı. Bu tepeler gri ve çok çamurluydu. Başını kaldırıp yukarı baktığında gri çamurun, tıpkı coğrafya kitaplarındaki buzullar gibi, kocaman dilimler şeklinde yukarıdan aşağıya aktığını görüyordu. Çamur kuru toprak gibi pul pul çatlayarak bazı şekiller oluşturmuştu ve üzerine bastığınızda dibinde sağlam bir zemin yokmuş hissine kapılıyordunuz. Otoparkta gördüğü bir levha bu tepelerin tekin olmadığını ve heyelan tehlikesi arz ettiğini yazıyordu. Kafasını kaldırıp Kara Tepe’nin kumsala doğru uzanmış yamaçlarına ba-

kan Maria'nın bir an içi ürperdi ve oraya çıkmayacağım, bu hiç de iyi bir fikir değil, diye düşündü.

Burası ürkütücü bir yerdi. Hem çok yaşlı, hem de genç görünüyordu, üzerinde hiçbir şeyin yaşamadığı çamur ve kayaların olduğu Ay kadar yaşlı ve çoraktı, ama sanki geçen hafta oluşmuş kadar da genç görünüyordu. Çünkü burasının toprak kayması ile oluştuğu belliydi. Tepeler çok ama çok uzun bir süre denize doğru kaymış ve ilerlemişti, bu yüzden şimdi üzerleri çalı, çimen, sazlıklar ve filizlenen ağaçlarla kaplıydı. Bazı yerlerdeyse –bu öyle yakın bir geçmişte olmuştu ki– üzerlerinde biraz zaman verilse ve yerküre hareket etmeyi kesse neler yapabileceklerini göstermek için baş vermiş birkaç cesur fide dışında bir şey yoktu.

Çalılıkların, kurumuş dere yataklarının, fısıldayan sazlıkların arasından geçerek bir patikayı takip etmeye başladı. Burası bir bahçeydi, kül rengi sarp kayalıkların katedral duvarları gibi çevrelediği yabani bir bahçe. Bütün etrafı çiçeklerle bezenmişti. Bazılarının isimlerini biliyordu, sıradan olanların yani. Burçaklar ve kanarya otları, yonca ve maydanozlar, şu sarı şeyler de gerçekten kuşların yumurta ve domuz pastırmasıydı. Ama aralarında ormanlarda küçük çam ağaçları gibi biten, gür yemyeşil bitkiler ve kokulu yabani bezelye çiçeğine benzeyen şey gibi bilmediği daha onlarcası vardı. Bundan bir parça koparıp, daha sonra kitaplara bakıp ne olduğunu bulabilmek için üzerindeki hırkanın düşmesinin ilihine ilistirdi. Bir karahindiba çiçeğinin başını koparıp bebekmişçesine üflemesiyle bu küçük kar taneciklerini andıran şeyler rüzgârla savrularak başıboş bir şekilde denize doğru uçuştular. Orada büyüme şansları yok, diye düşündü Maria. Hepsi boşa gitti. Hiçbir şeyi boşa harcamamanızı söylerler; zamanı, elektriği ve artan yiyecekleri... ama bazı şeyler kendilerini boşu boşuna harcıyor. Tüm bu bitkilerle çiçekler boşu boşuna tohuma

duruyorlar. Baharda, karahindibalar ve karaağaçlardan savrulan milyonlarca milyonlarca tohum. Bir de iribaşlar yani kurbağa yavruları. Ha bir de kayaların içinde fosilleşen şu ammonitler, herhâlde onlardan da milyonlarca milyonlarcası vardı. Deniz onlarla dolu. Daha büyüyemeden başka canlılar onları yiyor. Boşa harcamak demişken...

“Ne?”

Koca bir dikenli katırtırnağı kümesini geçer geçmez patikada duran biriyle burun buruna gelmişti ve işte o anda aslında aklından geçen şeylerin bir kısmını yüksek sesle dile getirdiğini anlamıştı. İşin kötüsü karşısında duran yan taraftaki otelde kalan o çocuktuktu.

“Yine aynı şeyi yaptın.” dedi. “Ama eminim bunu kasten yapmamışsındır.”

“Yine ne yaptım?”

“Kuşları kaçırdın. Bir çift keten kuşu vardı.” Maria’ya gıcık olmuş gibi bakıyordu ama sonra çılgına dönmüş gibi bağırmaya başladı. “Nereden buldun onu?”

“Neyi?”

“O çimensi mürdümük.” dedi çocuk öfkeyle. “Aptal.”

Maria’nın elleri hırkasının düğme iliğinden sarkan solmak üzere olan çiçeklere gitti. “Bunları mı? Ne olduklarını bilmiyordum.”

“Onlar çok nadir bulunan bir mürdümük türü.” dedi çocuk. “Hepsi *bu*. Burasının doğal koruma alanı olduğunu bilmiyor musun?”

“Hayır.” dedi Maria keyfi kaçmış hâlde. Düğme deliğine iliştiği mürdümük sanki tenini yakıyordu.

Çocuk ona tepeden bakıyordu, ondan en az yirmi santim daha uzundu, neyse ki sonra insafa geldi de daha anlayışlı dav-

randı. "Ah neyse, bunu bir daha yapma, tamam mı?" dedi. Sonra Maria'nın eline bakarak, "Sendeki fosili görebilir miyim?" diye sordu.

Küçük bir ammonitti, çok da etkileyici bir şey değildi, bu sabah bir tek bunu bulabilmişti. "Süper!" dedi çocuk nazıkçe. Ardından da elini cebine attı ve Maria'nın ne olduğunu hemen bildiği bir şey çıkardı.

"*Stomechinus bigranularis*." dedi kendinden emin bir tavırla.

Çocuk bir an şaşkınlıkla yutkundu. "Adı bu muymuş?" dedi. Sonra da, "Sen nereden biliyorsun?" diye sordu.

"Bizim evimizde bir kitap var." dedi. Birkaç saniye sonra, "Fosiller hakkında." diye ekledi Maria.

"Senin adın ne?" diye sordu çocuk hemen. İlişkilerinin farklı bir boyuta taşınmakta olduğu belliydi.

"Maria."

"Benim adım da Martin. Şu bahsettiğin kitaba bir ara bakabilir miyim?"

Maria'nın yüzü kızardı ve sadece başıyla onaylayabildi.

Maria sessiz sakın bir şekilde durduğu hâlde Martin birden, "Şişşt!" diye atıldı. Martin'in baktığı yere bakınca küçük bir kuşun yakınlardaki bir çalının bir dalından diğerine atladığını gördü. Kuş uçana kadar onu izlediler.

"Taş kuşu."

"Öyle miydi?" dedi Maria hayran hayran.

"Dişiydi bence. Bu arada, saat kaç?"

"İkiyi çeyrek geçiyor."

"Benim geri dönmem lazım. Bu akşamüzeri bir yere gideceğiz. Hadi gel."

Aslında Kara Tepe'de kalıp etrafı keşfetmek istiyorduydu da Martin'in peşine takıldı. Sessizce onu takip ediyordu, o ne zaman

durursa o da ona itaat ederek duruyordu, adının kuş kaçırana çıkması fikrinden hoşlanmamıştı. Bir keresinde çatlayıp pul pul kurumuş bir dere yatağından geçtikleri sırada Martin, "Burası özellikle yağmur yağdığında çok tehlikeli olur." dedi.

"Peki neden?"

"Tepeler aşağı kayıyor. Sonra üstlerinde su birikiyor ve hepsi kayarak aşağı inmeye başlıyor. Genellikle yazın olmaz da daha çok şubat ve mart aylarında olur. Burası bir tür bataklık sayılır."

"Siz hep buraya mı geliyorsunuz?"

"Genellikle."

Kumsala indiklerinde Martin geri dönüp, "Görüşürüz o zaman." dedi.

"Görüşürüz."

"Bir ara gelip o kitaba bakarım herhâlde."

Akşamüzerinin geri kalan kısmında fazla bir şey olmadı. Maria ve annesi çay saatinde sandviçlerini yiyip kitaplarını okudular. İkisi birlikte taş gibi rengine uygun soğukluktaki denizde yüzdüler. Güneş yavaş yavaş ufukta batmaya başlarken Bayan Foster tam da Maria'nın tahmin ettiği gibi şu sözleri sarf etti: "Evet, sanırım günü en iyi şekilde değerlendirdik."

Eve döndüklerinde paspasın üzerinde bir not buldular. Bayan Foster, kavisli ve iri iri harflerle yazılmış notu okudu. "*Civarda görülecek yerlere dair elimde bir rehber kitap var, aklıma onu benden ödünç almak isteyebileceğiniz geldi. Belki küçük kızınız bu akşam lütfederlerse kitabı ona teslim edebilirim. Hester Shand.*"

"Ev sahibemiz." dedi Bayan Foster. "Ona bir uğramak ister misin tatlım?"

Maria aslında hiç de gitmek istemiyordu. Bayan Shand'dan pek hoşlanmamıştı , doğrusu hiç hoşlanmamıştı. Ama annesinin

sorularına maruz kalmadan gitmeyi reddetmenin bir yolu yoktu ve insanlarla tartışmaktan hoşlanmazdı. “Tamam.” dedi.

Bayan Shand yolun hemen karşısında, Özel Victoria Oteli denen kocaman, kuleli bir evde yaşıyordu. Garaj yolunun girişinde “Dönmek Yasaktır” levhası asılıydı. Biraz daha ileride yolun yarısında “Misafirlerimizin Araçlarına Özeldir” tabelası vardı. Küçük yeşil tabelalar sizi çimlere basmamanız konusunda uyarıyordu. Burada birçok şey yasak görünüyordu. Otelin kapısının hemen yanındaki bir tabelada “Çocuklar ve Köpekler Giremez” yazılıydı. Maria bu tabelaya bakarak ne kadar manasız bir şey söylediğini düşündü. Yani buralarda çok fazla çocuk ve köpek vardı. Bu konuda yapılabilecek bir şey yoktu. Bari hazır tabelalar asıyorken “Yağmur ve Deprem Yasaktır” da yazsalar. Ama aslında tabelanın söylemek istediği “Buraya Çocuklar ve Köpekler Alınmaz” anlamına geliyordu ki, Maria birden çok öfkelenmişti, bu çok kabaydı. İnsan ne çocuk olacağına ne de köpek olacağına karar veremiyordu ki, hem bunlardan biri olmak hiç de kötü bir şey değildi. Tam kapının yanında asılı kocaman pirinç çanı çalacaktı ki, bunun hemen altında yanında, “Shand, Daire 1. Lütfen zile basınız.” yazılı olan buton ilişti gözüne.

Zili çaldı. Yaklaşık bir dakika sonra, daha önce fark etmemiş olduğu çanın yanındaki hoparlörden çatlak bir ses, “Evet?” dediğinde neredeyse olduğu yerde zıpladı.

“Annem beni kitap için gönderdi.” dedi Maria.

“Kapıyı it.” dedi hoparlördeki ses nefes nefese. “Sonra da merdivenlerden yukarı çık. Sahanlığın en ucundaki kapı. Kilitli değil.”

İçine girdiğinizde Özel Victoria Oteli büyük bir sessizliğe gömülmüş gibiydi (çocuksuz ve köpeksiz). Maria iki kat merdiven çıktıktan sonra kendini birçok kapı tarafından çevrelenmiş kalın

bir halı ile kaplanmış geniş bir sahanlıkta buldu. Doğruydu, sahanlığın en ucundaki odanın yanında üzerinde Shand yazan ayrı bir isim levhası asılıydı. Kapıyı açıp içeri girdi.

İlk izlenimi insanda içeride bir makine çalışıyormuş hissi bırakıyordu. İçinde sadece bir ayna ve üzeri mermer kaplı bir masa olan odacık daha büyük başka bir odaya açılıyordu. Bu büyük odadan ritmik sesler yükseliyordu ve hemen akabinde Bayan Shand'ın, "Lütfen böyle buyurun." diyen sesi duyuldu.

Meğerse içeride makine çalışmıyormuş, saatler varmış. Bayan Shand, içinde bir sürü saat olan bir odanın ortasına yerleştirilmiş (şu anda kaldıkları evin kabul odasındakileri andıran) kocaman şilteli bir kanepede oturuyordu. Salonda aynı zamanda yine şilteli sandalyeler, ayakları pek de sağlam gözükmeyen sehpa ve içinde kitaplar olan camlı bir vitrin ve devasa bir saksının içinde kocaman bir devetabanıyla bir sürü tablo vardı, ama saatler ön plandaydı. Çoğunluğu ayaklı saatlerdi, en azından yarım düzinesi duvarlara dayanmış heybetli ve hükümlü bir şekilde dikilip sesleri birbirine hiç uyuşmayan notalar çalan bir orkestra gibiydi: Bazıları yavaş, bazıları hızlı, kimileri alarm verir gibi tiz, kimileriyse dan dan diye vuran seslerle tik tak ediyorlardı, ah keşke bir durabilsek der gibilerdi. Farklı sesleriyle, farklı hızlarda, hepsi de yüzünü ona çevirmiş olan bu saatlere huşu içinde bakakaldı. Her biri birbirinden farklıydı. Kimi çok ciddi görünümlüydü, kiminse kadranı çiçeklerle bezenmişti, bir kısmının pirinçten süslemeleri vardı, bir başkasınınsa üzerine çizilmiş deniz manzarasında ilerlemekteymiş gibi duran bir kalyon vardı. Birisi saat ikiye on var diyordu, bir başkası altıya beş var derken, bir diğeri yedi buçuk, öbürküsü yarım... Akreplerle yelkovanların hepsi farklı yönlere bakıyordu. Odanın bir yanından diğer yanına zamanla ilgili sessiz ama hararetli bir tartışma yaşıyordu.

“Kitap masanın üzerinde.” dedi Bayan Shand. “Lütfen dikkatli ol. Etrafta çok değerli bazı eşyalar var.” Bayan Shand bunları söylerken elindeki nakışı işlemeye devam ediyordu. Maria gayet ihtiyatlı bir şekilde ayaklarının pek de sağlam olmadığı belli olan sehpa yaklaşmıştı (Nereden mi belliydi? Yanına yaklaştığında sehpa sallanmaya başlamıştı.) ve kitabı aldı. Bayan Shand elinde iğnesiyle gözlüklerinin üstünden ona eleştirel bir bakış attı.

“Elbette.” dedi “Bizim zamanımızda küçük kızlar jile elbise giyerlerdi. Şimdi bütün çocuklar pantolon giyiyor, bu yüzden ben de hanginiz kız, hanginiz oğlan bilemiyorum. Ama artık bunun bir önemi yok. Tatilin tadını çıkarıyor musun?”

“Evet, teşekkürler.” dedi Maria.

“Deniz kenarı gibisi yok, öyle değil mi?”

Maria bu soruya sonu belirsiz bir sohbete sebebiyet veremeyecek bir yanıt bulamadı, bu yüzden de hiçbir şey demedi. Zaten belli ki bu soruyu öylesine sormuştu, çünkü Bayan Shand arkasını dönmüş yanındaki dikiş sepetinde bir şeyler aramaya koyulmuştu bile. Maria artık oradan ayrılması gerekip gerekmediğini bilemiyordu, ama Bayan Shand başını birden dikiş sepetinden kaldırıp, “Bence çikolata seviyorsundur, bir tane alır mısın?” diye soruverdi.

Aslında Maria çikolataya o kadar düşkün değildi ama teklifi reddetmek için de bir neden yoktu, bu yüzden, “Evet, lütfen.” dedi.

“Masanın üzerindeki şu gümüş kutuda.” dedi Bayan Shand. “İçi yumuşak dolgulu olanlar sağ tarafta.”

Maria çikolatasını (çok nahoş olan çikolatalar menekşe tadındaydı) yerken ve Bayan Shand pembe bir ipek iplik geçirdiği iğnesiyle elindeki nakışı işlemeye devam ederken yalnızca saatlerin tik takları ile bölünen bir sessizlik oldu.

“Saatler büyükbabamdan kalma. Ben öldüğümde bir müze-ye gidecekler.”

Bu lafın üzerine de söylenecek çok bir şey kalmıyordu. Maria sonunda çikolatasını bitirip (içinden bir oh çekip), “Saatin kaç olduğunu nereden biliyorsunuz?” diye sordu.

“Şu pilli saat sayesinde.”

Aynen söylediği gibi kanepenin yanındaki sehpanın üzerinde Japon malı transistörlü yeni bir saat vardı.

“Büyükbabam öldüğünden beri bu saatlere kimse dokunmadı. Bu bir saygı göstergesi. Çok önemli bir bilim adamıydı.”

Ve işte o günden beri belli ki bir kısmı hızlı, bir kısmı yavaş çalışmaya başlamış, bazıları durmuş, bazıları tekrar kurulmuş ve bu bir türlü birbirleriyle uyuşmaz hâli almışlardı.

“Şöminenin hemen yanı başında duran sizin şu anda kaldığınız evdeki ders çalışma odasının saatiydi. Diğerleri kadar değerli değil ama çok şık bir görüntüsü var.”

Evet doğruydı. Kadranına pirinç figürlerin etrafına dolanan çiçek desenleri yapılmıştı ve pirinçten akreple yelkovanı saatin dörde on kaldığını söylüyordu (ama aslında saat altıydı). Menekşeler, yoncalar, papatyalar, başaklar, hepsi de civardaki tarlalarla çalılık alanlarda yetişen çiçeklerdi. Boyanmış her bir çiçeğin yanındaysa ismi yazılıydı: Yabani unutmabeni çiçeği, *Myosotis arventis*, bir tür sarı kantaron, *Hypericum humifusum*, yabancı yasemini, *Solanum dulcamara*...

“Ne yazık ki artık çalışmıyor.” dedi Bayan Shand. “Aralarından bir tek o artık tamir edilemeyecek durumda. Benim annem daha bir çocukken bozulmuş.”

Bir gün saat dörde on varken... Sabah mı akşamüzeri mi, diye düşündü Maria. Dikkati şöminenin üzerinde asılı duran bir tabloya kaydı. Bu da ilginç bir şeydi. Boyayla yapılmamışilmekilmek

işlenmiş bir tabloydu bu, hem altında hem de üstünde nakışla bir şeyler yazılmıştı (ama ne yazdığını okuyamayacak kadar uzakta duruyordu), üzerine ilmeklerle ağaçlar hayvanlar gibi şeyler işlenmişti, bir de hepsini çevreleyen bir bordür vardı.

“O bir Victoria dönemi nakışlı tablosu.” dedi Bayan Shand. “Bir bak istersen. Oldukça enteresan bir tablodur. Onu yapan küçük kız herhâlde senin yaşlarındaydı.”

Maria öne doğru bir adım attı. Nakışlı tablonun en üst tarafında alfabe vardı, sonra da ona kadar sayılar. Altında birtakım canlılar işlenmişti: Etrafta hoplayıp zıplayan çok küçük kara bir köpek, geyik benzeri bir şey, bir de birkaç kuş. Bunların altında da bir şiir işlenmişti. Maria bu dizeleri okudu.

*Ah ruhum o kaçınılmaz gün geldiğinde,
Ki elbet, gelecek o gün de günün birinde,
Terk edip çamurdan yapılma bu evi,
Hakkımda verilen hükmü duyacağım.*

*Tüm söylediklerimi, yaptıklarımı,
Aklımdan geçenleri dahi,
Her şeyi bilen, o bilge Tanrı'nın
Karşısına çıkarılacağım.*

*O öyle kutsi,
Öyle yüce ki,
O gün gelip çattığında,
Karşısında nasıl duracağım?*

Bu şiirin altında da dikdörtgenimsi çapraz ilmekle işlenmiş kırmızı tuğladan bir ev vardı. Bir tarafında içinde çiçek yetiştiri-

len türden kocaman süslü ayaklı bir çift bahçe saksısı, diğer yanındaysa bir salıncak. Kocaman ve gösterişli bir salıncaktı, siyahla işlenmişti, herhâlde siyah demirdendi. Evin dibinde Maria'nın tablonun bordüründeki kıvrımlı diğer çiçek motiflerine benze meseler de önce çiçek zannettiği bir dizi obje vardı. Belki de bunlar salyangozdu. Uzun bir süre onlara baktıktan sonra onların fosil olduklarını anladı. Bunlar ammonitlerdi; küçük, spiral şeklinde işlenmiş ammonitler. Onların hemen altında sanki resmi tamamlar gibi heybetli ve itina ile işlenmiş bir ağaç vardı. Ağacın altında siyah iplikle işlenmiş küçük harflerle: *Quercus ilex*, pırnal meşesi yazıyordu. En son olarak aşağıda şu yazı işlenmişti: Harriet Polstead 10 yaşında bu tabloyu işledi. Onun altında da: Susan Polstead kız kardeşi için bu tabloyu 30 Eylül 1865'te tamamladı. Maria birkaç dakika huşu içinde tabloya baktı ve sonra, "Aslında benden daha küçükmüş." dedi.

"Doğrudur." dedi Bayan Shand.

Daha uzun bir sessizlik oldu. Maria nakışlı tabloyu incelemeye koyuldu ve adı Harriet olan bu kızı düşündü, sonra Bayan Shand, "Sanırım annen nerede olduğun konusunda endişelenmeye başlamıştır." dedi.

Sonra da bir şeyler söylemesini ya da yapmasını bekler gibi Maria'ya baktı ve Maria, "Sanırım artık eve gitsem iyi olur. Kitap için çok teşekkür ederiz." dedi.

"Bir şey değil." dedi Bayan Shand. Sonrasında da tam Maria kapıdan dışarı çıkmak üzereyken onu şaşırtacak bir şekilde, "Umarım piyanoyu çalışırsundur." diye ekledi.

"Evet." Maria yalan söylemişti.

"Tamam, o zaman." dedi Bayan Shand. "Güle güle."

Çocuklara ve köpeklere yasak olan, burnu havada bir sessizliğe gömülmüş bu otelin merdivenlerinden aşağı inerken (aşağı-

daki katlardan birinden çay fincanlarının tıktırtsı duyuluyordu), Maria, Bayan Shand'ı aslında umursamadığına karar verdi. Çok yazıktı çünkü ona saatler ve nakışlı tablo konusunda daha sormak istediğı bir sürü şey vardı. Caddenin karşısına geçerken o itinayla işlenmiş çiçekleri ve havaya hoplamış şekilde işlenmiş siyah köpek, salıncak, ayaklı saksılar ve en aşağıya puf puf kabbartılmış bir şilte gibi işlenmiş siyah ağaç olan *Quercus ilex*, pırnal meşesi hâlâ kafasının içinde dolaşıyordu.

Birden, çünkü, diye düşündü, o benim ağacım, onun benim ağacım olduğundan eminim... Şekli aynı, yaprakları koyu yeşil, kalın gövde dalları da aynı. Ev de aynı ev.

Ama ortalıkta ne ayaklı saksı var ne de salıncak ve her nedense ev farklı bir renge boyanmış. Beyazdı, kahverengi değil.

Caddeden karşıya geçip kaldıkları evin karşısında durarak uzun uzun baktı ona. Arkasında ve ardında deniz üzerine beyaz puantiyeler işlenmiş gri bir masa örtüsü gibi uzanıyordu, herhâlde ev inşa edildiğinde de böyle görünüyordu. İşte bu hiç değişmemiş olmalıydı. Aynen evin iki yanında kumsalın uzanması gibi. İşte o da buradaydı, tıpkı bu tabloyu işleyen kız gibi, adı neydi? Harriet, o da bir ağustos akşamı durmuş denize bakmış olmalıydı. Harriet kayaların içine sıkışmış ammonitler gibi, artık burada değil ama ardında bıraktıkları nedeniyle bir şekilde hayatleti burada, diye düşündü. Sonra eve girmek için adım attığında yerlerin, saatlere benzediğinin ayırımına vardı. Geçmiş bütün zamanı, tüm olan bitenleri bünyelerinde barındırıyorlardı. İçlerinde gizli saklı şeylerle hiç durmadan devam edip duruyorlardı, yani şayet kayaları kırdığınızda bulduğunuz fosiller gibi onları da bulabilirsiniz elbette.

Akşam yemeğinden önce Bay Foster, Bayan Shand'ın verdiği rehber kitabını inceleyip tatilleri sırasında civardaki gezip görü-

lebilecek yerleri haritada işaretlemiş ve kat edilmesi gereken me-
safeyi de içeren bir liste yapmıştı. Bu da Maria'nın canını sıkarak
şunu fark etmesine yol açtı: Kendi ailesi gibi ailelerde kaçınılması
imkânsız olan bu tür planlamaları sevmediğini anlamıştı. Anne
babası değişik bir yerler gezip görmenin iyi bir şey olduğunu dü-
şünüyordu. Bu nedenle de bu planlar yapılırken ve Dorset'teki
kasabaların çoğunun aslında Roma döneminden kalma antik
kentler olduğu ile ilgili bir sohbet açıldığında Maria sessiz kal-
mayı tercih etti.

"Evet." dedi Bay Foster. "Peki Maria neler yapıyor?" Onunla
yüz yüze konuşuyor olduğu zamanlarda bile genellikle ona böyle
hitap ederdi.

"Pırnal ağacında oturdum." dedi Maria.

"Ne ağacında?" diye sordu Bayan Foster.

"Pırnal ağacında. Bahçenin dibinde bir tane var ya."

"Onun bir pırnal ağacı olduğunu sana kim söyledi?" dedi
Bay Foster.

Bay ve Bayan Foster şehirli insanlardı. Gazetelerde ve tele-
vizyonlarda anlatılanlar ve Londra'da bir yere en kestirmeden
nasıl gidileceği hakkında çok şey bilirlerdi, ama genel kültür ko-
nusunda iyi değillerdi. Ne bitkilerin, ne ağaçların ne de yıldızla-
rın ismini bilirlerdi, o gibi şeylerin yani. Maria uzun bir süredir
insanların farklı gruplara ayrıldığını, bu gruplardan birinin bir
şeylerin isimlerini bilen ve genelde taşrada yaşayan insanlar ol-
duğunu ve diğer gruptaki insanların da bunları bilmediğini ve
genelde şehirde yaşayan insanlar olduğunu gözlemlemişti. An-
cak içten içe kendisinin ilk gruba dâhil olduğunu hissediyordu.

"Kimse söylemedi aslında." dedi Maria. Nedendir bilinmez,
her nasılsa nakışlı tabloda bahsetmek istememişti. Zaten, muh-
temelen ilgilerini çekmezdi. "Bir tür meşe ağacı." diye ekledi.

“Hayır, değil.” dedi babası. “Meşe ağaçlarının palamudu olur. Bunda sadece yaprak var.” Kendinden gayet emin bir tavırla ve kelimelerin üzerine basa basa konuşuyordu: Hep haklı çıkmaya alışkındı. Aile içinde hep onun haklı olduğuna inanılırdı.

Maria hiçbir şey demedi. Oturduğu yerden babasının yüzüne baktı. Babası ise kimsenin on bir yaşındaki bir çocuğun böyle şeyler hakkında bilgi sahibi olmasını beklemediğini ifade etmek ister gibi ona şefkatle gülümsedi. Sonra da eşiyile gazetede okuduğu bir konu hakkında konuşmaya başladı ve tabağındakileri bitiren kızlarının masadan kalkıp mutfaktan çıktığını bile fark etmediler. Maria göze batmamak konusunda iyiydi. Bazen sadece bu konuda iyi olduğunu düşünüyordu.

Bahçeye çıktı ve güneşin insanın içini ısıtan son ışıkları altında yüzükoyun çimenlere uzandı. (Kedi yaltaklana yaltaklana miyavlayıp mırıldanarak gelip yanına yattı, ama Maria, “Hayır seninle uğraşamam. Bu akşam seninle konuşmayacağım. Hrika bir günü mahvedersin.” deyince kedi de gücenip salına salına çiçek tarhlarının üzerinde yuvarlanıp onları mahvetmeye gitti.) Oysa o sırada, gün ışığı bahçeden çekilmeye başlamış, salonun verandaya açılan kapılarından içeri sızıyordu.

Burası hiçbir zaman insanın kendini içinde rahat hissedebileceği bir oda olamazdı ama artık bu odaya da alışmıştı. Daha onları sadece iki gündür görüyor olsa da, duvarda asılı o koyu renk tablolar bile sanki hayatının bir parçasıymış gibi geliyordu. Üstelik daha keşfetmediği bir sürü şey vardı, mesela pencerenin kenarındaki köşede içinde iki tane içi doldurulmuş kuş olan başka bir cam fanus vardı (renkleri o kadar solmuştu ki orijinal renklerinin ne olduğunu tahmin etmek imkânsızdı). Maria, onlara arkadaşım Martin sizin içinizin böyle doldurulmuş olmasını ve bir cam fanus altında sergileniyor olmanızı hiçbir şekilde tasvip

etmez, dedi. Üstelik ben de bu konuda ona katılıyorum. Kuşları, bitkileri ve bu gibi şeyleri çok iyi tanıyor, hem üstelik isimlerini de biliyor, gerçi bulduğu fosilin adını bilmiyordu ama onun adını da ona ben söyledim, bir ara gelip fosillerle ilgili o kitaba da bakacak. Geleceğini söyledi. Gelir herhâlde.

Tıpkı, şöminenin üzerinde asılmış olan gümüş çerçevedeki aralarında yüzünde munis bir ifade olan favorili bir adamla, bir ağacın altında oturan yetişkinler ve bir grup çocuğun olduğu iki fotoğraf gibi. Hanımlar uzun etekler giymiş, çocukların üzerinde kabarık giysiler, başlarındaysa boneler ve hasır şapkalar vardı. Her şey sarı-kahverengi tonlarındaydı. Çalmaya pek de hevesli olmadığını düşünse de piyanoya yönelmeden önce bu fotoğraflara birkaç dakika daha baktı.

Maria aslında piyanoyu pek de iyi çalamıyordu. Aslında altı yaşından beri ders alıyordu ve çalmayı çok da seviyordu. Ama bu işte hiç de o kadar iyi olmadığını biliyordu. Bir yarışma kazanmış olan yan komşuları, altıncı sınıflardan Julia gibi değildi. Ama bu muhteşem bir piyanoydu; kocaman kuyruklu bir piyano. Londra'daki evlerinin oturma odasında, evde fazla yer kaplamasın diye duvara yaslananlardan bir tane vardı, bu ona hiç benzermiyordu. Kahverengi örtüsünü kaldırıp başına geçince, Maria'ya birden bir heves geldi: Nasıl olmuştu bilemiyordu ama neşesi yerine gelmişti, sanki insan parmaklarını dokundurduğu anda gümüşü bir melodi nehir olup çağlamaya başlayacakmış gibiydi.

Ama tabii öyle olmadı, hem de hiç. Şu sıralarda çalmayı öğrenmekte olduğu parçayı hatırladığı kadarıyla çaldı ve çaldıklarının her zamankinden bir farkı yoktu, yanlış notalara basıyor zaman zaman duraksıyordu. Piyano taburesinden inip kapağını kaldırıncı içinde sararmış ve parçalanmak üzere olan bazı müzik notaları buldu. Parçaların bir kısmı çok zordu. Ancak en dipte

deriyle kaplı, altın varakla çizgiler çizilmiş bir cildin içinde bazı şarkı notaları vardı. Üzerinde altın harflerle S.C.P. 1860 yazıyordu. Bu şarkılardan birinin kendisi gibi yeteneği sınırlı biri tarafından çalınabilecek kadar kolay olduğuna karar verdi ve yaptığı hatalara aldırmadan piyanonun etrafta yankılanan o muhteşem sesine kendini bırakarak bu şarkıların çoğunu çaldı.

Akşam çökmeye başladığından loşlaşmış olan odada birden ani bir hareket olduğunu fark edince dikkati dağıldı ve yanlış bir tuşa bastı. Kedi koltuklardan birinin üzerine sıçramış onu izliyordu.

“Pek de odaklanmıyormuşuz, öyle değil mi? Yani bütün dikkatimizi sarf etmiyormuşuz. Bir de üstüne fazla da yetenekli değiliz, sanırım.” Gözlerini kısmış, kuyruğunu hafif hafif titreştirerek pencereden dışarı bakıyordu.

“Yine mi sen!” dedi Maria. “Herhâlde şu kuşları nasıl mideye indiririm diye düşünüyorsunuzdur.”

“Eh, bu her zaman için olası.” dedi kedi.

“Hayvan!”

“Doğru söylüyorsun. Daha doğrusu, ‘kedi’. *Felix felix*. Benim kedi gibi davranmamın nesi garip öyleyse?”

“Bu sizin içgüdüsel bir davranışınız olsa bile, bunun iyi bir şey olduğu anlamına gelmiyor. Bazen ben de insanlara vurmak istiyorum, sanırım bunu içgüdüsel olarak istiyorum ama bu hiç de hoş bir şey değil.” dedi Maria.

Kedi bir yün yumağı gibi kıvrılıp gözlerini kapadı. “Bu akşam canımız tartışmak istiyor, öyle mi?”

“Aslında.” diye devam etti Maria. “Olan biteni düşününce sanırım aramızdaki fark da bu. Ben içgüdüsel olarak bunu istesem bile hoş olmayan şeyleri yapmamaya çalışıyorum, oysa hiçbir şey

senin umurunda değil. Aslında nahoşun ne demek olduğunu bile bilmiyorsun.”

“Ah sivri zekâlım.” dedi kedi sinirli sinirli.

“Ha bir şey daha var tabii, bir de sen hiçbir şeyi benim gibi hatırlayamazsın. Dün öğle yemeğinde ne yedik?”

“Beni ayrıntılara boğma.” dedi kedi.

“İşte! Gördün mü? Asıl önemli olansa şu: Sen konuşamıyorsun. Yani ben istemedikçe konuşamazsın.”

“Off, kapa çeneni.” dedi kedi. Koltuğun kolçağından aşağı atlayıp döndü ve arkasına bakmadan salına salına bahçeye yöneldi.

Bir de şu var, diye düşündü Maria. O hiçbir şeyi umut da edemez. Mesela yarın yapacaklarını ya da bunun iyi mi kötü mü olacağını öğrenmeyi iple çekmez, şu anda herhangi bir şeyin olabileceğini, dünyanın sonunun gelebileceğini, bir deprem olabileceğini bilmiyor olmam ne komik, diye düşündü, ama yarın bu vakitlerde öğrenmiş olacağım. Müziğe bir ara verip piyanonun kapağını kapadı.

Aklında bu garip düşüncelerle, bir de aslında çok da fena olmayan nakışlı tablo, fosiller ve Martin ile ilgili karmakarışık başka düşüncelerle merdivenlerden yukarı yönelip odasına çıktı. Üzerindekileri çıkardı, banyo yaptı, tam rahat bir şekilde yatağına uzanmıştı ki annesiyle babası sırayla gelip iyi geceler diledi. Bayan Foster, Maria’nın yatağa fırlattığı giysilerini topladı, bazı kirli çorapları ve bir tişörtü alırken dışarıda harika bir gün batımı olduğunu ve bunun yarın havanın iyi olacağı anlamına geldiğini söyledi.

“Deprem olmayacak o zaman.” dedi Maria.

“Ne dedin tatlım?”

“Hiçbir şey.”

“Peki o zaman, iyi geceler.”

“İyi geceler.”

Babası içeri girdi ve her cumartesi sabahı ona yirmi penilik harçlığını verirken yaptığı gibi yanağına itinayla bir öpücük kondurdu. Maria bunun babasının kendisini sevmediği anlamına gelmediği, sadece paranın önemli olduğu anlamına geldiğini anlıyordu. Babası her daim cebinde kaç parası olduğunu ya da olması gerektiğini bilirdi, tıpkı her akşam ayakkabılarını cilaladığı ve gazeteyi çöp kovasına atmadan önce sağ tarafı dışarıda kalacak şekilde katladığı gibi. Çok düzenli bir insandı. Ben de düzenliyim, diye düşündü Maria. Annemin pırasa gibi dümdüz saçlarının yanı sıra tertiplilik de bana geçmiş herhâlde, ama kafamın içi darmaduman, diye düşündü... Aklından bunlar geçerken ah mesela bir başka insanın kafasına girdiğinizi düşünün ve onların düşüncelerini radyo dinler gibi dinlediğinizi. Kim bilir başkalarının da kafalarında ne karmakarışık ve garip düşünceler vardır diye düşünürken uyuyakaldı.

Gece uyurken aşağıdan piyano sesleri duyar gibi olmuştu. Ama sabah bundan o kadar emin olamıyordu. Kendisinin çalmaya çalıştığı parçayı duymuştu ama çok daha iyi çalınıyordu.

Dördüncü Bölüm

DALGAKIRAN VE BAZI DİNOZORLAR

"NE YAPMAK İSTERSİN?" diye sordu Bayan Foster. "Plaja mı gidelim? Yoksa farklı bir şey mi yapmak istersin?"

"Farklı bir şey yapalım."

"Ne gibi mesela?"

"Bilmem." dedi Maria. Kahvaltı sofrasında uzlaşmaz biçimde birbirlerine baktılar. Bayan Foster, Maria'nın kapris yaptığını düşünüyordu, Maria ise annesinin daha ilginç bir seçenek sunmasını umut ediyordu.

"Öyleyse." dedi Bayan Foster. "Benimle birlikte kasabanın kütüphanesine gelebilirsin. Sonra da Cobb'da bir yürüyüş yaparız."

"Nerede?"

"Cobb buradaki dalgakıranın adı. Üzerinde yürüyebiliyorsun. Çok eski. Yani öyle olmalı." diye ekledi Bayan Foster pek de hevesli olmayarak. "En sonunda bir dondurmacı var."

Maria somurtuyordu. Aslında o anda ne dondurmayı ne de dalgakıranın üzerinde yürümeyi düşünüyordu, hatta kasten de

surat asmıyordu. Aslında kütüphaneye gitmek için kendisinin de bir sebebi olduğunu anlamıştı: Tek sorun şuydu ki, düşüncelere dalınca o solgun yüzüne öyle dudak büküyormuş gibi bir ifade yerleşiyordu. Bu da genellikle yanlış anlaşılmalara sebep oluyordu.

“Bunda sinirlenecek bir şey yok.” dedi Bayan Foster.

Arabayla garaj yolundan dışarı çıkarlarken Maria ilk kez evin bir ismi olduğunu fark etti. Çok iyi gizlenmiş bir tabelada yazıyordu. Evin adı girişteki demirlerin iki yanındaki alçıdan sütunların üzerine kazınmıştı ama üzerleri boyanmamıştı, bu yüzden beyaz zemindeki beyaz yazı olduğundan zor seçiliyordu: Pırnal Evi.

Kasabaya giden dik yokuşlardan aşağı indiler. Etraf asfaltla kaplı yollar, evler, duvarlar, dükkânlar, sokak lambaları ile kaplı olunca altında toprak, kayalar ve yeryüzünün doğal şekillerinin olduğunu hatırlamak da zorlaşıyordu. Maria bir keresinde Londra’nın göbeğinde, Oxford Caddesi’nde, işçinin biri kaldırım taşını söküp de altından kahverengi toprak görününce çok şaşırmıştı. Sert beton yollar ve cam panelli vitrinler sanki gizli saklı kalmış köklerini ortaya çıkarmışlar gibiydi. Ancak burada, bu küçük sahil kasabasında köklerin dipten yüzeye pervasızca çıktıklarını ve evlerin genellikle tepelerle aynı renk gri mavi taşlardan yapıldığını fark etti. Bir şekilde, nasıl olduğunu bilemiyordu ama evler tıpkı ağaçlar, çimen ve çalılar gibi topraktan fırlamışlar gibi görünüyordardı ve kurşuni gökyüzü ile açık yeşil renkteki denizle uyum sağlıyorlardı. Üzerinde kulübelerin olduğu bir taraçanın önünden geçtikleri sırada birden pervazında bir vazonun içinde plastik çiçekler duran tül perdeli bir pencerenin yanında bir duvara sonsuza dek mabede yerleştirilmiş gibi duran bir amonit gördü.

Kütüphaneye vardıklarında, Bayan Foster geçici kimlik kartı almak için gerekli karmaşık işlemi yürütmeye daldı. Maria annesinden ayrılıp bulmak istediği şeyi aramaya başladı. Çok uzun sürmedi. Sistemi bir kez kaptınız mı kütüphanelerde aradığınızı kolayca bulabilirdiniz. Kısa bir süre sonra “Ağaçlar” bölümünün “Botanik” dizininde yer aldığını öğrendi ve içinde boy boy resim ve şekiller olan kocaman harika bir resimli kitap buldu. Aradığını bulunca da sessizce bir köşeye çekilip okumaya başladı. “*Quercus ilex*, pırnal meşesi: Bahçe ve parklarda sık sık rastlanan kalın ve sık yapraklarını kışın dökmeyen bu ağacın siyaha kaçan kahverengi yüzeyinde derin çatlaklar olan bir gövdesi vardır ve on altıncı yüzyılda Avrupa’nın güneyinden...”

Annesinin omzunun üzerinden eğilmiş ona baktığını fark etti. “Ne okuyorsun?”

Maria sessizce parmağıyla işaret etti.

“Ah!” dedi Bayan Foster. “Bahsettiğin şu ağaç...” Birkaç dakika sonra da, “Aslında haklıymışsın. Gerçekten de bir tür meşe ağacıymış galiba.” diye ekledi.

Maria bir şey demedi. Kitabı kapattı ve büyük bir dikkatle rafına yerleştirdikten sonra, yanındaki kitaplarla aynı hizada olması için eliyle birkaç kez üzerine vurdu.

Kızına uzunca bir süre garip garip baktıktan sonra Bayan Foster, “Evet.” dedi. “Sanırım baban yanıliyormuş, durum öyle gösteriyor.” Bir şey daha ekleyecek gibiydi ama sustu.

İkisi birlikte, koltuklarının altındaki kitaplarla hiç konuşmadan kütüphaneden çıktılar ve cadde boyunca ilerlemeye başladılar. Limana yöneldikleri sırada Bayan Foster, “Elbette, insan şehirde yaşayınca böyle şeyleri pek bilemiyor. Ağaçların hepsi birbirine benziyor gibi.” dedi.

“Ama benzemiyor.” diye karşılık verdi Maria.

Annesi biraz şaşırmıştı. “Evet, sanırım yakından bakınca benzemiyorlar.”

Bir iki dakika durakladıktan sonra konuşmaya devam etti. “Okulda size bitkiler ve diğer şeyleri öğretiyorlar mı?” Öyle saygılı bir şekilde konuşuyordu ki, Maria bir an, sanki annem benimle değil de önemli biriyle konuşuyor gibi, diye düşündü.

“Hayır, pek bir şey öğretmiyorlar.” dedi Maria. Okulda gördüğü bitkileri düşündü: Reçel kavanozları içinde çürümekte olan pamuklara yatırılmış kuru fasulye taneleri kocaman beyaz kökleri kavanozun içinden kıvrım kıvrım uzayıp duruyorlardı. Ama benim asıl sevdiğim, bu şeylerin kendilerini değil de isimlerini öğrenmek. Pırnal meşesi, Anadolu Meşesi, sesil ve saplı meşe. Sesil ve saplı meşe...

“Ne?” dedi Bayan Foster.

“Hiç.”

Küçük limana varmışlardı. Burada demirlemiş olan tekneler de limanın boyutlarındaydı; daha beyaza yeni boyanmış, üzerleri mavi veya siyahla isimleri yazan küçük sandallarla, kayıklar: *Kadınım, Balta II, Maskara*. Havada katran, petrol ve balık kokusu vardı. Tekneler korunaklı limanda, yer yer petrol atıkları nede niyle üzerinde gökkuşağı hareler oluşan suyun üzerinde hafif hafif sallanıyorlardı: İleride, dalgakıranın açık denize bakan tarafında dalgalar kayalara çarpıyor ve mavi sular köpük köpük kabarıyordu. Üzerinde yürümekte oldukları taş bariyer sanki iki dünyayı birbirinden ayırıyordu. Limanın o sıcak, rahat kuytusunda her teknenin kendisine bakan, halatlarını toparlayan bir hayran kitlesi vardı, martılar portakal kabuklarını, ekmek kırıntılarını ve çay artıklarını kapmak için birbirleriyle yarışıyorlardı. Dalgakıranın korunağı dışında ise deniz bildiğini okuyor, üzerinde art arda dalgaya göğüs geren ya da rüzgârda zahmetsizce

süzülen martılar daha bir vahşi daha bir işini bilir görünüyor, zaman zaman alçak uçtuklarında Maria'nın yanından geçerlerken gözlerinde daha acımasız ve donuk bir ifade oluyordu. Maria bir kısım martının limanın dalgakıranında, diğerlerininse açık denizlerde meydan okumayı mı seçtiğini yoksa tüm martıların her ikisini de mi yaptığını merak etti. Sonra, bir de karada üçüncü bir hayat vardı, kasabanın ardında uzanan tarlaların kırkyama görüntüsüne bakarak süzülen, tarla süren bir traktörün arkasında uçmakta olan çok sayıda martı görüyordu. Belli ki, yani görünen oydu ki, en akıllı martılar her şeyi deneyip en çok yiyecek neredeyse orada kalıyorlardı ve en şişko ve güçlü martılar da onlar oluyorlardı ve...

Ama ben, onlardan biri olsam, denizi tercih ederdim, diye düşündü. Elma artıkları ile çamurlu solucanları tercih etmezdim. Bazen hiçbir tane yakalayamasanız bile taze balık gibisi olur muydu?

Dalgakıranın ucuna kadar yürüdüler. "Üzgünüm." dedi Bayan Foster. "Burada dondurma satmıyorlarmış."

"İstemiyordum zaten." dedi Maria. İstemiyordu da. Orada taşların üzerine oturup, ayaklarını aşağı sarkıtıp limanın ardında uzanan kasabaya bakmak yeterliydi. Kiraladıkları ev sol taraflarında kalıyordu ve ağaçların arasına gizlenmişti. Onun sağında tepelerin arasından denize doğru inen, dondurma renklerinde yeşil pembe kulübeler ve denizin başladığı yerde sanki bir sınır çizen uçuk sarı bir kumsal görünüyordu. Çok güzel bir gündü. Tamam, yani insanın tepesinde güneşten başka bir şey olmayan masmavi sıkıcı bir gökyüzünün olduğu kadar güzel bir gün değildi ama ufukta bir yaklaşıp bir uzaklaşan, siz izledikçe bir belirip bir kaybolan küme küme parlak bulutlar olduğu ve bu bulutlar gökyüzünü doldurdukları için daha güzel bir gündü. Arada

sırada bulutlar birkaç dakikalığına güneşi kapatıyor, gün ışığı sahil boyunca hüzmeler hâlinde yere vuruyor ve gözlerinin önünde geriye doğru çekilmiş koca bir yayı andırıyordu. Güneş buluta girince, birden her şeyin rengi soluklaşıp grileşiyor, Weymouth'a kadar uzanan tepelere doğru ise altın renginde bir ışık uzun bir çizgi hâlinde süzülüyor, ötede bir kaya parçasını, beride yeşil bir tarlayı aydınlatıyor, bazen bir evin beyaz boyasını ısıtıyor, bazen de turkuaz renkli denize vuruyordu.

"Neye bakıyorsun Maria?" diye sordu Bayan Foster.

"Hiç." dedi Maria. Sonra ekledi. "Güneşe." İlk cevabı ona küstahça gelmişti, hem kendine de yakıştıramamıştı.

"Güzel bir gün." dedi annesi.

Bayan Foster çantasından bazı kartpostallar çıkarıp üzerlerine bir şeyler yazmaya başladı. Önce kime gönderecekse isimlerini yazdıktan sonra (Ruth teyzeye, komşulara, büyükbabama ve arkadaşı Elizabeth'e) arkalarına mesajlarını yazmaya başladı. Maria mesajların aşağı yukarı aynı şekilde yazıldığını gördü. Havaların iyi gittiğini, Lyme'ın kendine has özelliklerini korumuş bir yer olduğunu ve kiraladıkları evin gerçekten de hoş olduğunu yazıyordu.

Ben büyüdüğümde, diye geçirdi içinden Maria, yani eğer büyürsem elbette –böyle bir şeyin olacağını hayal etmek zor, ama ben büyüdüğümde– buraya geri gelip, bugün burada oturduğumu anımsayacağım. Bunu öylesine düşünürken, ne gariptir ki birden bu görüntü kafasında belirmeye başladı, öyle ki (nedense gözlük takan ve koltuğunun altına bir çanta sıkıştırmış, üzerinde Ruth teyzenin tüvit döpiyesi gibi bir kıyafetle) yetişkin Maria gözlerinin önünde canlanıverdi, yüzünde manalı bir tebessüm vardı, öyle gerçek görünüyordu ki Maria bir an başkalarının da onu görebileceği fikrine kapıldı.

“Lütfen izin verin de sizi annemle tanıştırayım.” dedi Maria. “Yani sizin annenizle.”

“Maria yine kendi kendine mırıldanıyorsun.” dedi Bayan Foster kartpostallardan başını kaldırarak. “Bu sende alışkanlık hâline gelmeye başladı. Buna artık bir son vermelisin.” Maria suçluluk hissiyle, “Özür dilerim.” dedi ve yetişkin Maria son bir kez tebessüm ettikten sonra zarif hareketlerle denizin içinde yit-ti gitti. Maria bunun onun için en iyisi olduğunu, çünkü her ne kadar zararsız görünmüş olsa da böyle bir düşüncenin pek hoşuna gitmediğini fark etti. Ben böyle biri olmak istemiyorum diye düşündü Maria huzursuzlanarak, ben sonsuza dek kendim gibi kalmak istiyorum.

Dalgakıranın ucunda bir tekne limana yaklaşımaya başladı, oldukça dayanıklı bir tekneye benziyordu. Gayet şık bir şekilde açık mavi ve beyaza boyanmıştı, halatlarıyla yelkeni görünüyordu ancak motorla çalışıyordu ve basamaklara yaklaştıkça motorun çıkardığı gürültü gittikçe artmaya başlamıştı. İçinden çocuklar ve yetişkinlerden oluşan bir grup indi. Maria gelenlerin Martin ve ailesi olduğunun ayırımına varamadan dalgakıranaya çıkmışlardı bile. Bağıra çağıra bir oraya bir buraya koşturarak yaklaşımaya başladılar, küçük çocuklar yaygarayı basmış, tartışıyorlardı. Martin suratını asmış bir şekilde ardları sıra seğirtiyordu. Üzerinde iki dizinde de delikler olan bir kot vardı ve beline de bir hırka bağlamıştı.

Martin, Maria’yı görüp, “Merhaba!” dedi.

“Merhaba.” Maria annesine göz ucuyla bakarken annesi de başını kartpostallardan kaldırmıştı.

“Bu tekneler tam bir para tuzağı.” dedi Martin. “Elli peni veriyorsun, tek yaptıkları limanda on dakika şöyle bir tur attırmak. Sanırım açık denizden korkuyorlar.”

Ailesinin geri kalanı hangi plaja gidecekleri konusunda hâzretli bir tartışmaya tutuşmuş, birkaç adım öteye geçip oturmuşlardı. Bayan Foster huzursuzlanıp, "Ah, öyle mi?" diye sordu. Maria çocukların genelde anne babalarının üzerinde böyle bir etki yaptığını fark etmişti. Özellikle de erkek çocuklarının.

"Siz tekneye bindiniz mi?" diye sordu Martin, Maria'ya. "Ben ce binmeyin."

İşte o anda Bayan Foster, Maria'yla Martin'in birbirlerini tanıdıklarını anladı. "Siz bizim yan komşularımızsınız, değil mi?" diye sordu.

Martin başıyla onayladı. Bir an, sadece Bayan Foster'ın garipsediği bir sessizlik oldu, belli ki söyleyecek bir söz bulamıyordu, Maria'ysa bir şeyler söylemek istiyordu ama hisleri konuşmasına engel oluyordu. Martin ise yaptığı işe tamamen odaklanmış bir şekilde sular çekilince ortaya çıkmış olan bir midyeyi tekmeliyordu. "Bu akşam gelip şu kitaba bakabilir miyim?" diye sordu birden.

Şimdi üçü de Martin'in ailesinin geri kalanı, yani küçük ve büyük çocuklar ve iki kadın tarafından kuşatılmışlardı. Konuşulanlara bakılırsa birisi Martin'in annesi diğeri ise teyzesiydi. Yani çocuklar kuzendiler. Maria birden kendini bir sığircık sürüsünün ortasında kalmış gibi hissetti. Annesinin ayakaltında kalıp ezilmesin ya da yürütülmesin diye eşyalarını kimseye çaktırmadan toplamakta olduğunu fark etti. Martin'in annesi arada bir şen kahkahalar atarak geçen gün Weymouth'a gittiklerinde neler yaşadıklarını coşkulu bir şekilde anlatmaya başlamıştı. İnsanı etkileyecek bir şekilde bir yandan susmak nedir bilmeden konuşurken, öte yandan bir çocuğu giydiriyor ve bir diğerrinin denize düşmesini engelleyebiliyordu. Bayan Foster yüzünde sa-

bit bir tebessüm ile onu dinliyordu: Maria ikisinin birbiriyle kolay anlaşabilecek tipte insanlar olmadığını görebiliyordu.

Martin'in annesi, "...Eh biz de sizin o anlı şanlı tatil köyünüz size kalsın dedik." diye bitirdi lafını. "Önümüzdeki senelerde de buraya geleceğiz." Birinin pantolonunu iliklerken dikkati birden Maria'ya kaydı. "Sen yalnız mısın? Arada gelip kızlarla oynamak ister misin?"

"Bu iyi olurdu, değil mi?" derken Bayan Foster'ın yüzünde şüpheli bir ifade vardı.

"Ne zaman istersen. Hadi bakalım, toplanın çocuklar, gidiyoruz. Martin?"

"Ben biraz daha kalacağım."

"Peki tamam. Öğle yemeğine evde ol ama tamam mı? Ve bayanın canını sıkma... eh... Bayan şey?..

Maria'nın annesi, "Foster." diye atıldı.

"Biz de Lucas'larız. Her iki aile de. Her neyse, o zaman şimdilik hoşça kalın."

Dalgakıran boyunca ilerlediler, gözden yitip bir binanın arkasına geçtikleri hâlde sesleri yine de işitilebiliyordu.

Bayan Foster kaygılı bir şekilde Martin'e baktı. Oğlan çocuklarını pek sevmezdi. Maria hayatında doğru yaptığı birkaç şeyden birinin kız olarak dünyaya gelmek olduğunu düşünüyordu.

"Müzeye giderim diye düşünüyordum." dedi Martin.

Bayan Foster'ın yüzü aydınlandı. Belli ki çocuğun çok daha başka bir şey yapmak isteyeceğini sanıyordu.

"Ne kadar iyi bir fikir. Maria da oraya gitmedi."

Hep birlikte ağır adımlarla kasabaya ilerlediler. Martin, Bayan Foster'a uzun uzun sabırla kıçtan takmalı bir motorun nasıl çalıştığını anlattı. Bayan Foster'sa, Martin'i arada bir "evet" ve "anlıyorum" diyerek dinledi. Maria, mutlu mesut iki adım arka-

larından gidiyordu. Müzenin girişine geldiklerinde Martin ona, "Aslında annen anlattıklarımın hiçbirini dinlemedi." dedi, Maria da, "Bence de dinlemedi." diye cevapladı.

Müzenin içine girdiklerinde Bayan Foster, "Korkarım ki burası biraz sıkıcı." dedi. Vazifeşinas bir şekilde bir vitrinden diğerine, her birinin önünde uzun uzun durarak ilerledi. Maria resim sergilerinde de annesinin aynı sistemi izlediğini görmüştü.

Vitrinlerin içerisi fosillerle doluydu. Hiç kimsenin tek başına bulup toplayamayacağı kadar farklı türde ve mükemmellikte fosiller vardı. Kapı kolu kadar ammonitler, içlerinde koca koca balıkların kılçık kalıntıları olan kaya parçaları, dinazor kemikleri, bir parça çamurun üzerinde bir sürüngenin ayak izi... Sergilenen her bir parça hakkındaki açıklayıcı etiketler okuyucuyu zamanın uçsuz bucaksızlığı karşısında şaşkın bırakıyordu: Kırk milyon yıl, yüz ve seksen milyon, dört yüz milyon önce... Burada canlılar birbirlerinden birkaç milyon yıl yaşlıydılar. Bir de üzerinde dev dinazorların, dünyanın en garip görünüşlü ve manasız şekliyle yaratılmış balıklarının yanı sıra daha küçük deniz kabukluları, denizyıldızları ve sürüngenlerin çizimleriyle hangi canlının kaç yıl yaşadığını gösteren ve açıklamalar içeren şemalar vardı. Maria, ammonitlerin çok daha sonraları ortaya çıktığını öğrenince epey şaşırmişti. Diplodocus ve pterodactyl'le aynı batağımsı ve tropik evreni paylaşmışlardı.

Şemaları ve resimleri inceledikten sonra bütün bu yaratıkların İngiltere'nin en ucu olan bu bölgedeki mavi kayalardan çıktığını anladı.

"Mavi lias." dedi Maria.

"Ne?" diye şaşkınlıkla sordu Martin.

"Buradaki kayaçlara mavi lias diyorlar." Sonra kendi kendine bir kez daha tekrar etti, çünkü tınısı hoşuna gitmişti. Mavi

lias... Onun üzerindeki üst katmana ise yeşil kum deniyordu ve bütün bu farklı kaya tipleri, tıpkı fosiller gibi çok ama çok eskiden kalmaydılar. Öyle ki kasabaların altında bir zamanlar burada yaşamış olan yaratıkların kabukları ve kemikleri ile birlikte sanki uzanmış uyuyorlardı.

“Harika değil mi?” dedi Martin. Vitrinlerin neredeyse içine girecekmiş gibi her birini büyük bir dikkatle inceliyordu.

Her şey değişir. Yeryüzünün kabuğu kıpırdar ve kaynar, denizler karaya dönüşür ve kıtalar sular altında kalır, dağlar ortaya çıkar. Bütün bu evrelerde şu vitrindeki kabuklu yaratıklarla bastığında yeri titreten dinozorlar gibi yaşam formları bir bir ortaya çıkarlar. (Maria açıklamaları okurken bunun beyninin bir kedi yavrusununki kadar olması neden bir problem olsun ki... Yavru kediler başlarının çaresine bakıyorlar ne de olsa, diye düşündü.) Biri diğerinin ortaya çıkmasına neden olmuş ve sonunda yapbozun parçaları tamamlanarak şemanın en altında gösterdiğine göre, çıplak ve sakallı bir adam olan ilk insan kollarını iki yana sarkıtarak Dover’ın tepeleri olduğunu tahmin ettiği bir yerde açık ara bir zafer kazanarak ortaya çıkmıştı.

“Nuh’un Gemisi yalanmış.” dedi Maria birden sanki bir şey keşfetmiş gibi.

“Elbette yalan.” dedi Martin. “Saçma sapan safsatalar işte.”

“Ama o zaman insanlar çıkıp öyle olduğunu söylemeliler.” dedi Maria öfkeyle. Kendini kandırılmış gibi hissediyordu. Bütün hayatınız boyunca gayet gamsız bir şekilde körü körüne bir şeyleri kabul ediyorsunuz sonra birden size bambaşka bir gerçeklik sunuluyor (Üstelik bu çok daha ilgi çekiciydi.). Bunun üzerinde düşünmesi gerekiyordu. Artık bir vitrinden diğerine hep beraber geçiyorlardı. Martin arada sırada dikkatini çekmek için Maria’yı dostça dürtüklüyordu... “Şuna bak... Hey, buraya gel...”

“Sanki.” dedi Maria. “Birileri bir şeyler denemiş durmuş. Neyin işe yaradığını bulmaya çalışmış, yaramayanları ise atmış gibi.”

“Hayır, öyle değil. Bu evrim. Biz okulda öğrendik. Yaratıklar bazen bütünüyle bazen de bazı özellikleriyle değişmişler, yaşadıkları ortama uyum sağlayabilmek için. Daha uzun bacaklar geliştirmişler, kuyruklarını kaybetmişler, ya da beslenme şekillerini değiştirmek zorunda kalmışlar. Bazıları bu şekilde hayatta kalmayı başarmış.”

“Anlıyorum.” dedi Maria düşünceli düşünceli.

Bayan Foster turunu tamamlamış, çıkışa yaklaşmıştı. Martin ve Maria galerinin içinden onun oturup, gazetesini açmış onları beklediğini görebiliyorlardı.

Üzerinde *İnsanoğlu'nun Evrimi* yazılı büyük bir panoda şemalar oklar yardımıyla hangi yaratığın hangisine dönüştüğü, Alice Harikalar Diyarında'ki gibi bazı icatların ne kadar yanlış olduğu, bu yaratıkların sonunun gayet garip ve hüzünlü olduğu anlaşılıyordu. Soyları tükenmişti. Bu şemanın en yukarısında yine, memeliler ve goriller arasından zaferle sıyrılmış olan kıllı ve çıplak insanoğlu yer alıyordu.

“Yılanlar ve merdivenler oyununa benziyor.” dedi Maria. “Altı atarsan arka ayaklarının üzerinde duruyorsun.”

Martin ona ihtiyatlı bir onaylama bakışı attı. “Yalnız onlar ne yaptıklarını bilmiyormuş. Her bir evrimi geçirmeleri milyonlarca yıl sürmüş.”

“Biz de şey diyor olmalıyız... Yani değişiyor olmalıyız, diyoruz.”

“Ben iki tane daha kol çıkaracağım. Ağaçlara daha kolay tırmanabilirim. Bir de kuyruk.”

“Ama geriye dönmüş olursun. Ben başımın arkasında da gözümlü olsun istiyorum.”

“İki ağzımız olsun. Böylece ilk ve ikinci tabağı aynı anda yiyebiliriz.”

“Bacaklarımız nota sehpa gibi uzayabilsin. Böylece gerektiğinde daha hızlı koşabiliriz.”

Kıkırdamaya başladılar. Aşağıda onları bekleyen Bayan Foster şaşkınlık içerisindeydi.

“Ama gerçekten de öyle.” dedi Maria. “Yani her an değişiyoruz. Büyüyoruz. Boyumuz uzuyor ve dişlerimiz çıkıyor.”

“Bu çok farklı.”

“Daha garip.” dedi Maria. “Çünkü en azından bunun farkındayız.”

Ama Martin’in dikkati dağılmıştı. Çıkıştaki kartpostalları inceliyordu. Her ikisi de gayet renksiz ikişer fosil kartpostalı aldı (Bayan Foster, “Şöyle bir manzara resmi almak istemez miydiniz? Ya kumsalın olduğu bir kartpostal filan?” diye sordu.) sonrasında da kasabadan eve doğru dik yoluyla çıkmaya başladılar. Şimdiye kadar yaptıkları yürüyüşlerden çok daha kısa sürmüş gibiydi. Kendilerini evlerin garaj girişlerinin önünde bulunca şaşırdılar, Martin, “Şey, görüşürüz o zaman...” dedikten sonra nezaketi elinden bırakmamak için, “Bana zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.” diye ekledi.

Maria o gece yatağında uzanmış uyumaya çalışırken bir önceki geceyi düşünüyordu. Aynı yatakta uzanmıştı, pencere de perdeler de aynıydı. Ama yirmi dört saat içerisinde bir sürü şey olmuştu. Çok önemli şeyler değişti belki (yani Martin’le müzede iyi vakit geçirdiğimizi saymazsam eğer, diye düşündü) ancak zaman her şeyi değiştiriyordu. Hatta beni bile, diye düşündü. Ben geçen geceki aynı kız değilim. Tam olarak aynısı değilim. Aynı-

mışım gibi görünüyorum, ama sanırım çok azıcık, birazcık da olsa büyüdüm, sadece dünle kıyaslandığında farklı şeyler gördüğüm, yaptığım ve düşündüğüm için değil.

Aşağıda annesinin babasına bir şeyler anlattığını duyuyordu ama sohbetin sadece bazı kısımlarını işitebiliyordu. "...İnsanı yoran bir çocuk değil, hakikaten de... Müzede kendinden geçmiş gibiydi, nedense... Kızımız da pek konuşkandı..."

Uykuya dalarken Maria, bir ara Martin'e şu nakışlı tabloda ve horozlardan bahsedebilirim, diye düşünüyordu, anlatacaklarım ona da ilginç gelebilir. Ama daha emin değilim. İçinden, bunu düşünmem lazım, diye geçiriyordu.

Beşinci Bölüm

NEREDEYSE BAMBAŞKA OLABİLECEK BİR GÜN

"GRYPHAEA." DEDİ MARTIN. "Mezozoik dönemden kalma bir midye."

"Tatları nasıldı acaba, merak ettim?" dedi Maria.

"Ichthyosauruses'lar tadını seviyordu herhâlde." dedi Martin. "Yanında şöyle nar gibi kızarmış bir dilim ekmekle iyi gitmiştir."

Gryphaea kumsalda bolca bulunan bir tür fosildi; salyangozları andıran bir tür kıvrılmış gri taşı. Artık ellerinde bunlardan beş tane vardı.

"Bizim asıl ihtiyacımız olan ne biliyor musun?" dedi Martin. "Brontosaurus vertebra. Biraz da umut."

Kütüphanedeki kitapları inceliyorlardı. Bayan Foster holden birkaç kez geçip onların bulunduğu odaya baktı. Martin'in evin içinde olması sinirlerini germiştii. Bir şeyleri kıracağından korkuyordu.

"Siz ikiniz neden gidip dışarıda oynamıyorsunuz?"

"Biz de tam dışarı çıkmak üzereydik." dedi Martin yumuşak başlı bir edayla. Maria, Martin'in kendisinin asla yapamadığı bir

şeyde, yetişkinleri idare etmek konusunda çok iyi olduğunu görebiliyordu. Genelde de aslında onların söylediğini değil de kendi istediğini yaptırmayı başarıyordu. Bayan Foster mutfağa girip kapıyı kapattı.

“James geçen gün benim *Stomechinus*’umu yürütmüş. Ama aslında onu ben buldum. Ben de onu kemerimle dövdüm, ama öyle feci şekilde değil, bunu anneme söyleyince beni erkenden yatırdılar.”

Maria, James’in kuzenlerinden biri de değil de kardeşi olduğunu düşündü. Herhâlde dört yaşlarında olmalıydı. Ama aslında emin olamıyordu, hepsinin isimlerini öğrenememişti. Sempatik bir tavırla başını aşağı yukarı sallamakla yetindi.

“İnsan hiçbir zaman kazanan taraf olamıyor.” dedi Martin birden hüznünlü bir şekilde. “Yani en büyük çocuk olduğunda. Ne yaparsan yap, büyük olduğun için yapmaman gerektiğini bilme-liydin diyorlar. Hayatın yukarıdan bir şeyler getirmekle geçiyor. Birilerinin kazağını... Bak bu da harika bir fosil! Şunlardan bir tane bulsak mesela!” İçinde yeteri kadar net ve güzel çizimler olan bir kitap bulmayı başarmışlardı.

“Bulamayız.”

“Bulabiliriz.” dedi Martin.

“Bulamayabiliriz. Farklı bir kaya tipinin içinde oluyormuş. Bu bir trilobite ve onlar bizim buradaki kayalar, mavi liaslardan çok daha eski bir kayaç oluşumunun içinde oluyormuş. Bizim kayalar ortaya çıktığında onların soyu tükenmiş bile.”

“Tüh ya!” dedi Martin. “Tahtakurusu gibi kıvrılabilirler-miş, bak burada öyle diyor, hem şey... Ne diyeceğim biliyor mu-sun?” Maria’ya sanki içini okuyormuş gibi bir bakışla bakıyordu, sanki çok kocaman mercekli bir mikroskopun altındaymış gibi.

“Ne?” diye sordu Maria merakla.

“Sen tanıdığım kızların içinde en çok birinin kız kardeşine benzemeyensin. Örneğin, benimkine. Bence bunun nedeni de o. Yani kimsenin kız kardeşi olmaman.”

Hayatta öyle anlar vardır ki, tadını en çok tek başınızayken çıkarırdınız: Buz gibi soğuk bir denize çıplak ayağınızı değdirdiğiniz ilk an, bazı kitapları okumak, sabah kalktığınızda her tarafı karla kaplanmış bulmak, insanın doğum günü sabahında uyanması... Ve bir de başka birinin yanınızda olması ile anlam kazanan anlar vardır. Bunun gibi bir an mesela, diye düşündü Maria hüznle. O sırada Martin ise çoktan arkasını dönüp odanın geri kalanını incelemeye başlamıştı. Bu anı başka hiç kimse bilmeyecekti.

“Burası çok acayip bir ev.” dedi Martin.

“Her şey Victoria döneminden kalma. Annem hepsinin orijinal olduğunu söylüyor.”

“Çürük harabe bir otelden daha iyi, o kesin.”

“Bu evin sahibesi olan hanım hemen yolun karşısında oturuyor.” dedi Maria. “Bir sürü saati var. Bir de garip bir resmi, boyayla yapılmamış, nakış nakış işlenmiş bir tablo. O tabloyu yapan kız benimle aşağı yukarı aynı yaşlardaymış.”

“Sen bunu nereden biliyorsun?”

“Altında öyle yazıyordu. Hem ne zaman yaptığı da yazıyordu. 1865. Hep onu düşünüyorum. Ona ne olduğunu merak ediyorum.”

“Büyümüş ama, değil mi?” diye sordu Martin hemen atılıp. “Büyümüş, evlenmiş ve çocukları filan olmuş. Bence buralarda bir yerde bir dünya atlası vardır.”

Bir sessizlik oldu. Martin atlası çıkarıp sayfalarını çevirmeye başladı.

“Ben öyle hissetmiyorum.” dedi sonunda Maria. “Ben hâlâ o buralarda bir yerdeymiş gibi hissediyorum, her nasılsa.” diye eklerken Maria bunu cüretkar bir şekilde söylemek istemişti ama her nasılsa sesi belli belirsiz çıkmıştı. “Benimle yaşıt.”

“Bu çok aptalca.” dedi Martin. “Ama burada değil, öyle değil mi? Yoksa onun bir hayalet olduğunu filan mı düşünüyorsun? Bu daha da aptalca olurdu.” Atlas’ı alıp tekrar rafa yerleştirdi. “Gerçek şu, o ölmüş. Hem de yıllar önce.”

“Sanırım öyle olmuş.” dedi Maria buz gibi bir ses tonuyla.

“Bu da her şeyi açıklıyor. Hadi, gidelim.”

Maria, Martin ailesinin yanına gittikten sonra pırnal ağacına gidip orada tek başına oturdu. Burası onun için sığınacak bir liman bir barınak olmanın yanı sıra sıcak ama pürüzlü gövdesi ve normal ağaçların yapraklarından daha koyu renk ve derimsi dokusuyla rüzgârda sallanarak fısıldayan yapraklarıyla ona sanki ana rahmindeymiş hissi yaşatan cana yakın bir ortamdı. Orada oturup, vücudunu ağacın gövdesine yaslayıp, bacaklarını ağacın kocaman dallarından birinden sarkıtınca, sanki her şey etrafında pervane olup dönüyormuş gibi hissediyordu. Ancak ağacın köklerinin derinlere uzanarak tıpkı yerinden kıpırdatılamayacak bir ev gibi öyle sıkı sıkıya da tutunduğunu hissediyordu. Bu ağaç palamutlar veriyor olmalıydı zira koyu yeşil yaprakların arasında üzerinde pullu fincan şeklinde şeylerin içinden çıkmış bir sürü bezelye büyüklüğünde açık yeşil yemişler vardı. Elbette bunlardan yüzlerce ağaç olmayacaktı. Belki de tek bir ağaç bile bitmeyecekti. Yine hepsi boşa gidecekti. Maria uykulu bir şekilde ağacın gölgesinin bahçede gittikçe uzayışını izledi ve ona gününün nasıl geçtiğini anlattı. Ona, biz, yani arkadaşım Martin ve ben kumsalda fosil avına çıktık, dedi. Ama sen zaten onu tanıyorsun çünkü

o da sana tırmandı. Bir *Gryphaea* daha bulduk ve bir *Stomechinus* parçası ama çok iyi durumda değildi ve yarın Martin'in ailesiyle gezmeye gideceğim. Beni davet ettiler. Aslında, dedi ağaca, bundan çok emin değilim. O kadar kalabalıklar ki, hem hepsi birden konuşuyor. Bu da sinirlerimi geriyor. Ama yine de onlarla gitmek istiyorum galiba.

"Beni de gezdirdiğiniz için teşekkür ederim demeyi unutma."

"Evet."

"Tarağın cebinde mi?"

"Evet."

"Arabada miden bulanırsa Bayan Lucas'a söyle, tamam mı?"

Hayır, diye düşündü Maria. Hepsinin önünde mi? Bunu yapar mıyım sanıyorsun? Öyle sessizce ölmek daha iyi.

"Güzel bir gün geçir tatlım."

Otele gittiğinde (yüzüne al basana kadar otelin lobisinde bir başına bir sivilce gibi göze batır bir şekilde oturup beklemek zorunda kalmıştı) Lucas ailesinin hazır olmak bir yana daha nereye gideceklerine bile karar vermemiş olduklarını gördü. Bir sonraki yarım saat boyunca bir telaşla çocuklar giydirilirken, Martin sü-rüden ayrılan ufaklıkları ve ortadan kaybolan bazı şeyleri bulmaya gönderilirken hâlâ nereye gidileceği tartışılıyordu. İki kız bir an bile yerlerinde durmadan zıp zıp zıplayıp, "Panayıra gitmek istiyoruz! Panayıra gitmek istiyoruz!" diye bağışıyorlardı, bir yandan da Martin'in annesi direktifler yağırdırıyordu.

"Kuru tişörtüm yok da ne demek? Vardır bir tane. Jane'inkilerden birini giy."

Maria, ben hiç başka birinin kıyafetlerini giymedim, diye düşündü. Gözlerinin önüne her akşam bir sonraki sabah giymesi

için yatağının ayakucunda duran sandalyeye bırakılan kendi kıyafetleri geldi, kirlilerse yıkanmak üzere alınmış oluyordu.

"Beaminster'de çarpışan araba yarışları varmış." dedi Martin. Şimdiye dek aynı şeyi üç kez tekrarlamıştı ama bunu söylerken kendisi bile oraya gideceklerine inanmıyormuş gibi sanki umutsuz bir vakaymış gibi söylüyordu.

"Biz panayıra gitmek istiyoruz!"

"O zaman yatağın altına bak. James! Buraya gel!"

"Plaj! Plaj, *plaj*, PLAJ!"

"Susie, saçlarını topla."

"Pa-na-yır!"

"PLAJ!"

"Hayır, şimdi lolipop yiyemezsin."

"Ayakkabılarımı bulamıyorum."

"Off... KAHRETSİN..." dedi Martin birden öfkeyle ve bahçenin ortasında dikilip surat asmaya başladı.

"Bence." dedi Martin'in teyzesi. "Nereye gideceğimizi misafirimiz seçmeli. Sen ne yapmak istersin Maria?"

"PLAJ!"

"PA-NA-YIR! PA-NA-YIR!"

"Tamam artık. Yeter. Onu kendi hâline bırakın." dedi Bayan Lucas. "James, kızın kazağını çekip durma." Kirli bir sürü çocuk bezinin, oyuncağın ve ıslak bornozların arasından gazeteyi çıkardı. "Blandford Forum Atletizm Yarışları, yok olmaz! Çocuk Bahçesi'nde Çiçek Sergisi, bu kalabalıkla mı? Asla! Teşekkürler. Motokros Yarışları..." ("Evet, süper, hadi gidelim..." dedi Martin ama yine hiç umudu olmayan biri gibi söyledi bunu.) "...Binicilik Yarışları, Seramik Sergisi... İşte, peki buna ne dersiniz? 'Orta Çağ Panayırı: Kingston Peverell Şatosu'nda on beşinci yüzyılda

yaşıyormuşçasına bir gün geçirin... Atlı mızrak dövüşü, okçuluk, öküz ızgara, Orta Çağ ziyafeti, soytarılar ve daha bir sürü eğlen-
cenin yanı sıra açık büfe ve çay. Giriş 25 peni. Sör John ve Leydi
Hope-Peverell'in izniyle.' Buna ne dersiniz?"

"Atlı mızrak dövüşü yapabilir miyiz?"

"Ben öküz istiyorum."

"Ah, hayır." dedi Martin oflayarak. "Malikâne mi? Kalsın..."

Maria ne kastettiğini biliyordu. Bay ve Bayan Foster pazar ak-
şamüzerlerini böyle yerlerde geçirmeye bayılırlardı: Londra'dan
kırsala kaçmaları için bahane oluyordu (arabanın pencerelerinden
baktığınızda etraf ne o kadar çamurlu, ne de soğuk görünüyordu) ve tarihsel bir şeyler yapıyor oluyordunuz. Böyle gezmeler
insanın hiçbir işine yaramazdı. Maria her zaman söz dinleyerek
peşlerine takılmış ve Knole, Woburn, Blenheim, Hampton Court,
Longleat şatolarını onlarla gezmişti. Bazen aslanlar oluyordu ba-
zense yunuslar, bazen de her ikisi de olmuyordu. Genelde de bu
türden aktraksiyonlar söz konusu olduğunda, işin tarihsel boyu-
tu geri planda kalıyordu. Sanki mülkün sahipleri aslında insan-
ların daha çok bu tür şeylerden hoşlandıklarını anlayıp şato turu
önerdikleri için âdeta özür diler gibi bir havaya bürünüyor, biz
size daha ilginç bir şey sunuyoruz ukalalığını yapmıyorlardı. El-
bette ayaklarınızın dibine serilmiş böyle bir şansı tepebilirdiniz.
Ancak Foster'lar bu tür fırsatları hiç kaçırmazlardı. Söz konusu
şatoyu bir rehber eşliğinde gezerler ve Bay Foster genelde bir
tablo ya da zırh konusunda sorular yöneltirdi. Maria bunun çok
utanç verici olduğunu düşünüyordu.

"Yine mi lanet olası bir şato!" dedi Martin.

"Martin! Aptalca davranma lütfen. Bak belli ki çok özel bir
program. İyi o zaman, karar verilmiştir. Kazaklar. Anoraklar.
Yola koyulmadan önce herkes çişini yapsın."

Saatler sonra, birinin kalçası ile diğeri'nin dirseği arasına sıkışmış bir hâlde hâlâ arabanın içinde oturan Maria yine pencereden tarlaları, tepeleri ve köyleri ile Dorset'in lirik kırsal manzaralarını izliyordu. Herkes aynı anda konuşuyor ve parmaklarıyla bir şeyleri gösteriyorlardı. Bu yolculuk anne babasıyla özenle temizlenmiş kendi otomobillerinin sessizliğinde yaptığı seyahatlere hiç benzemiyordu. Karşılaştırma yapmak gerekirse bu işe gitmek ya da işten dönmek için herkesin doluştğu metro vagonuyla birinci sınıf tren vagonunda seyahat etmek arasındaki fark gibiydi. Bu arabanın içi dizlerinize kadar şeker paketleri, dondurma çubuklarıyla doluydu ve Martin'in parmaklarıyla yer yer arabanın durumu hakkında kaba saba yorumlar yazmış olduğu kadar da tozla kaplıydı. Yirmi dakika kadar sonra varacakları yere ulaştıklarında Maria bir oh çekti. Açık bir otoparkın önünde kısa bir araba kuyruğu vardı. Şatonun üzerine yerleştirilmiş bir pankartın üzerinde devasa ama acemi elinden çıkma olduğu belli kırmızı harflerle "AĞUSTOS ŞENLİĞİ" yazıyordu (Maria bu pankartın bir zamanlar bir yatak örtüsü olduğunu fark etmişti.). Bu şato hiç de öyle görkemli bir yer değildi. Elbette bir insanın tek başına yaşayabileceği gibi bir yer değildi ama Woburn, Blenheim ya da Longleat gibileriyle de aynı kategoride sayılamazdı. Evet, orasında burasında sütunların üzerini bezeyen mantar ve top şeklindeki çıkmaları, dökme demirden kapısıyla bir zamanlar ihtişamlı günler görmüş olduğu belli olan tarihî bir binaydı, ancak girişin kenarında bırakılmış çöp kovası kapağı ve çiçek tarhlarının arasında yetişen ayrık otlarına bakılırsa hâlâ içinde yaşanan bir ev havası da vardı. Etrafta çok sayıda insan vardı ve uzaktan uzağa neşeli bir müzik tıngırtısı da duyuluyordu.

Kendilerini arabadan dışarı attılar. "Siz büyükler ortadan kaybolabilirsiniz." dedi Bayan Lucas hemencecik. "Her birinize yirmi peni veriyorum, dört buçukta burada buluşuruz."

Anlaşılan o ki Bayan Lucas'ın büyüklerden kastettiği Martin, onun kız kardeşi ve kuzinleriydi. Otoparktan on metre uzaklaştıktan sonra Martin kendisine verilen yirmi peniden onlara ikişer peni vererek kızların ayrı dolaşmasını sağladı.

"Bütün gün onların peşinde dolaşamam." diye açıkladı Martin. "Zaten daha sadece dokuz yaşındalar."

"Birçok insan benim de dokuz yaşında olduğumu düşünüyor." dedi Maria. "Ufak tefeğim ya."

"Ama öyle değilsin, değil mi? İnsanların aslında kim oldukları önemlidir, nasıl gözüktükleri değil. Hadi gel."

Kalabalıkların arasında ilerleyerek Martin'i takip eden Maria aklından geçenleri tıpkı onun gibi net bir şekilde dile getirebilmeyi diledi. Yüksek sesle, sadece kedilere, ağaçlara ve benzin pompalarına değil. Martin olmak zor bir şeymiş gibi görünmüyordu: Kendinden emin, ne yaptığını bilen bir köpek gibiydi. Ancak Maria, Martin'in kendi annesini idare etmekte diğer insanları yönetmekte olduğu kadar başarılı olamadığını görüyordu. Ama başkasının yetişkinlerini ikna etmek kendi yetişkinlerinizi ikna etmekten hep daha kolay olmuştur.

Burası çok garip bir yerdi, panayır yani. Şenlikte şu ya da bu şekilde görev alan bütün insanlar, otopark görevlisinden tutun da, yiyecek içeceklerin satıldığı tezgâhların başında duran kadınlara kadar, herkes tarihî kostümler giymişti. Hangi döneme ait olduğu pek önemli değil gibiydi, çünkü uzun elbiselerin üzerine başlarına geçirdikleri koni şeklindeki şapkalardan sarkan tüllerle Orta Çağ havası verilmiş kıyafetler giymiş kadınlar vardı. Üzerle-

rine belden bir iple bağlanmış çuval gibi kahverengi elbiseler ge-
çirmiş birkaç adam (Otopark görevlisi nezaketle, "Ben bir keşişim.
Yani merak ettiyseniz diye söylemek istedim. Aslında bu kostü-
mü ben seçmedim ama hepimiz üzerimize düşeni yapıyoruz." di-
ye açıklama yapma gereği hissetmişti.), birkaç koyun çobanı
kıyafeti ve sütçü kız kostümü giymiş kadın. Yanı sıra taytların
içine sıkıştırılmış kaslı bacaklarının üzerine dizlerinden kurdele
bağlayarak çorap üzerine kısa balon pantolon giymiş havası ver-
meye çalışılmış kıyafetlerle dolaşan erkekler vardı. Evin hanımı
üzerindeki eflatun kadifeden dönem kostümü ve başındaki koni
şeklindeki şapkaya tutturulmuş rahibe atkısı içinde pek bir ra-
hatsız görünüyordu. Eşi, Sör Bilmem Kim ise yandan pilili golf
pantolonu ve fırfırlı yakalı gömleği ile tam bir tezat oluşturan
gözlükleriyle etrafta gayet neşeli bir şekilde dolaşarak insanlarla
sohbet ediyordu. Bu da insanda herkesin görevini layıkıyla yeri-
ne getirme gayretinde olduğu hissi uyandırıyor. Girişte koca
bir ilanla köyün kilisesinin onarılması için bin sterlin toplanması
gerektiği yazılıydı.

"Aslında." dedi Martin. "O kadar da kötü değilmiş. Tamam
araba yarışları kadar heyecan verici değil, ama zaten oraya asla
gidemezdik..."

Bir sürü tezgâh (ev yapımı kurabiyeler sudan ucuza satılı-
yordu), gerçek bir arbaletle atış yapabildiğiniz okçuluk yarışması,
içinde yağmalanacak şeyler olan bir tekne, boynuna pembe bir
kurdele bağlanmış bir koyunun ağırlığını tahmin ettiğiniz bir
yarışma (Maria içinden, ah lütfen Tanrım bu yarışmayı ben ka-
zanayım, oturduğumuz sokakta İskoçya kara maskeli koyunu
olan tek kişi ben olayım, diye geçiriyordu.), top atarak Hindistan
cevizlerini düşürmeye çalıştığınız bir oyun. Ayrıca içinde yaşı on

sekizden büyük olanlara bal likörü satılan bir yiyecek içecek çadırı vardı. Sandviçler ve pelte de satılıyordu.

Akşamüzeri ortalık iyice ısınmaya ve gürültü artmaya başlamıştı. Etraf öyle bir kalabalıklaşmıştı ki, şatonun önündeki arazide insanlar etrafta dolanmaya başlamışlardı, bahçedeki patikalardan aşağı mutfak bahçesindeki okçuluk gösterilerine ya da ahırların oradan ilk sola dönerek Atlı Mızrak Dövüşü seyretmeye gidiyorlardı. Keşişler üzerlerindeki kostümleri çıkarmışlardı. Dar ve kısa yelekler çıkarıldığında altında Marks and Spencers gömlekleri çıkıyordu. Evin hanımı eflatun kadifeden giysisinin içinde terlemeye başlamıştı ve yiyecek içecek tezgâhındaki sütçü kızların yanaklarını hem harareten, hem de taciz edilmekten al basmıştı. Koskocaman taş binaya bakınca Maria serinlemek istediğini anladı. “Hadi içeri girelim.” dedi.

Rehber eşliğinde yapılan şato turları sunulan atraksiyonlardan biriydi. Martin önce ayak dirediyse de sonradan pes etti. İkisi birlikte bir düzine insanla birlikte, orada yaşadığını tahmin ettikleri rehber kızın peşine takıldılar.

Maria, üzerinde anne babasının zorlaması olmadan şato turuna katıldığı hâlde kendisini birçok şeyi büyük bir dikkatle inceleyen buldu. Yüksek taş duvarlarından yılların eskittiği flamalar sarkan ana salonu, hep aynı yerde üzerine basıldığı için ortalarında çukurlar oluşmuş taş merdivenleri... Dorset manzarasını yeşil altın rengi ve mavi bölümlere ayıran taş sütunlarıyla pencerelere, tahtakurularının yediği dolaplara, kapı kirişlerindeki kemerlere ve ipek döşemeleri yıpranmış koltuklara baktı durdu.

Bir de tablolar. Turu en sonlarda takip ederek devasa odalarda asılı duran koyu renkli yağlı boya tabloları yakından inceledi. Kafasında gri peruğu, ellerini bir kitap yığınınına dayamış,

spanyel köpeği ayaklarının dibinde uzanmış Sör Henry Hope Peverell, gerdanı incilerle süslenmiş ve hayli açık göğüs dekolteli bir kostümle resmedilmiş Leydi Charlotte Hope-Peverell, sisli bir doğa manzarasının önünde kucağında çiçeklerle oturur bir şekilde tasvir edilmiş mavi elbiseli bir kız.

“Onları toplamamalıydın.” dedi Maria kınayan bir ses tonuyla. “Bana orkideymiş gibi görünüyorlar.”

“Peki sen olsan ne yapardın?” dedi kız. “Resmin çizilsin diye bütün gün bu tarlanın ortasında poz veriyor olsaydın...”

“Kimse benim resmimi yapmak istemedi.” dedi Maria. “Saç modeline bayıldım. Ne güzel buklelerin var.”

“Saatler sürüyor, insanlar tepende, şikâyet etmeye kalksan bir de azarlıyorlar. Bu elbiseyi giymeyi bir dene istersen. Ben nefes alamayacak hâle gelene kadar belimi sıkıyorlar. Hiç böyle bir elbise ile ağaca tırmanmayı denedin mi?”

“Hayır.” dedi Maria. “Burada mı yaşadın?”

“Bütün hayatım boyunca buraya tıkalı kaldım.” dedi kız kederli bir ses tonuyla.

“Bazı değişiklikler olduğunu fark etmişsinizdir. Mutfakta yeni bir elektrikli ocak var. Bir de televizyon. Sanırım bunlar hoşuna giderdi.”

Grubun geri kalanı odadan çıkmak üzereydi. Martin, “Hadi-sene.” diye seslendi.

“Güle güle.” dedi Maria kıza.

“Elveda.” dedi kız. “Bir şey kaçırmıyorsun, bunu diyeyim. İğrenç ve korkunç portreler...”

Maria, varaklı bir çerçeve içinde bembeyaz bulutlar olan masmavi bir gökyüzünün altında uzun yıllar önce donup kalmış olan kızı orada bırakarak bahçeye açılan bir kapıya gelinceye kadar rehberi takip etti.

“Evet.” dedi rehber neşeyle. “Hepsi bu kadar. Yatak odaları pek o kadar da ilginç değil.” Gruptan birkaç kişi hayal kırıklığına uğramış gibiydi.

Kapının ardında duvarlarla çevrili küçük bir bahçe uzanıyordu. “Şifalı bitkiler bahçesi I. Elizabeth döneminde yapılmış.” dedi rehber. “Yalnız şu anda pek iç açıcı bir görüntüsü yok. Bir türlü ayrık otlarını sökmeye vakit bulamıyoruz.” Tam da dediği gibi bir zamanlar gayet güzel bakılan çiçek tarhları ve patikalarla dolu bu bahçe şimdi insanın beline kadar gelen otlarla kaplıydı.

“Burada İngiltere’de yetişen tüm şifalı bitkiler varmış. Sıçan-kulağı, kekik, maydanoz ve tüm diğerleri. Müsaadenizle bir sonraki grubu gezdirmem gerekiyor.”

Kokusu keskin, mayhoş olan tüm bitkileri parmaklarının ucunda ezip kokladılar, burası tam bir koku sözlüğüydü. Ama bir türlü isimlerini bulamıyorlardı.

“Kekik.” dedi Martin. “Bu kekik. Biliyorum çünkü tepelerde büyüyor.” Yaprakları avucunun içinde ezdi sonra da eğilip kokladı ve rayihayı içine çekti. “Çok güzel...”

I. Elizabeth dönemindekilerle aynı *bitkiler* olamazlar, diye düşündü Maria, zaten tarihin hangi dönemi bilmiyorum ama kesinlikle aynı bitkiler değildir. Bitkiler o kadar uzun süre dayanmaz. Ama belki o bitkilerle aynı familyadan geliyordur. Tohumların tohumlarının tohumları. Kocaman bir çalının solmuş taç yapraklarını eline almasıyla patikaya ve çimenlere bir sürü şeytanarabası döküldü. Bir sürü tohum...

Maria durup dururken birden Martin’e, “Hiç başka biri olmayı düşündün mü?” diye sordu.

“Yoo düşünmedim. Kendimle yeterince uğraşıyorum zaten. Hadi gidip çay içelim.”

Hayır, diye düşündü Maria hüzünle. Ona bizim kaldığımız evde yaşamış ve fosil toplamış olan kızıdan bahsetmeyeceğim. Ne acı, oysa ilginç şeyleri başkalarıyla paylaştığınızda daha da ilginç oluyordular.

“Tamam.” dedi Maria. “Gidip yine çay içelim.”

Çay çadırına gidince Martin’in ailesinin geri kalanı ile buluşmuş oldular (Ufaklıkların hepsinin üzerinde kocaman dondurma lekeleri olduğu söylenemezdi, daha yaşlı olanlarsa yiyecek, içecek, para ya da her üçü için birbirleriyle çekişiyorlardı.).

“Saat dörtte atlı mızrak dövüşü varmış.” dedi Bayan Lucas. “Onu izleyip gideceğiz, gidip bize yer tutsanıza Martin. Ah bu arada James’e iki dakika göz kulak ol da ben de tuvalete kadar gideyim. Sen de benimle gelmek ister misin, Maria?”

Maria tuvalete gitmesi gerektiğine karar verdi. Bayanlar tuvaleti (Çadır bezinin ardına dizilmiş hiç de hoş gözükmeyen bir dizi kovadan ibaretti.) mutfak bahçesi olduğunu tahmin ettiği yerdeydi. Bir dizi kabağın arasından çıkan Bayan Lucas, “Bu akşamüzeri tamiri için para toplanmasına yardımcı olduğumuz kilise şurada. Hadi gidip bir bakalım.” dedi.

Bahçe duvarındaki bir kapıdan geçip kilisenin avlusuna girdiler. Bayan Lucas kucağındaki bebeği bir kalçasının üzerinden diğer kalçasının üzerine yerleştirerek tutmaya devam ederken ağzındaki sigarayı yere atıp söndürdü ve ardından gelen Maria ile kiliseye yöneldi.

Maria’ya göre bu kilisenin diğer kiliselerden bir farkı yoktu ancak Bayan Lucas vitraylı camlarda ve zemindeki pirinç işçiliğinde dikkat çekici bir şeyler bulabildi. Maria atlı mızrak dövüşünü kaçırıyor olduklarını düşünerek huzursuzlanmaya başlamıştı.

Bayan Lucas duvarda bir nişin içine yerleştirilmiş kocaman mermer bir sunağın önünde durdu. “Bu ne korkunç bir şey!”

Mermerden bir kanepenin üzerinde uzanan bir leydi vardı. Kucağındaysa üzerinde gece entarisi ile on yaşlarında uyumakta olan bir erkek çocuğu vardı. Yüzünde meleksi bir ifade altında bir lüle vardı. Ancak yakından baktığınızda bu leydinin yüzünden beyaz mermerden gözyaşları aktığını görebiliyordunuz. Her iki yanında da şişko bebeksi melekler ağlıyorlardı. Tüm figürler mermerden yapılmışlardı.

“Yastaki annesi tarafından yaptırılan...” diye okudu Bayan Lucas. “Çok sevgili oğlu anısına... Ne korkunç bir eser.” Yazılanları daha rahat okuyabilmek için biraz uzaklaştı.

“Bence çok güzel.” dedi Maria sessizce, öyle ki birinin onu duyması imkânsızdı. Bazen genç öleceğini düşünürdü. Ailesine çok öfkeli olduğu zamanlarda bazen onları zavallı (ama aslında çok ihtişamlı) küçük bir mezar taşının başında kocaman bir mezarlıkta ona bu kadar zalim davrandıkları için kendilerini suçlayarak ağlarken hayal etmekten hoşlanıyordu.

Bayan Lucas kilisenin kapısından çıkmak üzereydi, Maria da sonunda beyaz mermerden leydi heykelinin yanından ayrılp onun arkasından seğırtti. Heyecanlı haykırışların duyulduğu yöne doğru ahırların arkasındaki arazide ilerliyorken kendilerini birden atlı mızrak dövüşünün yapıldığı alanda buldular. Martin kalabalığın ön sıralarında bir yerlerden onlara el sallıyordu. Maria onun yanına doğru giderken Bayan Lucas ailenin geri kalanını bulmak için onlardan ayrıldı.

1975 yılındaki atlı mızrak dövüşleri geçmiştekilere hiç benzemiyordu. Gümüş rengine boyanmış tahta sopalar mızrakların yerini tutmuyor, şövalyelerden biri diğerine saldırdığında, normalde metalin o insanın içini ürperten sesi yerine pat küt diye sesler çıkarıyordu. Her ne kadar flama ve bayraklara inandırıcı

bir hava verilmeye çalışılmışsa da, şövalyelerin üzerlerindeki zırhlar ise sanki okul müsamesesi için kartondan yapılmış gibi duruyordu. Bu nedenle de en azından renkli bir gösteriydi, ancak midilliler ve atların bazıları koşum takımlarını süslemek için kullanılan meyve ve çiçekleri yemişlerdi. Ancak rakiplerinin yanı sıra kapıştıkları alandaki köstebek deliklerine düşmemek için şövalyelerin sarf ettikleri gayret nedeniyle bu gösteride dram da eksik değildi. Birkaç kez yere düştüler hatta bir keresinde tıbbi müdahale yapılması gerekti. İki mızrak kırılmış, atların bazıları başlarını alıp kaçmıştı. Kalabalığın coşkun tezahüratı ve teşviki sonunda başa baş puanlar alan iki şövalyenin unvan için kapışacakları duyuruldu.

“Sence leydinin elini tutma şerefine nail olabilir mi?” diye sordu Maria. “Eskiden bunun için dövüşürlerdi herhâlde.”

“Ama şimdilerde öyle değildir.” dedi Martin. “Herhâlde bir şişe viski için dövüşüyorlardır. Bence kadını istemez.”

Rakip şövalyeler alanda birbirlerinin karşısında yerlerini aldılar. Sisteme göre şövalyeler mızrakla ilk vuruşu yapan kişi olmak için atlarını birbirlerine doğru tıpkı kafa kafaya tokuşturmak üzere olan tren gibi sürecektir, gittikçe hızlanacak (tabii köstebek yuvalarının el verdiği ölçüde) ve şansları varsa rakiplerini attan düşürerek yarışmayı kazanacaklardı. Birkaç kez kapıştılar ama bazı kapışmalardan bir sonuç alınmadı çünkü şövalyelerin bazıları ya hedefi ıskaladılar ya da laf geçiremedikleri atlar yüzünden hedefe bir türlü yaklaşımadılar. Bu durum izleyicileri hayal kırıklığına uğratmıştı.

“Ben kırmızıyı tutuyorum.” dedi Martin. “Son defasında onun atı düz bir çizgide gitmeyi başarmıştı. Öff, James sus artık...”

“Annemi istiyorum.”

“Git de bul onu o zaman.”

“Midem bulanıyor.”

“O zaman anneme git.”

“Onu bulamam. Sen bul.”

“Bir dakika sonra.”

James yaygarayı bastı. Hemen ileride şövalyeler birbirlerine doğru hücumla kalkmışlardı ve kararlı bir şekilde tırıs giden atlarını dörtlüye koşturarak birbirlerine doğru ilerlemeye başlamışlardı. Kalabalık ilgiyle onları izliyordu.

“Ben annemi istiyorum...”

“Off, kes sesini...” dedi Martin dişlerini sıkarak. “Bak, James, bak atlara bak...”

Şimdi şövalyelerin aralarında artık bir yirmi otuz metre kalmıştı ve dümdüz bir çizgi üzerinde mızraklarını yere paralel tutarak birbirlerine yaklaşıyorlardı. Gerçekten de iyi bir kapışma olacağı benziyordu. Ah Tanrım, diye dua etti Maria. Lütfen kimse yaralanmasın özellikle de atlar, ama birinin başına bir şey *gelmeden* attan düşerlerse o başka, heyecanlı oluyor...”

“Bak annem orada.” dedi James parmağı ile işaret ederek. Gerçekten de alanın diğer tarafında, atlı mızrak dövüş alanından izleyicileri geri tutmak için yerleştirilmiş iki halatın arkasında duruyordu.

“Şişştt...” dedi Martin. “Vay be... bu gerçekten de müthiş olacak...” atlar dörtlüye birbirlerine doğru ilerliyorlardı.

James, “Anne!” diye haykırarak fırladı gitti.

İnsan sadece dört yaşındaysa ve bir şeyi kafaya koymuşsa sizin tahminlerinizden çok daha hızlı hareket edebiliyordu. Başını eğip ipin altından geçmiş, alanın ortasında neredeyse iki atın birbirlerine gireceği yerde dikilince Martin ve Maria ne yapmaya çalıştığını anladılar.

Yanlarında duran biri, “Ah, aman Tanrım... Şu çocuğa bakın...” diye haykırdı.

Martin bağırarak ipin altından geçip James’e doğru koşmaya başladı.

Maria gözlerini kapadı ve zihnine korkunç görüntüler hücum etmeye başladı, herhâlde gözlerini açsa benzer bir manzarayla karşılaşacaktı. Gözlerini kapatmış orada öylece dururken etrafında bir kıyamet kopuyormuş gibiydi. At nallarının yeri döven sesini duyuyordu ve birden midesine bir ağrı saplandı ve bunların olamayacağını düşünmeye başladı. Bu bir rüyaydıysa, –hayır bir kâbustu– uyanabilirdi.

Gözlerini açtı.

Arazinin ortasına bir sürü insan toplanmıştı ve uzaklarda bir yerde bir adam atının dizginlerini çekerek durdurmaya çalışıyordu, diğer atsa iplerin tutturulduğu direklerden bir tanesine toslamıştı. Bir de Martin vardı tabii... ve sahanın diğer tarafından koşturmakta olan annesi.

Bir de James vardı; birinin elini tutmuş, etrafında olup bitenleri hayretle izliyordu.

Hepsi eve dönmek üzere arabaya doluşmuş, birbirine bağırıp birbirlerini suçlayıp sonra birbirlerini affedip, mızraklı dövüşün finalini (İkisi de birbirine vuramadığı ya da rakiplerini düşürmeyi başaramadığı için sayıya göre karar verilmişti.) ve Futbol Kupası Finali için bileti kazanana takdim edilmesini ya da daha doğrusu ne olmadığını canlandırıyorlardı ki, işte o anda Maria’nın kafasına dank etti.

Neredeyse böyle bir gün olmayacaktı. Az kalsın güzel bir gün geçirmiş evlerine dönüyor, akşam yemeğinde ve televizyonda ne olduğunu düşünüyor olmayacaklardı. Neredeyse korkunç

bir gün olacaktı. Ama öyle olmadığına göre artık bunu düşünmesine de gerek yoktu. Şu anda bir arabanın içine tıkılmış, herkes bir ağızdan konuşurken, eve gidiyor olmasalardı ne yapıyor olacaklarını geçirdi aklından.

James'e baktı, (dondurma yüzünden pembe renge boyanmıştı), gayet sakın bir şekilde pencereden bakmaktaydı, şişko göbeği kot pantolonundan dışarı fırlamıştı, sonra bir de Martin'e baktı; kız kardeşlerinden biri ile kıran kırana tartışıyordu. Neredeyse böyle bir gün olmayacaktı. Az kalsın çok bambaşka bir gün oluyordu.

Daha sonra kafası karmakarışık ve uykulu bir hâlde, ailesine tamamen ne demek istediğini anlatamayacaktı.

"Peki o küçük çocuk iyiyse, her şey yolundaymış. Belli ki ya atlar onu kenara fırlattı ya da biri onu çekip aldı."

"Mesele her şeyin bir anda değişebilecek olmasıydı." dedi Maria.

"O yaşıta bir çocuğun başıboş dolaşmasına izin verilmemeli." diye devam etti Bayan Foster eleştirel bir edayla.

"Peki, neden bir şey oluyor da diğeri olmuyor?" diye sordu Maria.

Bay ve Bayan Foster sorulara düzgün cevaplar verilmesi gerektiğine inanan insanlardı. Özellikle de Bay Foster. Yanıtları genelde uzun, detaylı olurdu ve babası cevabını bitirdiğinde Maria çoktan ne sorduğunu unutmuş olurdu. Parlamentonun ne işle uğraştığını, neden okula gidilmesi gerektiğini ve İşçi Partisi ile Muhafazakârlar arasındaki farkı da biliyordu.

"Aslında..." diye başladı babası. Mutfak masasının bir ucundan Maria'ya baktı, sonra pencereden dışarı baktı ve tekrar Maria'ya döndü. "Dindar insanlar bunun... bu cevaplaması zor

bir soru... çok karmaşık bir cevabı var..." diye ekledi. En sonunda, "Ben de bilmiyorum." dedi. Gazetesini eline alıp açtı ve arkasına gizlendi.

"Senin yatma vaktin gelmedi mi?" diye sordu Bayan Foster.

Maria neredeyse bambaşka bir gün olabilecek o günün sonunda yukarı, odasına çıktı. Hem aslında, bu her gün için geçerli olabilecek bir şey, diye düşündü ve bu da onu çok rahatsız etti. Yatağına girdi ve uykuyla uyanıklık arasında geçen o esrik hâlde zihnine çeşitli görüntüler üşüştü: Mermerden... bir kadın bir çocuğun üzerine kapanmış ağlıyordu... şeytanarabaları ve fosiller... hoplayıp zıplayan siyah bir köpek. Ve hepsinden daha çok öne çıkanı, kendi yaşlarında ağustos gecelerinde dışarıda kıyıya vuran dalgaları dinleyerek tıpkı kendisi gibi uykuya dalmış olan Harriet adındaki bir kızın varlığıydı.

Altıncı Bölüm

HARRIET

“AĞAÇLAR NE KADAR YAŞAR?” dedi Maria. “İnsanlardan uzun mu? Yoksa daha az mı yaşıyorlar?”

“Değişir.” dedi Martin.

Maria, Martin’in cevabını bilmediği soruları bu şekilde yanıtladığını fark etmişti. Maria’nın babası da benzer durumlarda buna benzer sözler sarf ediyordu. Maria, Martin’e şöyle bir bakıp boyuna bir altmış santim daha ekleyip onu üzerinde koyu renk bir takım elbise ve içinde beyaz gömlekle hayal etti; tıpkı babası gibi.

“Neden bana öyle bakıyorsun?” diye sordu Martin.

“Düşünüyordum da.” dedi Maria. “Büyüyünce nasıl biri olacaksın acaba?”

“Muhtemelen ben de bir yetişkin olacağım.”

“Ama nasıl biri olacaksın?..”

“Şimdiki gibi, ama daha büyümüş biri.”

“Hayır.” dedi Maria. “Sanırım öyle olmuyor.” Bir kez babasının altı yaşındayken çekilmiş bir fotoğrafını görmüştü: Elinde bir

karides ağı ile deniz kenarında kayaların çevrelediği bir göletin üzerinde çömelmişti. O çocuğun şu andaki babasıyla yakından uzaktan alakası yoktu. Üstelik bunun şimdilerde karides avlamakla hiç ilgilenmemesiyle de bir alakası yoktu.

“Başka bir şeye dönüşmek iyi olabilirdi.” dedi Martin hevesle. “Mesela *Stomechinus*’un denizkestanesine dönüşmek gibi. Ben bir yarış atı olacağım. Hayır, bir jaguar.”

“*Stomechinus*’un değişimi milyonlar milyonlarca yıl sürmüştü. Çok da değiştiği söylenemez üstelik.”

“Ama biz daha zekiyiz. Bunu hızlandırmanın bir yolunu bulabiliriz.”

Pek de başarılı geçmeyen bir fosil avının ardından bir başları-na kumsaldan dönüyorlardı. Rakipleri olduğunu keşfetmişlerdi. Kumsal, diğer mavi lias tutkunlarının çekiç sesleriyle inliyordu. Aralarında ellerinde profesyonel aletler; çekiçler ve küçük torbalar olan ve endüstriyel çapta toplayıcılık yapan işin uzmanı insanlar da vardı. Bu tiplere öfkeyle baktılar, onlardan nefret ediyorlardı.

“Aslında.” diye devam etti Martin. “Elbette başka türlü olmazdı, çünkü jaguarların jaguar olma sebebi bir şeyler yakalayıp yiyebilmek için daha hızlı koşmaktır.”

“Belki de.” dedi Maria. “Belki de böyle insanlara dönüşmelerinin nedeni başlarından geçenlerdir.” Bu kulağa biraz karmaşık geliyor, diye düşündü ama ben ne kastettiğimi biliyorum. Mesela benim çekingenliğimin ve kendi kendime konuşuyor olmamın nedeni birlikte yaşadığım ailem, Martin’in de böyle bir kişilikte olmasının nedeni onun da daha farklı bir aile yapısının olması.

“Neden bahsettiğini hiç anlamıyorum.” dedi Martin. “Biliyor musun?” diye ekledi. “Bazen bir garip oluyorsun. Dün o ağaçla konuşuyordun. Seni duydum. Üzerine çıkmıştın ve birden ona “Ah, pırnal meşesi dedin...”

Maria kıpkırmızı kesildi.

“Sanırım bu konuda yapılabilecek fazla bir şey yok.” dedi Martin içtenlikle. “Neyse bu durum beni rahatsız etmiyor... Ağaçların ne kadar yaşadığını niye merak ettin?”

“Hiç işte, merak ettim. Ağacımın, ağacımızın, kaç yaşında olduğunu merak ettim. Pırnal ağacının.”

Evlerinin önünden geçen yola gelmişlerdi, köşedeki dükkâna uğrayıp armutlu şekerleme aldılar. Artık buraya sık sık geliyorlardı. Burası balık oltasından plaj şapkalarına, bisküviden kahverengi zarflara kadar her şeyin satıldığı bir yerdi. Tezgâhtar terazinin kefelerine armutlu şekerlemelerden koyarken Maria ilk kez daha önce hiç görmediği tarzda kasaba resimlerinin olduğu kartpostalları fark etti. Üzerlerinde eski moda giysilerle dalgakıran üzerinde yürüyen insanların fotoğrafları değil ama siyah beyaz çizimleri vardı. Resimdeki gruplardan biri bugünkü kasabanın daha küçük boyutlu bir versiyonuna doğru kıyıya bakıyordu, sahil kesimi aşağı yukarı aynıydı ama tepelere serpiştirilmiş evler yoktu. Cam gibi bir denizin üzerinde süzülen yelkenli tekneler vardı. Kiraladıkları evin bulunduğu noktayı tahmin ettiği yere baktı, sadece tarlalar görünüyordu.

“On beş peni.” dedi tezgâhtar. “Kartpostalı da istiyor musun, tatlım?”

Maria şimdi bir şey daha keşfetmişti, bütün bu kartpostalın olduğu bir takvim yapılmış olabilirdi. Onun fiyatı da kırk peniydi. Şu anda üzerinde o kadar para yoktu ama yarın David amcası onları ziyarete gelecekti, o her zaman Maria’ya elli peni harçlık verirdi.

“Sanırım paramı biriktirip daha sonra takvimi alacağım.” dedi. Ağustos ayında ellerinde balık ağıları olan garip kılık kıyafetler içindeki balıkçıların resmi vardı. Eylül ayını göremiyordunuz.

“Eski baskılar.” dedi tezgâhtar. “On dokuzuncu yüzyıl. İnsanlar bugünlerde bu tür şeyleri seviyorlar. Şahsen bana pek hitap etmiyorlar. Tatiliniz nasıl geçiyor?”

“Süper!” dedi Martin.

“Zaman akıp gidiyor. Çoktan ayın on beşi olmuş bile. Biz daha ne olduğunu anlayamadan eylül ayı gelmiş olacak.”

Dükkândan dışarı çıkarlarken bir yandan da armutlu şekerlemelerini yiyorlardı. Öğle yemeği vakti gelmişti ve caddenin üzerinde yer alan oteller, pansiyonlar ve kiraladıkları evlerde kalan insanlar üzerlerinde ıslak deniz kıyafetleri, ellerinde şezlonglar ve sepetlerle onlara doğru ilerliyorlardı. İnsanların bu geliş-gidişleri arasında tıpkı denizin akıntılarının ortasında dimdik bir kaya gibi elinde bastonu ve kolunda alışveriş sepeti ile kaldırımın kenarında duran Bayan Shand dikiliyordu.

“Şu hanım bizim evsahibemiz.” dedi Maria kaygılı bir sesle. Bayan Shand onlardan tarafa bakıyordu ama Maria’yı tanımış görünmüyordu. Bu Maria’yı hiç şaşırtmadı, insanların onu genelde çabuk unuttuklarını fark etmişti. Akılda kalmak için gürültücü, çarpıcı ve bir şekilde unutulmaz biri olmanız gerekiyordu ki Maria böyle biri değildi. Bayan Shand’ın yanına vardıklarında bahçenin çiti ile onun arasından sıyrılıp geçmeye çalışırken Bayan Shand birden kafasını ondan yana çevirdi.

“Sani tanıyorum, öyle değil mi?”

Maria açıklama yaptı.

Bayan Shand başını Martin’e doğru çevirdi. “Peki, bu kim?”

Maria daha fazla açıklama yaptı.

“Peki, sen neler yapıyorsun genç adam?” diye sordu Bayan Shand.

Normalde kendisinin gözünü korkutup sessizliğe bürünmesine neden olacak bu soru Martin’in üzerinde hiç de böyle bir etki yaratmamıştı. Martin, Bayan Shand’a uzun uzun açıklamada bu-

lundu, öyle ki Bayan Shand iki kez ağırlığını bir bacağından öbürüne vermek zorunda kaldı ve birkaç kez de ya onun dikkatini dağıtmak ya da konuşmasına artık bir son vermesini sağlamak amacıyla araya girip sorular sordu.

En sonunda Bayan Shand, "Fosillerle ilgileniyorsanız, benim evime gelin, size büyükbabamdan kalma çok ilginç birkaç örnek gösterebilirim." dedi.

"Tamam." dedi Martin.

"Evet, lütfen." dedi Bayan Shand azarlar gibi.

"Bu çok iyi olur." dedi Martin. "Bu akşamüzeri gelebiliriz, vaktiniz varsa tabii. Şimdi gitmemiz gerekiyor, öğle yemeği vakti, hoşça kalın." Bayan Shand'a gayet dostane bir şekilde gülümsedi. Evlerine giden garaj yoluna sapan Maria arkasını dönüp baktığında, yaşlı kadının hâlâ onu bıraktıkları yerde beklemekte olduğunu gördü. Anlatması zordu ama sanki şimdi o kadar da bir kayayı andırmıyordu.

Foster'lar, Bayan Foster'ın tanımıyla bahçede "sessiz" bir akşamüzeri geçirdiler (Maria, ama bizim akşamüzerilerimiz zaten hiçbir zaman gürültülü olmaz ki, diye düşündü, bizim öyle akşamüstlerimiz olmaz...). Maria kitap okuyordu, babası elindeki gazeteyi kâh okuyor kâh uykuya dalıyordu, annesi de elindeki işle meşguldü. Kırkyamadan bir yorgan dikiyordu. Son sekiz yıldır bu yorganı yapmaya çalışıyordu: Kocaman, özenle tasarlanmış ve dikilmiş bir yorgandı bu, belli ki bittiğinde muhteşem bir şey olacaktı. Maria daha küçükken bazen bu kırkyama yorganı öyle kıskanırdı ki, bir keresinde annesinin bu iş için biriktirdiği kumaş parçalarının bir kısmını aldığı gibi çay yaprakları ve patates kabuklarıyla dolu çöp kovasının dibine atmıştı. Kimsenin bundan haberi olmamıştı. Bu hayatında yaptığı en kötü şeydi ve aklına geldikçe üzerinden soğuk soğuk terler boşanıyordu. Şimdilerde yorgana karşı böyle kötü duygular beslemiyordu. Ancak

bazen annesinin bu yorganı yapmak için kendisine ait olan zamanı çaldığını ve insanların da yorganla daha fazla ilgilendiğini fark ediyordu.

Bahçeyi çevreleyen çitin öbür tarafından zaman zaman Lucas'ların çocuklarının savaş çığlıklarını andırır sesleri duyuluyordu. Bazen neredeyse bütün akşamüstü süren bir tartışma başlıyor zaman zaman bağırtilar duyulan bir kavga hâlini alıyordu. Bazen bu kavga ufaklıkların tiz ve yüksek perdeden hıçkırıkları ile sonlanıyordu. Durum bu olduğunda Bay Foster suratını asıp iç geçiriyor, Bayan Foster'sa başını dikiş işinden kaldırıp iki bahçeyi birbirinden ayıran çite kınayan bakışlar fırlatıyordu. Bir keresinde, "Bunlar gerçekten de başıboş çocuklar." demişti. Birkaç kez de zırlamalar ve tartışmalar annelerden birinin avazı çıktığı kadar bağırmasıyla şak diye kesilivermişti. İşte böyle anlarda, Bay ve Bayan Foster birbirlerine bakıyor, sonra Bayan Foster başını iki yana sallayıp dikişine devam ediyordu. Ancak Maria daha önce annesiyle babasının ne birbirlerine, ne ona ne de bir başkasına bağırıldıklarını hiç duymadığını fark etmişti. Bu çok ilginçti, çay saati gelene kadar bir yandan kitabını okuyup bir yandan bunu düşündü.

Tam masaya oturacakları sırada Martin çıkageldi.

"Çay içtin mi Martin?" diye sordu Bayan Foster.

Görünen o ki Martin çay içmişti ancak bir tane daha içmeye bir itirazı yoktu. Onlarla birlikte oturup dört sandviç ve bir dilim kek yedi. Israr edilince –aslında Bayan Foster nezakaten sormuştu ama– bir dilim kek daha yedi.

"Daha kilolu olmamasına insan şaşıyor." dedi Martin başıyla Maria'yı işaret ederek. "Bütün bu yiyecekler onun için. Ne şanslı."

"Biraz daha kek alır mısın?" diye sordu Bayan Foster endişeyle.

Martin kaşlarını çatıp çok önemli bir meseleyi düşünüyor-muş gibi yaptıktan sonra hemen atıldı ve, "Hayır, teşekkürler." dedi. "O yaşlı hanımı ziyarete gidelim mi?"

Maria aslında bu ziyarete pek de hevesli değildi. Bayan Shand nedense az biraz tüylerini diken diken ediyordu. Ancak bu kez yanında Martin gibi güçlü bir müttefik olacağını anımsadı. İnsanın konuşmasına gerek kalmıyordu, sadece bakmak ve dinlemek yeterliydi. Hem o saatlere bir daha bakabilirdi.

"Tamam." dedi.

Otelin kapısına gelmişlerdi ki Martin gördüğü tabeladan duyduğu rahatsızlığı dile getirdi. "Kendilerini ne sanıyorlar? Çocuklar ve Köpekler Giremez... Girerse kendilerini şanslı addetsinler!" Ayaklarını yere vura vura merdivenlerden yukarı çıkmaya başladı.

Odasına girdiklerinde Bayan Shand yine aynı pembe renkli iğne oyası ile uğraşıyordu. Odanın üzerinde yarattığı etki, atmosferi, saatlerin görüntüsü ve sesleri birkaç dakikalığına da olsa Martin'in çenesini kapamıştı. Olduğu yerde durup ayağındaki bez ayakkabıyı pis kotunun bacağına sürttü.

Bayan Shand oturmakta olduğu kanepeden kalkıp odanın bir köşesinde duran vitrine doğru ilerledi ve üzeri bir kumaş parçası ile örtülü bir tepsi çıkardı.

"Oturup bunlara bakabilirsiniz. Genç adam, lütfen ayağını nereye koyduğuna dikkat et."

Maria ve Martin üzeri kahverengi ve sarı pamuk kozaları desenli kumaşla kaplı kanepede yan yana oturup içinde fosiller olan tepsiyi incelemeye başladılar. Bayan Shand bir şey demese de ne kadar sinirlendiği yüzünden belli bir hâlde Martin'in ilerlerken ardında bıraktığı kumdan ize şöyle bir baktı ve sonra iğne oyasına geri döndü.

Maria ve Martin bunların sıradan fosiller olmadığını hemen anlamışlardı. Burada *Gryphaa* veya *Stomechinus* hatta tek bir ammonit bile yoktu ama koca koca mermilere benzeyen belemnitlerin yanı sıra öyle kocaman köpek balığı dişleri vardı ki, dinazor döneminden kalma bu köpek balıklarının ne kadar büyük olduğunu anlayan Maria içinden sessizce bir daha İngiliz Kanalı'na ayağını bile sokmayacağına yemin etti. Bir de başka bir parça taş üzerinde solup buruşmuş gibi görünen zambağa benzer bir bitkinin fosili vardı.

"Vay canına..." dedi Martin sevgiyle.

"Onları elinize alabilirsiniz." dedi Bayan Shand (boşuna çünkü zaten ellerine almışlardı).

"Bunu kim buldu?" diye sordu Martin.

Bayan Shand gözlüklerini burnunun üzerinde aşağı doğru indirip Martin'e baktı. "Büyükbabam. Sör Charles Darwin'in arkadaşımı. Buradaki tepelerden fosiller toplayarak onun araştırmalarına yardım etmiş. Durun size bir fotoğrafını göstereyim."

"Nerede bulmuş?"

Ancak o sırada Bayan Shand vitrine doğru ilerlemişti ve Maria'nın gördüğü kadarıyla bir sürü kâğıt ve bir tomar mektup arasında bir şeyler bulmaya çalışıyordu. Elinde kocaman ve belli ki çok eski (Üzerindeki deri kaplamanın yer yer yırtılmış ve solmuş olmasından öyle anlaşıyordu.) bir fotoğraf albümü ile çıka-geldi. Albümü Maria'nın kucağına yerleştirip upuzun beyaz sakalı, nazik yüzlü yaşlı bir adamın portre fotoğrafına gelene kadar sayfaları tek tek çevirdi. Maria caddenin karşısında onların kaldığı evde şöminenin üzerindeki tablodaki adamın da aynı adam olduğunu fark etti. Bir sonraki sayfada sararmış başka bir fotoğrafta üzerinde kat kat kumaştan sıkıca düğmelenmiş bir kıyafet giymiş bir hanım olduğunu gördü. Kadının kıyafeti Maria'ya kaldıkları evin salonundaki sıkı sıkıya doldurulmuş Victoria döneminden

kalma soğan görünümlü koltukları hatırlatmıştı. Kafasında dantelli bir bone vardı, giymiş olduğu elbisenin boynunda ve bilek kısımlarında da yine fırfırlı danteller vardı. Ancak bu debdebeli kıyafetine rağmen yüzü gayet sıradan, huzurlu ve anaçtı: Bugünlerde böyle bir yüze pazar yerinde ya da sokakta en az kırk kere rastlardınız. Bonesinin altından alnına bir perçem düşmüş olmasa bu çok ciddi bir resim olacaktı. Geçmişte de insanlar aşağı yukarı aynı görünüyormuş, diye düşündü Maria. Ama herhâlde kafalarının içi farklıydı çünkü etraflarındaki her şey farklıymış, dedi kendi kendine. Fotoğrafa bakarken üzerinde gül desenleri olan fil dişi broşun şu anda şöminenin karşısındaki koltuğuna oturan ve elindeki iğne oyasını düzelterken Bayan Shand'ın üzerinde olduğunu fark etti.

"Büyükannem." dedi Bayan Shand. "Sayfayı çevirirseniz anemin küçüklüğünü ve kız kardeşi Harriet'ı göreceksiniz."

Salonundaki koltuklardan birine oturmuşlardı. Daha doğrusu daha büyük olan kız otururken Harriet koltuğun kolçağına yaslanmış yanında duruyordu. Daha güzel bir fotoğraf olsun diye ona ayakta durmasının söylendiğini görebiliyordunuz. Aynı koyu renk kumaştan yapılmış dizlerinin altına kadar uzanan elbiselerin üzerine yine bir örnek bol fırfırlı ve farbelalı beyaz önlükler takmışlar ve dizlerine kadar çıkan üzerinde bir sürü küçük düğme olan siyah botlar giymişlerdi. Geriye taranarak kurdele ile toplanmış uzun saçları görünüşe göre fotoğraf çekilmeden az önce taranmıştı. Tıpkı birbirlerine benziyorlardı, kardeş olduklarını tahmin etmek zor değildi, ancak büyük olan kız daha ince ve esmer, yüzündeki ifadeyse daha ciddiydi (belki de sıkılmıştı). Harriet'ın suratı daha tombuldu ve fotoğraf kahverengimsi sarı tonda olmasına rağmen yanaklarının pembe ve gözlerinin mavi olduğu anlaşıyordu, yalnız bakışlarında diş biler gibi katı bir ifade vardı, bu da pek doğal gözüküyordu. Maria birden Harriet'ın

yüzünde niye böyle bir ifade olduğunu anladı. Herhâlde kıkırdamaya başlayacaktı, diye düşündü. Bir şey olmuştu (belki fotoğrafçı komik mi gözüküyordu ya da komik bir şey mi söylemişti?) ve Harriet kıkırdamaya başlayınca belki de fotoğraf çekilirken gülmemesini söylemişlerdi ya da tam kıkırdamaya başlayacaktı ama kendini dizginlemeye çalışıyordu.

Maria resme dikkatle baktı ve Harriet'ın yaklaşık bir yüzyıl kadar önce gülüşünü bastırmaya çalıştığını gördü. Fotoğrafın altına birisi siyah mürekkeple şunları yazmıştı: "H.J.P. ve S.M.P., 10 ve 12 yaşlarında, Şubat 1865."

"Başka aile fotoğrafları da var." dedi Bayan Shand. "Devam ederseniz."

Vardı gerçekten de. Anne ve çocuk grupları, annesinin kucağında bebeklerle (kozaya sarılmış bir kurtçuğa benziyordu), boylarına göre sandalyenin yanına dizilmiş çocuklar, birbiri ardınca sıralanmış insan portreleri, kahverengi bir bulutun içinden sıyrılan insan omuzları ve başları, dışarıda çekilmiş kasvetli bir havası olan grup fotoğraflarına baktılar. Ve de ağaçlarla dolu bir bahçede kriket oynanırken, bir ağacın altına kurulmuş çay saati masası etrafında toplanılmış bir poz. En ilginç de güneş şemsiyelerinin ve ekoseli kumaştan battaniyelerin üzerinde kumsalda sereserpe çekilmiş bir pozdu. Arkalarında ise gayet tanıdık bir doğa manzarası.

"Burada çekilmiş, değil mi?" diye sordu Maria.

"Doğal olarak." dedi Bayan Shand. "Ne de olsa burada yaşamışlar. İsterseniz ikiniz de birer çikolata alabilirsiniz."

"Teşekkürler." dedi Martin hevesle.

Maria sayfaları çevirdikçe farklı insanlarla karşılaşılıyordu. İşte sakallı baba (suratında gayet şaşkın bir ifadeyle kucağında yeni doğmuş bir bebek tutarken), işte şurada etrafını küçük çocuklar sarmış olan kişi de etine dolgun anne. Harriet ve kız

kardeşi. Birkaç sayfa sonra ise yine ablayı görüyordunuz, bu kez biraz boy atmış, ama yalnız. Bir kez daha onun resmi vardı, saçı topuz yapılmış, yüzü her ne kadar fazla değişmemişe de etekleri yere değen kıyafetiyle artık bir yetişkin olduğu anlaşılabiliyordu. Maria tıpkı kelebeklere dönüşen kurtçuklar gibi başka bir şeye dönüşmüş olduğunu düşündü. İnsanlar artık böyle değiller, birinin çocukluktan çıkıp ne zaman bir erişkin olduğunu anlamak zor çünkü hep aynı tarz şeyleri giyiyorlar. Martin'in annesinin giydiği kotların benimkilerden bir farkı yok. Eski tarz giyinme anlayışı hiç de fena değilmiş. En azından hayatınızın hangi evresinde olduğunu biliyormuşsunuz. Ne olduğunuzu, diye düşündü.

Erişkinliğe ulaşmış, yetişkin bir Harriet bulabilmek için sayfaları çevirdi ama bulamadı. Bu endişe vericiydi. Fotoğraflarda Susan vardı, biraz kilo almıştı, eskisi kadar gülümsemiyordu, yaklaşık on altı yaşındaydı, sonra başka bir fotoğrafı daha vardı, bayağı yetişkindi, kuağında bir bebekle etrafına gülücükler saçıyordu. Ama Harriet yoktu. Maria başını kaldırıp nakışlı tabloya baktı.

"Bu nakışlı tabloyu o yaptı, değil mi?" diye sordu. "Harriet yanı."

"Hepsini değil." dedi Bayan Shand. "Benim annem Susan bitirmiş."

Maria tam ağzını açmış niye diye soracakken fotoğraf albümü ile neredeyse hiç ilgilenmemiş hâlâ fosillerle meşgul olan Martin atılıp bir soru sordu.

"Balığı nerede bulmuş?"

Ona *Dapedius colei* deniyor, bir lias tabakasında parıldıymış. Jura döneminden kalma bir çipura; pulları ve her şeyiyle tam bir balıktı.

"İşte bunlardan birini asla bulamayız..." dedi Martin hase-tinden çatladığını belli eden bir sesle.

“Batıdaki tepelerde bulmuş sanırım.” dedi Bayan Shand. “Bir toprak kaymasından sonra farklı bir yeryüzü katmanı ortaya çıkmış. Bazen heyelan oluyor biliyorsunuzdur.”

Fosiller ne kadar ilginç olursa olsun, Maria fotoğraf albümlerinin onu daha çok cezbedtiğini keşfetmişti. Sayfaları geriye doğru çevirip, grup fotoğraflarından ailenin üyelerini tek tek çıkarmaya çalışıyordu. C.R.P. halaları olmalıydı ve Bayan D. (Mürebbiye miydi, dadı mı?) grubun hep ucunda bir yerlerde duruyordu. Sıra sıra dizilmiş olan F.S.P.’ler ve B.M.P.’ler ve T.J.P.’lerse erkek ve kız kardeşler olmalıydı. Susan ve Harriet ailenin ortanca çocukları gibi görünüyordu. Çocukluk yıllarında çekilmiş fotoğraflarına dönüp, her ikisini de dikkatle inceledi: Bu Harriet’in tek düzgün fotoğrafıydı. Diğer fotoğraflarda grubun arasında zar zor seçilebiliyordu, üstelik albümün yarısından sonra hiç fotoğrafı yoktu.

“Siz de bir çikolata almaz mıydınız Bayan Shand?” diye sorudu birden Martin kaygılanmış gibi.

“Şimdi almayayım, teşekkürler.” Martin’in eli gümüş kutunun üzerinde gezinirken Bayan Shand yine gözlüklerini burnunun üzerinde aşağı indirmiş Martin’e bakıyor, bir şey söylemiyor, anın tadını çıkarıyordu. Sonrasındaysa, “Pekâlâ genç adam. Bir tane daha alabilirsin.” dedi ve Martin elini çikolatalara daldırınca Bayan Shand başını yine iğne oyasına eğdi.

Maria ayağa kalkıp nakışlı tabloya doğru ilerledi. Bunu işlemenin bir hayli zor olduğunu tahmin ediyordu. İlmekler çok küçük küçük ve düzgün atılmıştı, gördüğü kadarıyla hiç hata yoktu, bunu işlemek saatler saatler ve saatler saatler sürmüş olmalıydı, belki de bunu işleyen kişi başka bir şeyler yapmayı tercih ederdi. Mesela ben böyle bir şeyi yapmayı hiç istemezdim, diye düşündü Maria, hem de asla. Ama ben olsam ağacı işler altına da adını yazardım, *Quercus ilex*, sonra da fosilleri. Ve küçük siyah köpeği. Sonra da salıncağı (Salıncak mı? Ne salıncağı?) ve saksıları.

Sonra da evi. Çünkü elbette bu ev, o evdi, nedense beyaz yerine kahverengi olarak işlenmişti, ama onun dışında tıpkısının aynıydı. Düşününce, Maria o zamanlar yapılmış binanın hâlâ burada olup, Harriet'in olmamasını çok garip bulmuştu. Sonra birden yine aklından Harriet geçerken bir kez daha nakışlı tabloya baktı. Şimdi tabloya yan taraftan bakıyordu ve birden tablo görünmez olmuştu çünkü üzerini kaplayan cam karşı duvardaki pencereyi ve dışarıdaki manzarayı yansıtıyordu, bu yüzden de bulunduğu tarafa baktığında sadece kare şeklinde çimlerle kaplı bir bahçe ve rüzgârda sallanan ağaçlar görüyordu. Sonra tıpkı bir çerçevenin içindeki portre gibi hatta sanki bir fotoğrafmışçasına ama bu kez renkli bir fotoğraftı ve çok gerçek görünüyordu, bundan emindi. Kumral saçları geriye doğru taranarak başının arkasında bir toka ile tutturulmuş, üzerinde beyaz bir önlük olan küçük pembe ve beyaz bir yüzle nakışlanmış tablodan kendisine bakıyordu.

Hayır, pencereden bakıyordu. Çünkü aslında pencereden bakıyor, bu bir yansıma, diye düşündü... Sonra birden arkasını döndü ve dışarıdaki bahçe, ağaçlar ve gökyüzünden başka bir şey gözükmeyen pencereye baktı...

Sonra tekrar arkasını dönüp nakışlı tabloya baktı, artık üzerindeilmekler olan bir tabloydu sadece. Doğru açığı bulduğunuzda bir yansıma oluyordu, ama pencere ve ağaçlar dışında bir şey görünmüyordu...

"Ne kurtlu bir çocuksun." dedi Bayan Shand. "Bir o yana bir bu yana... Başımı döndürdün."

Maria suçluluk duygusu içinde gidip kanepeye oturdu.

"Belki de nezaket gösterip albümü vitrindeki yerine kaldırıabilirsin. Fosilleri de, yani yeterince gördüyseniz."

Bayan Shand elinde iğnesi zarif bir el hareketiyle, "Lütfen kapağı ardınızdan kapatın." dedi.

"Affedersiniz." dedi Maria. "Şey, acaba neden Susan..."

“Belki de annene bahçeye açılan yan taraftaki kapının gıcır-
dadığını söyleyebilirsin. Sesi sizi rahatsız ederse yağlanması ge-
rekebilir. Bir şey mi dedin?”

“Hayır.” dedi Maria.

“Harika fosillerdi.” dedi Martin ikisi birlikte caddenin karşı-
sına geçerlerken.

“Hıhımm.”

“Şu balık gibi olan şey, *Dapedius...*”

“Evet?”

“Onlardan bir tane bulacağım.” dedi Martin.

“Peki.” dedi Maria, pek de ikna olmuşa benzemiyordu.

“Bana inanmıyor musun?”

“Ah, elbette inanıyorum.” dedi hemen Maria.

Martin televizyon seyretmek üzere otele geri döndü. Maria evin arka tarafına geçti, çimenlerin üzerinde yürüdü (muhtemel ki, yani büyük ihtimalle bu bahçenin üzerinde kalabalık gürültü-
cü bir aile kriket oynamış, fotoğrafları çekilirken ufaklıklar öne, anne babalar, teyzeler ve diğerleri ortaya geçecek şekilde, duvar kenarına dizilmişti), pırnal ağacının en sevdiği dalına tırmandı ve sonraki yarım saat boyunca ağaçta oturup ona bir şeyler anlat-
tı (ancak bu kez bunu içinden yaptı). Biraz önce çok garip bir şey oldu, dedi ona, sanırım Harriet’in yapmış olduğu nakışlı tabloda bana baktığını gördüm, sanki hâlâ buradaydı.

Birden büyük bir tutkuyla ağaca, lütfen bana bunun benim hayalimin bir ürünü olduğunu söyleme, deyiverdi. Çünkü buna inanmam. Tıpkı Martin’in dediği gibi onun büyüdüğüne nasıl inanmadıysam. Bence... Bence ona bir şey oldu, ama ne olduğunu bilmiyorum.

Sonra bu düşüncesi ağacın hışırdayan yapraklarına bir fısıltı oldu karıştı.

Yedinci Bölüm

BİR AKŞAMÜSTÜ YÜRÜYÜŞÜ VE TAKVİM

BİR KERESİNDE MARIA daha çocukken, bir hırsız hayal etmişti. Odasının penceresinin önündeki çitin hemen arkasında duruyordu. Ona şüphe uyandıran koyu renk bir giysi giydirmişti ve tıpkı daha önce bir gazetede yayımlanmış resimde gördüğü gibi başına da yüzünü gizleyen bir kadın çorabı geçirmişti.

Sonra bir şekilde, bu hırsız kontrolden çıkmış, olduğu yerde kalıp siz uyanırken kaybolan bir kâbus olarak kalmak yerine pencerenin yukarı kilidi ile oynamıştı. Ardından bir tıkırtı duyan Maria pencerenin kaldırıldığını ve hırsızın odasına girdiğini görmüş, ilk şoku atlattıktan sonra çılgılığı basmış, sonra da ışıkları açılmıştı... Sonra elbette hırsız ortadan kaybolmak için bu anı beklemiş gibi bir anda yok olmuş ve Maria'yı boş bir odanın içerisinde kendini kaybetmiş bir vaziyette bırakmıştı.

Ama artık böyle şeyleri aştım, diye düşündü. Hırsızlarla, geceleri gıcırdayan merdivenlerle ve gök gürültüleriyle baş edebilirim. Hatta gecenin bir yarısı karanlıkta kendi başıma banyoya gidebilir ve elektrik düğmesini de bulabilirim. Bir yetişkine dö-

nüşüyorum ve artık böyle problemler yaşamıyorum, diye düşündü.

“Demek öyle sanıyorsun.” dedi kedi. “Süpermarkette kaybolduğunda ağlaya ağlaya oraya buraya koşturduğunu ne çabuk unuttun.”

“O farklı bir durumdu.” dedi Maria. “Annemi bulamadım. Beni bırakıp gitti sandım.”

“Yine de çok acınası bir gösteriydi.” dedi kedi. “Yetişkinmiş, kimi kandırıyorsun...”

Pırnal ağacının dibinde oturmuş bir akrobat edasıyla bir bacağı başının üzerinde havaya kaldırmış göbeğini yalıyordu.

“Şurada bir yeri atladın.” dedi Maria. “Sol tarafında.”

Kedi gayet arsız bir şekilde patileriyle kulaklarını temizlemeye koyuldu. “Herhâlde o çocuğa nakışlı tablolardan sana bakan suratlar gördüğünü söylemeyeceksin.”

“Martin, Harriet’la ilgilenmiyor ki zaten.” dedi Maria.

“Akıllı çocukmuş. Senin aksine.”

“Başka insanlarla ilgilenmemenin nesi akıllılık anlayamadım?” dedi Maria buz gibi bir sesle.

“Hiç tanımadığın ve asla da tanıyamayacağın bir kız hakkında gevezelik etmekten daha aptalca ne olabilir? Güzel bir kitap okusan daha iyi olurdu. Ufkunu genişletir, bir şeyler öğrenirdin.”

“Sen kendi işine baksana!” diye bağırdı Maria kontrolünü kaybederek.

“Ah!” dedi kedi. “Ama bunu yapamam. Anlarsın ya?” İyice açtığı patilerine hayranlıkla bakıyordu. “Ayrıca bu kızın nesi bu kadar ilginç ki? Gayet normal bir çocuk, belli ki, tıpkı senin gibi.”

“Bence onun büyümeye fırsatı olmamış.”

“Ne saçma. Herkes büyür.”

“Hayır, öyle olmuyor.” dedi Maria kediye tersleyerek. Bir dakika durup sonra devam etti. “Benden daha büyük hâlinin fotoğrafları yok. Hem nakışlı tabloyu da ablası bitirmiş.”

“Bunun birçok farklı açıklaması olabilir.”

“Burada bir sürü garip şey oluyor, insan neyin gerçek neyin hayal olduğunu bilemiyor. Bir köpek havlayıp duruyor ama görünüşe göre etrafta köpeği olan kimse yok. Bir de şu salıncığın gıcırdadığını duyuyorum.”

“Bahçe kapısının yağlanması gerekiyor.” dedi kedi. “Şu yaşlı bayan demişti ya, hatırladın mı?” Sinsi bir şekilde kulaklarını aşağı indirip çalılıkların arasına daldı ve Maria onun arkasından öfkeyle bakarken aklından şunları geçirdi: Sanki senin umurundaydı, değil mi? Ona ne olduğu seni hiç ilgilendirmiyor. Kimse- nin umurunda değil, yani benim dışımda. Çünkü bence ona bir şeyler oldu ve bu yüzden de büyüyemedi. Ağrı yapan bir diş gibi beynini oyan bu düşünceyle ağaçtan inerken yere bir metre kala aşağı atladı ve iki ayağı ile bam diye çimenlerin üzerine düştü.

David amca ve Ruth yenge gelmişlerdi. Bu nedenle de, öğle yemeğinde her zamankinden daha fazla çeşit vardı ve salonda yemek yiyeceklerdi. Maria’yı öptüler, Maria da görev icabı onları öptü. Ona ne kadar büyümüş olduğunu söylediklerinde karşılık vereceği güzel bir söz bulamadı: Amcası ve yengesi görünürde pek de değişmemişlerdi, bu nedenle de onlara böyle bir şey söyleyemezdi, Ruth yengenin saçları biraz dağınık görünüyordu, David amca ise tıraş olurken yüzünü kesmişti ama bunları söylerse kabalık etmiş olurdu. Sadece yetişkinlerin böyle yorumlar yapabileceğini öğrenmişti, çocuklar söylerse küstahlık oluyordu.

Karşılama merasimi bittikten sonra, Maria’yı unutup bir köşede kendi hâline bıraktılar. Onun hakkında konuşup duruyorlardı, bunu umursamıyordu çünkü bu durumda o da kendi

istediği bazı şeyleri düşünme fırsatı buluyordu. Öğle yemeğinin sonunda David amcanın birden aklına bir şey geldi ve, “Maria ile biraz sohbet etsem iyi olacak.” dedi. Zaten her ziyaretlerinde eninde sonunda bu sözleri sarf ederdi, bu da birazdan Maria’ya elli peni vereceği anlamına geliyordu. Elini cebine daldırıp uzun uzun arandıktan sonra, “Aman Tanrım, o sağ kulağının arkasındaki de nedir öyle?” dedi. Bu da eli peniyi Maria’nın saçlarının arasından çıkaracağı anlamına geliyordu. Orada öylece uslu bir çocuk gibi durup yüzündeki o yumuşak başlı ifade yerini sert bakışlara bırakmış olmalı ki David amca hemencecik elli peniyi eline tutuşturup babasıyla konuşmaya başladı.

Öğle yemeğinden sonra yürüyüşe çıktılar. Evin batısındaki tarlalara doğru yürümeye başladılar, Lyme’dan Axmouth’a kadar uzanan tepe yoluna bağlanan patikayı takip ettiler. Ruth yenge her şeyin ne kadar güzel olduğunu çeşitli ünlem cümleleri ile belirtmekle meşguldü. David amca piposunu yakmış arkasında aromatik bir koku bırakarak ilerliyordu. Maria’nın babası kasa-banın tarihî ve coğrafi yapısı hakkında bilgiler veriyordu. Annesi ise Ruth yengeye eve döndüklerinde en iyi koltuklarını kaplattırmayı düşündüğünü anlatıyordu.

Maria geride kalmıştı. Diğerlerinden bir yirmi adım kadar gerideydi, başkaları ile konuşmak zorunda kalmadan kendi kendine düşünebiliyordu. Gün ışığında, açık havada başlarının üzerindeki göğün gizeminin ve çırpınıp durarak parıldayan denizin arasında havada asılı kalmış gibi kendini yapayalnız hissediyordu. Bir an durup geriye bakınca, yeşil tepelerin arasından kıyıya doğru uzanan evlerin çatılarını görebiliyordu. Ve bunların da ötesinde gayet düzgün bir şekilde sanki gönyeyle çizilmiş gibi dörtgen biçimi verilmiş tarlaların arasına bir elin parmakları gibi girip yumurtalarını seren bir balık gibi oraya buraya evler

bırakmıştı. Hepsinin altında, diye düşündü Maria, içinde bir sürü ammonit, belemnit ve diğer bir sürü şeyin olduğu bir kayalık var; bizim mavi liasımız. İnsanlar onun üzerine evler, benzin istasyonları, kiliseler ve süpermarketler yapıyorlar ama o yerin altı yıllardır tıpkı başta olduğu gibi, milyonlarca milyonlarca yıldır hep aynı...

Mesela bir yüz ve de kırk milyon yıldır, tıpkı müzedeki resimlerin söylediği gibi. Örneğin bir cumartesi akşamüstü (yani cumartesi günleri umurlarındaysa) kumsalın üzerinde martılar yerine paleontlar uçuyor, üzerindeyse köpekler yerine ichthyosaurus'lar dolaşıyordu. Tıpkı şimdi her yerde sinekler olması gibi, yok hayır ringa balıkları gibi, çünkü suyun içindelerdi elbette, ammonitler vardı.

"Maria..."

"Geliyorum." diye karşılık verirken Maria, söyleneni duymamış gibi artık iki yanında tarlalar yerine ağaçlar uzanmakta olan patikada ilerlerken oyalanıyordu. Ne kadar garip, diye düşündü. Bazı yerler vardı ki, ezelden edebiyete kadar var oluyorlardı. Sonra insanlar vardı (dinozorlar ve diğerleri) onlar ise yok oluyorlardı. Sonra günler ve aylar ve yıllar, (ve milyonlarca asır) vardı. Fosiller burada, ben ve Harriet da buradaydık, tıpkı bir kolyeye dizilmiş boncuklar gibiyiz. Birbirimizi takip etmişiz ama hepimiz bir aradayız.

"Maria, biraz acele eder misin?"

Patikanın ormanın içine girdiği yerde durmuş onu bekliyorlardı.

"Yoruldu mu tatlım?" dedi Ruth yenge şefkatle. Maria ona soğuk bakışlar attı, aslında o anda ne kafasının içi boştu ne de öfkeliydi, sadece aklından bazı yerler, paleontlar ve nakışlı tablo işlemiş küçük bir kız hakkında bazı düşünceler geçiyordu.

Annesi, “Maria...” deyince Maria neredeyse olduğu yerde zıpladı ve, “Hayır teşekkür ederim yorulmadım.” dedi.

“Devam edelim mi?” diye sordu Bay Foster ve herkesin devam edip etmemek konusunda fikrini beyan ettiği bir mola verildi. Bay Foster ve David amca devam etmekten yanaydı. Bayan Foster akşam yemeğini hazırlaması gerektiğinden çok geç saatlere kalmak istemiyordu. Ruth yenge patikanın dik bir yokuşa dönüştüğünü görmüş, ayakkabılarının bu yolda yürümeye uygun olup olmadığından emin değildi. Bir tabela Axmouth’a kadar yürüyüp geri dnebileceğinizi söylüyordu, ancak bu yaklaşık üç dört saat sürüyordu ve oldukça yorucu oluyordu, herhâlde Ruth yenge de bu yüzden arkasını dönüp Lyme Regis’e zlem dolu gözlerle baktı.

“Biraz daha ilerleyebiliriz sanırım.” dedi Bay Foster. “Yani en azından havluyu atana kadar. Yorulanlar yol kenarına çökebilirler.” şevkle ağaçların arasına daldı.

Maria yine arkada kalıp yerler ile ilgili düşünmeye devam etti. Mesela yerler de saatler gibi durabiliyor muydu? Örneğin bir dakika sanki sonsuza dek sürmüş gibi olabiliyor muydu? Örneğin kayaların içine hapsolmüş ammonitler gibi. Keşke yle olsaydı, diye düşündü, ne kadar ilginç olurdu. Başkalarının aklından geçenleri okumak kadar ilginç olurdu, yani insan geçmişe gidip o anı herhangi birinin gözlerinden görebilse. Yine aklına nakışlı tablonun camından yansıyan yüz geldi.

“şuraya dikkat edin.” diye seslendi Bay Foster. “ok feci kayıyor...” ve Maria’nın tam önünde ayağında yürüyüşe hiç de uygun olmayan ayakkabılar olan Ruth yengenin ayağı killi toprak üzerinde kayınca az kalsın düşüyordu ancak David amca onu tutup dengesini bulmasına yardım etti.

Gün ışığının kıyıya hüzmeler şeklinde vurduğu ve kocaman bulutların gökyüzünü kapladığı o günlerden biriydi yine. Hava durumu tahminleri jargonuyla ifade edilirse, parçalı bulutlu bir gündü, belki de aralıklı sağnak yağışlı. Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse altın rengi ve mavinin en açık tonuyla kestane kah-verengi bir gün, bukailemun gibi turkuaz –füme gri bir açık yeşil olan denizin üzerinde bulutlar ufka doğru sürüklenip duruyordu. Ancak ormanın içindeki bir patikada yürüdüklerinden denizin büyük bir kısmı ağaçların ve çalılıkların gerisinde kalıyordu. Patikada bazen yokuş yukarı bazense yokuş aşağı ilerliyorlardı. Patikanın her iki yanında yaban bitkileri gelişigüzel serpilmişlerdi, rüzgârda salınan uzun bazı bitki kümelerinin yanı sıra, çimenlerin arasına gizlenmiş ya da kayalara tutunarak büyümüş olanlar vardı. Çimensi mürdümük, diye geçirdi içinden Maria. Artık onu tanıyabiliyorum, şu çam ağacına benzeyen şey de çok büyük bir kırkkilit otu, bitkilerle ilgili kitapta görmüştük, şu sarı sütleğen ve şu da basur otu. Bütün bu yeşilliği incelerken her şeyin ne kadar düzenli olduğunu yani her bitkinin yerini bilip, orada büyümesine çok şaşırmıştı. Birine bir parçacık nemli toprak yeterken, öbürü kumlu kaya tabakasında büyüyeabiliyordu. Bu da aslında düşünemeyen canlılar için gerçekten de çok zekiceydi. Bir grup şeytanarabası denize doğru savrulmuş havada süzülüyordu. Hepsi boşa gitti, diye düşündü Maria kederle, bu hiç de akıllıca değildi.

Bu inişler ve yokuşların, Ruth yengeye eziyet çektiren bu topraktan fırlamış kaya tabakaları (Üzerinde ilerlenen yol daha dik bir yokuşa dönüşüp zorlu bir parkur hâline geldikçe Ruth yenge vaktin ne kadar da geç olduğu ve artık geri dönseler iyi olacağına dair yorumlarını hem daha sık, hem de daha yüksek sesle dile getirmeye başlamıştı.) herhâlde eski toprak kaymalarının sonucu

oluşmuştu. Ama elbette çok eskiydi, yıllar yıllar önce oluşmuşlardı çünkü şimdilerde üzeri ağaçlar ve çalılıklarla kaplıydı. Şimdiyse dimdik yokuş aşağı iniyorlardı ve buradaki ağaçlar daha uzun ve yaşlıydı, yerlerde kökleri patikanın üzerinde yer yer sürüngeleler gibi dışarı fırlamışlardı (Bu da Ruth yenge için bir başka tehlike daha arz ediyor.). Burada yetişen şeyler de daha farklıydı. Devetabanları ve yabani sarımsak ve tarih öncesi çağlardan kalma gibi garip devasa bazı bitkiler insanın tepesinden bakıyorlardı.

"Aman Tanrım!" dedi nefesi kesilen Ruth yenge. "Yine tırmanıyoruz..."

Ortalık çok sessizdi. Zaman zaman bir güvercin bir ağaçtan ötekine uçuyordu. Yapraklar hışırdıyordu. Bir yerlerde bir martı, ardında hüznü bir çığlık bırakarak havada süzülüyordu. Bunlar dışında duyulan bir ses yoktu, sadece onların ayak sesleri ve Maria'nın babasıyla konuşan David amcanın sesi.

Sonra birden bir köpek havlaması. Hayır, diye düşündü Maria, aslında hevliyordu havlamıyordu. Havlamak daha büyük köpeklerin yaptığı bir şeydi. Bu küçük köpeklerin, hani aşırı heyecanlanıp devamlı kendi kuyruğunu yakalamaya çalışan o aptal küçük köpekler vardır ya öyle bir köpeğin çıkarabileceği bir sestir işte. Etrafına bakınıp köpeği aradı, belli ki çok yakınlardaydı ancak bunca ağaç ve çalılıkla kaplı, bu eğimli ve taraçalı arazide ortalıkta görünmüyordu. Sonra yavaş yavaş bir şeyin farkına varmaya başladı, ama bu onu pek de şaşırtmadı, bu onların kaldığı kiralık evin bahçesinde havlayan köpekti.

Diğerlerine yetişti.

"Bir yerlerde bir köpek kaybolmuş galiba. Durmadan hev hev yapıyor."

Bir an durdular, onların ayak sesleri olmayınca ortalık iyice sessizleşmişti, sadece rüzgârın, denizin ve kuşların sesi duyuluyordu. Bir de köpeğin sesi.

“Nerede tatlım?”

“Burada.” dedi Maria, nezaketsizce. “Buralarda bir yerlerde.” Zavallı küçük köpek gerçekten de kötü durumdaydı, çaresizlik içinde havlayıp duruyordu.

Dördü de önce birbirlerine sonra etraflarına bakındılar. David amca şaşkın bir şekilde başını iki yana salladı ve piposunu tekrar yakmaya koyuldu, yaktığı kibrit sönmesin diye rüzgâra sırtını verdi.

“Şey...” dedi Bayan Foster. “Korkarım ki ben bir şey duyamıyorum.”

Maria köpeği dinleyerek boş gözlerle onlara baktı.

“Elbette.” dedi Ruth yenge. “Onun kulakları bizden daha iyi işitiyor olabilir. Bu yaşlarda bu gayet normal.”

Köpek artık çıldırmış gibiydi. Kaybolmamış aslında, diye düşündü Maria, sorun bu değil. Onu huzursuz eden bir şeyler oluyor. O köpeğin sesini düşünürken, bu sese parçalanma, kayma ve akma sesleri karışmaya başlamıştı. Sanki birden bütün dünya hareket etmeye başlamıştı ve bu sesin arasında çılgına dönmüş köpeğin, insanın içini parçalayan inlemeleri ve birilerinin bağır-dığı duyuluyordu. Çocuklar bağırıyorlardı.

“Ah...” dedi Maria bu ses hâlâ kulaklarında çınlarken. Bu düşünceler içinde yavaş yavaş boğulup kaybolurken patikanın kenarında duran zayıf bir ağaç gövdesine tutunmak zorunda kalmıştı, sanki toprak ayağının altından kayıyor gibiydi.

Babası sinirli bir şekilde, “Maria, sorun nedir?” diye sorarken ses de köpeğin havlaması da kesildi ve ardından da patika tekrar eski hâlini aldı. Maria ağacın gövdesini tutmayı bırakmıştı.

“Hiçbir şey.” dedi Maria.

İnsanı canından bezdirecek şekilde ayağına takılmakta olan sandaletinin bağını bağlamak için yere eğildi. Çünkü artık bir

şeyler olmuyordu. Dünya tekrar eskisi gibi sessizleşmiş ve hareketsizleşmişti ve köpeğin hevlmeleri de o garip ses de ortadan kaybolmuştu, sanki hiçbir şey olmamış gibiydi. Tıpkı bir gün önce nakışlı tablonun camından o kızın yüzü hiç yansımamış aslında hiç oradan bakmamış gibi olmuştu.

“Pekâlâ.” dedi David amca. “Devam ediyor muyuz?”

Ama Ruth yenge yorulmuştu. Maria da kimseye yük olmak istemiyordu ve elbette herkesin yola devam etmesi gerekiyordu, olduğu yerde bir süre oturabilse çok iyi olurdu (Ağaçların altını kaplayan böğürtlenler ve ısırgan otlarından oluşan bitki örtüsüne donuk bir bakış attı.) ama yeterli vakit olmadığını hissetti.

Sonra geri dönmek için yola koyuldular, bu sefer Maria başı çekerken, Ruth yenge geride kalıyordu, özellikle de yokuşlara geldiklerinde iyice sesi soluğu kesiliyordu. Maria biraz önce hissettikleri yüzünden bir an önce geri dönmek istiyordu.

Kiraladıkları evin olduğu caddeye geldiklerinde cebindeki elli peniyi ve kendi kendine almaya söz verdiği takvimi hatırlayınca dükkâna girip takvimi satın aldı. Dükkândan çıktığında babası David amcası sohbetlerine ara verip ona şefkat ve ilgiyle baktılar.

“Evet.” dedi babası. “Maria parasını neye harcadı bakalım?”

“Herhâlde güzel bir boyama kitabı almıştır.” dedi Ruth yenge.

Takvimi görünce şaşırdılar. “Çok güzel.” dedi David amca. “Nostaljik resimler, ha? Dickens dönemini çağırıştırıyor. Çok hoş.”

Bayan Foster, “Gerçekten de istediğin bu muydu?” diye sordu.

Aslında şunu kast ediyordu: Bu çocuk böyle bir takvimi niye alır? Takvimin yapraklarını çevirip bir grimsi resimden diğerine geçerken, takvime bir başkasının gözüyle bakınca, normalde Dorset manzaralarını içeren üzerinde kulübelerin, tepelerin ve kıyı

kesimlerinin renkli fotoğraflarının basılı olduğu kartpostallarla karşılaştırıldığında ne kadar da albenisiz göründüğünü anlayabiliyordu.

David amca omzunun üzerinden geriye bakarak, "İnsan zamanda seyahat etmiş gibi oluyor, değil mi?" deyince Maria birden şaşalamıştı.

Bunun eylül ayında, kasabanın ve sahil şeridinin batısının betimlendiğı bir resim olduğunu gördü: Sanki birisi bu resmi çizebilmek için yarım mil kadar denize açılmıştı. Kayalıklar şimdi ki gibi sık ağaçlarla kaplıydı.

"Bir bakalım..." dedi David amca. "Biz şuralarda bir yerlerde olmalıyız, değil mi?" Ve işaret parmağını Lyme'in ucunda bir yere değdirerek, "Kasaba o zamandan bu zamana bayağı genişlemiş. O zamanlarda oralarda sadece birkaç ev varmış." dedi.

"Bir tanesi bizim ev." dedi Maria.

"Öyle mi?" diye sordu David amca şüpheyle. Resme daha yakından baktı. "Bunu söylemek zor."

"Öyle." dedi Maria.

"Şurası da biraz önce yürüdüğümüz yer. O zamandan beri bayağı bir toprak kayması olmuş, yani öyle görünüyor."

Bu konuda çok haklıydı, çünkü resimde şu anda üzerinde yürümekte oldukları taraçalı ve dik ormanlık alandan daha düzgün bir sahil şeridi görünüyordu. Demek ki, bunların bir kısmı en azından resim yapıldıktan sonra gerçekleşmiş, diye düşündü Maria. Ne zaman yapılmış acaba? Baskı resmin alt köşesine bakınca, yatık el yazısı ile 1840 yazılı olduğunu gördü.

En azından 1840'tan beri, hem zaten Susan ve Harriet daha doğmamıştı, çünkü Susan nakışlı tabloyu 1865'te tamamlamıştı. 1865 Eylül ayında. Ancak yanlarından geçtiğimiz bu ağaçlar bayağı eskiydi, bu yüzden de çok kısa süre önce olmuş olamaz.

Düşünüyorum da, diye geçirdi içinden, düşünüyorum da... Sonra aklına çok huzursuz edici bir düşünce geldi ve David amcası tekrar konuşana kadar gri bir bulut gibi kafasının üzerinde asılı kaldı.

"İlginç!" dedi David amca, "Bir yerin nasıl değiştiğine şahit olmak, yani o tür şeyler..."

"Evet." dedi Maria içtenlikle ve bir an aralarında Maria'nın on bir, David amcasınınsa epey bir yaşlı olduğu ve genelde birbirleri ile konuşacak fazla bir şey bulamadıkları gerçeğini ortadan kaldıran bir duygu paylaşımı gerçekleştirdi.

"Artık haritalar var." dedi David amcası belli belirsiz. "Ben de bir sürü eski harita alıyorum. Yengen bu işten pek hoşlanmıyor elbette. Vaktim olduğunda sana bir kitap göstermeliyim."

Maria başını aşağı yukarı sallayarak bunu gerçekten de çok isteyeceğini anlatmaya çalıştı. Maria'nın David amcası ile yaptığı konuşma sırasında kulak misafiri olduğu üzere Ruth yengenin, annesine, "Küçük bir kız çocuğu için ne garip bir merak... eski baskılar..." dediğini işitti, ardından da birden arkasını dönüp David amcaya, "Sanırım, artık yola koyulma zamanı, bir tanem..." dedi ki bu artık her ikisinin de Londra'ya dönmesi anlamına geliyordu. Maria daha önce de Ruth yengenin Londra'dan fazla uzak kalamayan bir insan olduğunu fark etmişti. Tıpkı suya girdikten sonra devamlı sahile bakarak yüzen gergin bir yüzücü gibiydi ancak kısa bir süreliğine şehir dışına çıkabiliyordu. Akabinde de vedalar edildi, tekrar öpüldü. Misafirler gittiğinde Foster ailesi kendi hâllerince bir sessizliğe büründüler. Maria, ağustos ayına kadar olan sayfaları katlayarak takvimi odasına asarken yılın yarısından çoğu çoktan geçmiş olduğundan aslında hiç de akılcı bir alışveriş yapmadığını anladı. Söz konusu olan bir günlük değilse, eski bir takvim kadar işe yaramaz bir şey olamazdı. Maria bunun

aptalca bir fikir olduğunu düşünüyordu, çünkü zaman geçtiği için değersizleşmiyor, yaşanmamış zamandan kıymetli olmuyordu. Takvimin diğer sayfalarına da baktı, ocak (suçiçeği geçirmişti) ve mart (doğumgünü ve buz pateni derslerine başladığı aydı bu) ve haziran (vaftiz annesini ziyaret etmek için tek başına yaptığı ilk tren yolculuğu) aylarını nasıl geçirdiğini düşündü. Bu aylar evlerindeki kilerde içinde reçel doldurulmuş olan kavanozları hatırlattılar ona: Geri kalanlar, eylül ve ekim... onların komşularıysa bomboş ve belirsizdi.

Sekizinci Bölüm

SALINCAK

"ASIL İHTİYACIMIZ OLAN ne biliyor musun? Birkaç eski perde. Ya da ne bileyim halı gibi bir şeyler." Şüpheli gözlerle çimlerin ardında mutfak penceresinden görünen eviyeye eğilmiş bu laşıkları yıkayan Bayan Foster'a baktı.

"Sanırım pek bir faydası olmaz." dedi Maria. "Sormamızın yanı."

"Sinirleri tepesinde mi?" diye sordu kendi annesinin ruh hâlleri konusunda uzmanlaşmış olan Martin. Bir hava tahmin uzmanının profesyonelliğiyle Maria'nın annesini inceleyip, tahminlerine göre planını geliştirdi.

"Öyle denemez." dedi Maria. "Ama başka birinin evinden bir şeyler almamıza izin vermez."

Kuşları ve ortalıkta cirit atan fareleri kovaladığı bu çalılık alanda Martin'le Maria'nın kamp yapması kedinin huzurunu kaçırmıştı. Bahçenin bir kenarına geçmiş kuyruğunun ucunu titrete titrete onlara kızgın bakışlar atıyordu. Martin'in talimatlarına uyarak oradan oraya koşuşturan Maria onu mümkün olduğunca göz ardı etmeye çalışıyordu.

“Ah, peki.” dedi Martin. “Boş ver. Sopalar filan gibi şeylerle bir çatı yapmamız gerekecek. Sen şuradaki sık çalılık kısma girip ne bulabileceksin bak bakalım.”

Gayet dirençli bir çalığın içerisinde karnı üzerinde sürüne-rek ilerlemeye çalışan Maria, bazı insanların başkalarından emir almaktan rahatsız olmamasının ne kadar garip olduğunu düşündü. Aslında insan bunun tadını bile çıkarabilirdi. Aslında şu anda yaptığı şey, kendine ait bir hayatı varmış gibi görünen çalıların sivri dallarının kafasına birer sopa gibi inmesine neden oluyordu. Off, kimin umurunda, diye düşünürken, üzerinde yapraklar olan bir dal birden bir kamçı gibi suratında patlayınca, “Ahhh...” diye bağırdı. Bu sırada dizi sert ve keskin bir cisme takılınca kot pantolonu yırtıldı.

“Ne oldu?” diye sordu Martin.

“Dizimi çizdim.” dedi Maria, gözlerine hücum eden yaşları durdurmaya çalıştı ve bu pek de misafirperver olmayan çalının ortasında olduğu yere oturdu. Dizine bakınca bir çizik olduğunu fark etti ve o yarasına daha yakından bakarken kan sızmaya başladı. Yere bakıp neye takıldığını anlamaya çalıştı.

Şurasından burasından siyah boya parçaları kalkmış olan bir parça paslı demirdi ve çalının derinliklerine doğru uzanıyordu. Ucunda da uzunca bir zincir vardı. Zinciri çekmesi ile birlikte yaprak yığınının arasından zincire bağlı, üzerinde bir motif olan dikdörtgen şeklinde siyah bir demir parçası daha çıktı.

Martin’in başı birden yaprakların arasından belirdi. “İyi misin?”

“Evet.”

“Benim tişörtümle silebilirsin.”

“Teşekkürler.” dedi Maria âcizane.

“Bu da nedir?”

“Bilmiyorum.”

“Hadi dışarı çıkaralım. İşimize yarayabilir.”

Epey bir çaba sarf ettikten sonra, boylarınca metali, zinciri ve ona bağlı dikdörtgen kısmı çimenlerin üzerine çıkardılar. Çok ağırdı. Dışarı çıkardıkları şey bozulmuş endüstriyel bir makinenin ne olduğu anlaşılamayan parçalarının iskeleti gibiydi. Martin suratını asarak onu çekti, sonunda bir yerde bıraktı ve bu şeye baktı. Maria o anda Martin’in bu nesnenin geçmişinden çok geleceği ile ilgilendiğini biliyordu, bunları düşününce birden tüm taşlar yerine oturdu.

“Bu bir salıncak.” dedi Maria.

Martin bakakaldı.

“İşte şunlar yan bağlantıları, zincirler borudan sarkıyor ve üzerinde delikler olan şu şey de oturma yeri. Yani bir zamanlar öyleymiş.”

“Aslında.” dedi Martin birkaç dakika sonra. “Haklısın.”

“Biliyorum.” dedi Maria.

Burada bir yerlerde olduğunu hep bildiğim gibi, diye düşündü sonra da. Çünkü varlığını bana belli etmek için sesler çıkarıyordu (Evet koca bir yaprak yığınının arasına gömülüyken bunu yapması mümkün değil elbette, ama yaptı, doğruya doğru.). Elbette, diye düşündü, bu onların salıncağı, Susan ve Harriet’in. Nakışlı tabloya işledikleri salıncaktı bu. Köpek ve salıncak, ikisini de duyuyordum.

“Hadi.” dedi Martin. “İşe koyulalım...”

Kamp yapma fikrinden vazgeçtiler. Salıncağın iskeletini doğru pozisyonda çimenlerin üzerine serdiler, sonra da büyük bir gayretle, ikisi de üç kez parmaklarını sıkıştırarak, salıncağı ayağa

kaldırdılar. Bir tarafındaki destekleyici direkleri birbirinden ayıran borunun vidalarından bir tanesinin eksik olması nedeniyle borularından birinin boşlukta sarkıyor olmasından dolayı insanı huzursuz edecek bir açıyla tepelerinde dikiliyordu. Ayrıca oturma yeri de bir noktadan zincire tam olarak bağlı değildi. Ayrıca paslıydı. Bunların dışında muhteşemdi.

“Tornavida.” dedi Martin. “Ve vidalar. Bir de siyah boya. İki de fırça. Ha bir de pas sökücü. Gidip ona sorsana.”

“Ama ilk ben bineceğim.” dedi Maria kararlı bir şekilde.

Martin bir an durup sanki söylediklerini doğru duymamış gibi Maria’ya baktı. Sonra da, “Tamam. Ama çabuk ol.” dedi.

“Ben yokken ona binmeyeceksin ama, değil mi? Söz mü?”

“Senin neyin var böyle?”

“Onu ben buldum.” dedi Maria. “O benim. Ama onu seninle paylaşabilirim.” diye ekledi.

“Sağ ol.” dedi Martin, sesi her zamankinden farklı çıkıyordu.

En azından, diye düşünüyordu Maria eve doğru koşar adım giderken, aslında onların ama sanki bana miras kalmış gibi benim de sayılır ve onların buna üzüleceğini hiç sanmıyorum hatta bence onu eski hâline getirirsek sevinirler bile.

Yüzünde şaşkın bir ifadeyle ağustos ayında bu perşembe akşamüzeri bahçede ortaya çıkan şeye açık pencereden bakmakta olan Bayan Foster, “Ne istiyorum dedin?” diye sordu. “Tanrım, Maria, sen neye kalkışıyorsun?..”

Görünüşe göre, tornavida ve vidaları bulmak kolaydı. Ama siyah boya ve fırçalar o kadar kolay bulunamayacaktı. Bayan Foster bahçeye çıkıp elindeki aletlerle, yüzünde gayet ciddi ve odaklanmış bir ifadeyle salıncağı tamire koyulan Martin’i izledi.

“Martin, Maria’nın babası bu akşam gelene kadar bekleseydiniz, o sizin için bu işi hallederdi, hem ben de daha mutlu olurum...”

“Hayır...” dedi Maria annesine içi daralarak. Sesindeki tutku kendisini bile şaşırttığından bir adım geriye atmış gergin bir sessizlik içinde olanları izliyordu.

“İşte!” dedi Martin. “Şimdi rahat rahat sallanabiliriz...” Elini salıncağın oturma yerine koydu ve bastırdı. Artık dört ayağının üzerinde gayet sağlam bir şekilde duran salıncak, bahçenin ortasında dikiliyordu. Gün batmak üzereyken uzun ince, zarif ve oturma yerinin girintili çıkıntılı motifinin gölgesi bahçeye vuruyordu.

“Hadi dene.” dedi Martin.

“Hayır.” dedi Maria. “Her şeyi tamamlanmadan olmaz. Daha boyanması filan lazım.”

“Boya mı?” diye sordu Bayan Foster şüpheyle. “Bence buna hiç gerek yok ama...”

“Köşedeki dükkân.” dedi Martin, Maria’ya.

“Cebimde hâlâ altmış beş penilik tatil harçlığım var...”

“Annem de daha bana geçen haftaki harçlığımı verecek. Dünden benden kırk peni borç aldı.” dedi Martin.

Bayan Foster itiraz edemeden çoktan yola koyulmuşlardı bile. Dükkâna gittiklerinde o kadar çok seçenekle karşılaştılar ki, karar vermekte zorlandılar. Boya almak öyle kolay bir iş değildi. Akmayan boya vardı, sentetik ya da emülsiyon boya, şunun ya da bunun için iyi olan boyalar vardı.

Maria, “Parlak boya.” diye atıldı. “En parlak siyah boyanızı istiyoruz.”

“Biraz akması sorun değil.” dedi Martin. “Aslında hoşumuza bile gider.”

“Parlak.” dedi tezgâhtar. “Parlak mineli boya istiyorsunuz. Bir kilo mu yarım kilo mu?”

“Bir kilo.” dedi Martin. “Zımpara da istiyoruz. İki tane de spatula.”

Fırça problemi neredeyse bütün işi mahvediyordu. Bütün paraları tek bir küçük fırça almalarına yetiyordu. Ama deli gibi arandıktan sonra evdeki eski bir dolabın içindeki bir kutuda başka bir fırça daha buldular ve artık işe koyulmaya hazırıldılar.

Salıncağın gölgesi uzarken ve evin gölgesi bahçeye düşerken salıncağın üzerini kazıyıp durdular. Kazıma işini bitirdikten sonra boyamaya geçtiler. Güneş evin arkasında batarken ikisi de dostane bir sessizlikle fırçaların sürtünme sesi ve Martin’in ailesinin yan bahçeden onları rahatsız etmeyecek kadar uzaktan gelen alışlageldik bağırış çağırışları eşliğinde hiç ara vermeden boyamaya devam ettiler.

“Harika...” dedi Martin üzerinde epeyce bir boya bulunan salıncağın bacağına fırçayı vururken ve Maria da onu başıyla onayladı. Çünkü boyama işinin şimdiye kadar yaptığı en iyi işlerden biri olduğuna karar vermişti. Yani şimdiye kadar hiç yapmamış olduğu bir sürü şey arasından. Hatta bu bir yüzme havuzunda yüzmekten bile daha iyiydi. Hatta paten kaymaktan bile daha iyiydi.

“Oturma kısmını ben boyamak istiyorum lütfen.” dedi Maria.

“Tamam.” dedi Martin.

Fırçayı boyaya batırdığınız o andan sonra akıtmasın diye fazlasını boya kutusunun kenarına değdirip o mahzun, aç ve boyanmamış yüzeyden aşağı indirmeye hazırlamış oluyordunuz. Sonra fırçayı o iç kapayıcı, boyanmamış ve bakımsız yüzeye vurarak bir zamanlar paslı ve hırpalanmış olanı tek bir fırça darbesiyle parıl parıl parıldayan siyah bir yüzeye dönüştürüyordunuz. Ardından

da zincirin bağlantı yerlerine ufak ufak fırça darbeleri vurarak hepsini tekrardan düzgün ve boyanmış bir yüzey hâline getiriyordunuz. Oturma yerinin her bir kıvrımı ve çıkıntısına fırçayı değdirip alt tarafını boyamak üzere sırtınızın üzerinde yere uzanıyordunuz...

“İşte bu!” dedi Martin.

İkisi de geriye birer adım atıp salıncağa baktılar. Işıldıyordu. Parıldıyordu. Yeniden doğmuştu. Ölmüş ve bir çalılığın altına gömülmüştü ama şimdi yeniden doğmuştu. Yepyeni görünüyordu. Parlak, siyah ve yepyeni. Sanki dün yapılmış gibiydi.

“Çok eski olmalı.” dedi Martin.

“Yüz yaşından daha yaşlıdır.” dedi Maria. “Hatta daha bile eski. Görüyorsun ya onlar...” Durdu. “Bunu biliyorum.”

“Yarın... kuruduğunda...” dedi Martin ve Maria da onu tasdik etti. “Erkenden. Kahvaltıdan hemen sonra.” Sonra da çalılık çitin arasından geçip annesine bütün üstüne başına, kollarına, bacaklarına, ayakkabılarına ve kotuna bulaşan siyah boyayı açıklamak için otele gitti...

Maria güneş yavaş yavaş batarken pencere önünde durduğunda keşfetmiş olduğu üzere insanın saçına bile bulaşmış olabiliyordu. Acıdan gözleri yuvalarından çıkana kadar saçını açmaya çalıştı, sonra da büyük bir suçluluk duygusu içinde taranmamış saçlarıyla beraber bu problemi bir kenara bıraktı. Belki de gece kendi kendine erir, diye düşündü. Pencereden dışarı bahçeyi yavaş yavaş etkisi altına almaya başlayan alaca karanlıkta yavaş yavaş gözden kaybolmakta olan salıncağa baktı. Az önce etrafı çevreleyen ağaçlar ve çalıların loşluğuna karışan çimenlerin şimdi karanlıklar içinde kaldığını görüyordu ve tam ortada salıncak siyah silüetini koruyordu. Sonra ortalık iyice karardı, öyle ki artık

salıncağı göremiyordu, ışığını söndürüp yatağına yattı. Deliksiz bir uyku çekti, yalnız sadece bir kez gecenin yarısında ağaçların arasında ısıklar çalarak pencereyi titreten rüzgâr yüzünden uyandı. Gece boyunca salıncağın o melankolik sesi duyuluyordu.

Tekrar uykuya dalarken şunu düşündü: Daha önce nasıl oluyordu bilemiyorum ama şu an bunu hayal etmiyorum. Çünkü işte orada, gerçek ve yarın onda ilk ben sallanacağım.

Sabah aklından ilk geçen salıncağa doğru koşmak ve hemen üzerine çıkıp sallanmaktı. Aslında gerçekten de daha kahvaltı etmeden önce dışarı çıkıp bir baktı: Güneş parılıyordu ve dün akşam esen rüzgâr boyayı kurutup kemik gibi kaskatı yapmıştı ama oturma yerine ve kollarına dokunduğunuzda sanki satenmiş gibi bir his yaratıyordu. Ancak şeytana uymamak için kendi kendisiyle savaş verdi, kahvaltısını etti ve sonra da bahçenin kenarına geçip Martin'i beklemeye başladı.

Sonunda çıkageldi.

"Yağlanması gerekiyor. Gece öyle gıcırdıyordu ki."

"Her zaman gıcırdıyor." dedi Maria.

"Ne kastettiğini anlayamıyorum."

"Neyse boş ver. Tamamdır, yağlayalım."

Bir an durdular. "Hadi." dedi Martin.

Oturma yerine yerleşti. Sert bir yüzeydi ve demirin üzerindeki motifleri, kıvrımları, delikleri ve hatları kot pantolonunun altında hissedebiliyordu (bir motifi göremediğiniz hâlde hissedebiliyor olmanız ne garip bir şeydi...), hem güneşten ısınmış olduğu için ısını da hissedebiliyordunuz.

"Seni iteyim mi?" diye sordu Martin.

"Hayır." dedi Maria.

Zincirleri tutup geriye doğru yaslanarak bacaklarını öne doğru uzattı ve kendini öne doğru ittirdi. Salıncak gittikçe daha fazla hız kazanmaya ve yükseğe çıkmaya başladı. Bahçenin sınırlarını aşıyordu ve Martin orada durmuş onun gittikçe daha yükseğe uçmasını izliyordu. Öyle ki salıncak en yüksek noktaya çıktığında bir an havada asılı kalıyordu ve Maria eve ve pırnal ağacına ve evin arkasındaki tuğlayla örülmüş terasa, içinde bitkiler olan saksılara –hayır o şeylere ayaklı saksı deniyordu– bakabiliyordu. Normalde böyle şeyleri aşağıda göz hizanızda oldukları için fazla fark etmiyordunuz. Mesela pırnal ağacı bu yükseklikten çok daha küçük görünüyordu: Sanki daha genç bir ağaçtı, gerçekten de o kocaman gövdesi ve koltuğa benzer dalları olmadan öyleydi... Ev de farklı görünüyordu, nakışlı tablodaki eve daha fazla benziyordu, beyazdan çok kahverengi görünüyordu. Bütün gücüyle sallanmaya çalışıyordu, kendini en doğru zamanda geriye çekiyordu ki salıncak öne doğru tekrar hız alıp havaya süzölsün. Sonra yine geriye yaslanıyordu, böylece göğö yükselirken, eteklerini havaya kaldıran ve bacaklarına muhteşem serinlikte havanın değmesine neden olan o rüzgâr bu sefer eteğini yine aşağı indiriyor ve geriye uçuşmuş saçları yine gözlerinin önüne düşüyordu... İleri ve geri, yukarı ve aşağı, çimenlerin üzerinde yarım daireler çizerek bir yukarı tırmanıyor sonra da insanın içini tatlılıkla ürperten bir şekilde aşağı süzölüyor bacaklarını oturduğu yerin altında kıvırıyordu. Sonra yeniden yukarı doğru uçup nefesi kesiliyor, etekleri ve önlüğü havalanıyor, tokası saçından çıkmış ve bahçeye düşmüş olduğundan saçları gözünün önüne düşüyordu. Sonsuza dek hiç durmadan bunu yapmak istiyorum, diye düşündü, sonsuza dek böyle sallanabilirim. Hep böyle kalabilirim...

Aklından bunlar geçerken aşağıdan kendisine seslenmekte olan biri olması hiç umurunda değildi. "Artık sıra bende. Bu hiç de adil değil Harry, sıra bende." Onu duymazlıktan gelip, bir ileri bir geri, aşağı yukarı sallanıp duruyordu. Tekrar havaya uçmadan önce ayakları çimenleri yalar gibi değişiyor sonra yine ağaçların tepesine doğru göğe süzülüyordu. Öyle ki aşağıda kendi sırasını bekleyen Susan ve hevleyerek ortalarda kendi etrafında dönüp duran Fido, hiç de umurunda değildi...

"Sıra bende!"

"Ne?"

"Dedim ki." diye çıkıştı Martin. "Artık sıra bende. Sen *saatlerdir* sallanıyorsun..."

Geriye doğru yaslanmayı bıraktı ve bacaklarını aşağıya sarkıtmasıyla birlikte hızı yavaş yavaş kesilip, salıncak birkaç kez daha salındıktan sonra durdu. Maria orada öylece oturmuş Martin'e ve pırnal ağacının insanın içini kasvete boğan varlığına, evin bembeyaz arka duvarına ve tuğladan örülmüş (daha doğrusu artık neredeyse un ufak olan ve tuğlalarının arasından çimenler çıkan ve üzerinde de ayaklı saksılar olmayan) terasa ve sonra yine kaşlarının hafifçe çatılmış olduğunu fark ettiği Martin'e baktı.

"Sana ne oldu böyle? Bir garip bakıyorsun." dedi Martin.

"Sen de öyle." deyip Martin'i tersleyen Maria dokunsanız ağlayacaktı. Salıncaktan inerken dışarı fırlamış olan bir demir parçasına kotu takılıp yırtılınca koşa koşa eve gitti ve odasına çıktı.

Sonra, kendi kendini yiyip bitirdiği pişmanlık dolu iki saatin ardından tekrar bahçeye inip Martin'i aramaya başladı. Bir duygu fırtınasını atlatmak ateş nöbeti atlatmaya benziyordu. Kendisini tükenmiş, hor kullanılmış ve söz konusu olan Maria olduğunda

sanki bu hastalık aslında çok ağır ve yasaklanmış yiyecekleri fazla kaçırmışsınız da sizin kabahatinizmiş gibi suçlu hissediyordunuz. Çünkü Maria aslında normalde hiç de asabi bir insan değildi. Ve elbette Martin çok haklıydı, sıra ondaydı. Orada çit görevi gören çalılığın geçit verdiği yerde pusuya yatmış Martin'in otelin bahçesinde görünmesini beklerken kendini çok âciz ve ızdırap içinde hissetmişti. Kedi, ağzında çöp kovaşından çıkardığı gayet nahoş bir şeyle bir çalılığın altına uzanmış ve arkadaşlarına kötü davranan insanlarla ilgili yorumlarda bulunmuştu.

Tam öğle yemeğinden önce, saçları ıslak kumsaldan dönüyordu.

"Üzgünüm." dedi Maria.

"Ne için?"

Bunu söylerken gerçekten de ne olup bittiğini anlamak istiyor olması Martin gibi büyük bir ailenin birkaç saat süren öfke patlamalarına ve değişken duygu durumlarına alışkın biri için çok da önemli bir mevzu olmadığını fark etmişti. Son olarak yediği yemekle birlikte sindirmiş gitmişti.

"Sana kötü davrandığımı ve salıncağa binmene izin vermediğim için özür dilerim."

"Mühim değil." dedi Martin neşeyle. "Sonunda ben de sallandım zaten. Harika ama değil mi?"

"Süper." dedi Maria.

Sonra beş dakika arayla öğle yemeğine kadar sırayla salıncakta sallandılar.

Akşamüstünü Lucas'larla birlikte plajda geçirdiler. Bayan Foster, Maria'nın da onlarla birlikte bir yere gitmek için davet edilmesini her zaman memnuniyetle (aslında biraz da suçluluk-

la) karşılıyordu. Böylece kendisinin plaja inmesi gerekmiyor ve onu kırkyama yorganı ile baş başa bırakacak bir akşamüzeri fırsatı sağlıyordu.

“Bayan Lucas çok iyi niyetli bir insan.”

“Pek de öyle değil.” dedi Maria düşünceli düşünceli. Annesi gözlerini dikip Maria’ya baktı.

“Aslında iyi niyetli de... Etrafta o kadar çok çocuk var ki, bir eksik bir fazla onun için fark etmiyor. Hem ben yanlarında olunca Martin, Charlotte ve Elisabeth ile kavga etmiyor. Bu yüzden de onun için iyi oluyor aslında.”

“Ah!” dedi Bayan Foster. Sonra da, “Evet, anlıyorum.” Annesinin şaşkın bakışları altında yüzü yavaş yavaş kızarmaya başlayan Maria gidip mayosunu giydi.

Bunaltıcı bir hava vardı. Gökyüzü sanki yere çökmekteymiş gibi duran ve etrafı çevreleyen tepelerle aynı kurşuni renkteki bulutlarla kaplıydı. Kasaba ve tarlalar denizin ve gökyüzü ile tepelerin grisi arasında sıkışıp kalmış gibi görünüyordu. Fosil avına çıkmışlardı. Eprimiş bir halıyı andıran mavi liasa doğru bakıp, “Kendimi bir ammonitmişim gibi hissediyorum.” dedi.

“Nasıl yani?” diye sordu Martin.

“Griliğin içinde kısılmış kalmış gibi.”

“Yağmur yağacak, hepsi bu.” dedi Martin mantıklı bir şekilde.

“Biliyor musun.” dedi Maria. “Geçen gün çok garip bir şey oldu...”

Önemli bir bilgi paylaşmadan önce bir süre sessiz kalmak çok cesaret verici olabiliyordu. “Yürüyüşe çıkmıştık.” diye devam etti. Martin’in sırtına konuşuyordu. “Hani kasabanın öteki tarafında tepelerin üzerine doğru uzanan patıkada... tepenin birin-

den aşığı inerken, yani hani bir zamanlar heyelan olmuş yerlerden birinden, çok garip bir şey yaşadım...”

Bir an durdu ve sonra, Martin’in sırtı dönük olduğu için onun tepkisini göremediğinden anlatmaya devam etti. “...her şey birden hareket etmeye başlamıştı sanki, hani kollarını açıp kendi etrafında döndükten sonra bir an durursun ya. Ama ondan önce bir köpeğin havladığını duydum, ama ortalıkta köpek filan yoktu, en azından ne ben ne de diğerleri bir şey gördü ama onlar havladığını da duymuyorlardı. Hem ben o köpeğin bizim bahçede havlayan köpekle aynı köpek olduğuna da eminim.”

“Ben havlama filan duymadım.” dedi Martin. “Ne köpeği?” Bazı kayaların yanına çömelip onları tersyüz etmeye başladı.

“Sadece bir köpek.” dedi Maria kendini aptal gibi hissederek. Tıpkı biz onu bulmadan önce salıncağın gıcırdadığını duyabildiğim gibi, dedi içinden. Ama bunu söylemedi. Bunun yerine birden, “Oralarda heyelan oluyormuş, değil mi, dün yürüdüğümüz yerde yani?” dedi.

“Sanırım.” dedi Martin. Taşlardan birine çekiçle vurup ikiye böldükten sonra bir kenara fırlattı.

“Bence.” dedi Maria. “Sanırım ben orada daha önce olmuş bir heyelanı tekrar yaşadım. Her şeyi duydum.”

“Saçmalama.” dedi Martin. Ayağa kalkıp başını kaldırdı ve gri renkteki Siyahi Tepe’ye baktı.

“İnsanlar heyelanda canlarını kaybetmiş olabilirler, değil mi?”

“Tabii ki.”

“Mesela çocuklar...”

“Olabilir.” Sonra da yakınlardaki bir karaçalı kümesine doğru ilerlemeye başladı.

“Mesela Harriet...” dedi Maria, ama artık Martin onu duyamayacak kadar uzaklaşmıştı. Maria da onun ardından seğirtirken bunu elinde tuttuğu fosile söylemişti (kırk milyon yıl kadar bir süre içerisinde gri bir gölgeye dönüşmüş olan küçük bir *Gryphaea*’ydı bu). Harriet hakkında o kadar çok düşündüm ki bazen neredeyse ben Harriet’mişim gibi hissediyorum. Mesela geçen gün salıncakta sallanırken olduğu gibi dedi fosile. Uzun etekli ve kalın yün çoraplar giymiş, bana hiç benzemeyen uzun saçlı bir kıza dönüşüyorum. Harriet’a yani.

“Bir de şuraya bakalım.” dedi Martin.

“Evet.” dedi Maria. “Orası iyi bir yer olabilir.”

Meğerse hiç de iyi bir yer değilmiş, orada bulup bulabildikleri şeyler eski bir kola kutusu ve birkaç parça kırılmış plastik olmuştu.

Suratını buruşturan Martin, “Burayı kazmışlar.” dedi. “Herhâlde elinde düzgün, kazıya uygun bir çekiçle gezen şu adamdır. Keşke benim de onlardan bir tane olsaydı. O hep bizim ulaşamadığımız şeyleri bulacak. Tabii eğer onun gitmediği yerlere gitmezsek.” Mavi liasın olduğu kayaya, ilerliyor gibi gözüken manzaraya ve taraçalı tepelere baktı.

“Oraya çıkamayız!” dedi Maria birden irkilerek.

“Nedenmiş o?”

“Çok tehlikeli.”

“Nedenmiş anlayamıyorum. Daha dün orada birini gördüm. İnsan dikkatli olunca bir şey olmaz.”

“Bunu yapmak isteyeceğimi sanmıyorum.” dedi Maria. “Oraya çıktığım zaman kendimi bir garip hissediyorum.”

“O zaman ben de tek başıma giderim, tamam mı?” dedi Martin omuz silkerek. “Belki orada bir *Dapedius* bulurum.”

Kocaman ılık yağmur damlaları düşmeye başlamıştı. Aşağıda kumsalda Bayan Lucas'ın çocuklara toplanmalarını söylerken bağırdığını işittiler.

“Şimdi değil ama sanırım.” dedi Martin. “Başka bir zaman. Ama yakında. Ağustosun sonu geldi bile. Fazla vaktimiz kalmadı.”

O gece çok şiddetli bir sağanak yağdı. Salıncak yastaymış gibi inilderken, bu kasvetli ortam yüzünden sinirleri iyice gerilmiş olan Maria yatakta uzanıp bu iniltiyi dinliyordu. Devamlı hareket hâlinde olan ve değişen şeyleri ve bütün bunlar karşısında insanın elinden hiçbir şey gelmemesini yüreği burkularak ve kederle düşünüyordu. Günler birbirini kovalıyor ve sonra geçen hafta, geçen ay oluyor, ardından iyice geçmişte kalıyor ve parmaklarınızdan sanki nehirdeki suymuş gibi kayıp gidiyordu. Eylül ayı gelip çattı bile, diye düşündü. Yaz tatilinin bitmesine bir şey kalmadı, sonra eve döneceğiz ve burada geçirdiğimiz zamanı tıpkı eski fotoğraflar gibi bir rafa kaldıracağız. Sonra bu anılar, tıpkı eski fotoğraflar gibi solmaya başlayacaklardı ve neler olup bittiğini hatırlamak zorlaşacaktı. Bu ev, Martin ve salıncak ve fosiller ve her şey.

Dokuzuncu Bölüm

YAĞMUR VE SAKLAMBAÇ

BİR SONRAKİ SABAH, dünya sular altında kalmıştı. Sular çatıdan kayarak oluklardan geçip atık su borularından ve duvarlardan aşağı akıyordu, öyle ki eskiden beyaz olan duvarların rengi nem yüzünden griye dönmüştü. Bahçe sular içerisinde kalmıştı, çalılar bile yere doğru eğilmiş ve düzleşmişti, ağaçlardan hiç durmaksızın damlalar damlıyordu ve çimlerin üzerinde ise su göletlerinin altında gizli bataklıklar oluşmuştu. Kedi, bahçede temkinli adımlarla sinirli sinirli ilerlemeye çalışırken sırlıslam olmuş patilerinin birini havaya kaldırıp salladıktan sonra, bahçenin en ucunda bir köşeye gidip oturmuş, kuyruğunu bir kamçı edasıyla sallaya sallaya bu zorlu hava koşullarında ağacın dalları ve telefon kabloları üzerine tünemiş olan kuşları gözlüyordu. Çünkü hâlâ yağmur yağıyordu: Pencereden baktığınızda dışarıdaki manzara su yüzünden birbirine karışıyordu. Yağmur suları bazen hızla, bazen sicim gibi, bazen de mistik bir perdeymiş de ardında kalan bahçe ve ötedeki evleri örtüyormuşçasına pencereden akıp duruyordu.

“Evet.” dedi Bayan Foster. “Bu havada plaja gidilmez.”

Bay Foster gazetesini alıp salonna geçti.

“Evden çıkmadan geçirebileceğimiz güzel bir gün.” dedi Bayan Foster hâlimden memnun bir edayla. “Sen ne yapmayı planlıyorsun tatlım?”

“Pek emin değilim.” dedi Maria.

“Kitap okuyarak güzel bir gün geçirebilirsin.” dedi annesi büyük bir rahatlıkla. “Ya da yapboz yapabilirsin. İstersen de bulduğun o fosillerle oynayabilirsin.”

“Canım hiç de kitap okumak istemiyor.” dedi Maria. Sonra da aklından, fosillerle *oynanmaz* ki, diye geçirdi.

“Pekâlâ.” dedi Bayan Foster. “Eminim aklına bir şeyler gelecektir.” Maria anesinin dikkatini çoktan kırkyama yorgana verdiğini anlamıştı.

Kapı zili çaldı. Bayan Foster pencereden bakarak büyük bir şevkle, “Martin gelmiş.” dedi. Sonra da neşeyle, “Herhâlde seni onlara çağıracak.” diye ekledi.

Ancak sonradan anlaşıldığı üzere durum hiç de öyle değildi. Bayan Foster’ın yüzü Martin’in anlattıklarını dinlerken gittikçe daha da şaşkın bir ifade almıştı. Sonunda konuşmaya kısa bir ara verdi. Bu sessizlik sırasında Bayan Foster yüzündeki o dehşete düşmüş ifadeyi silmeye ve toparlanmaya çalışmıştı.

“Şey, hayır, tabii ki de Martin önemli değil. Annen ve teyzen dışarı çıkmak istiyorlarsa tabii sen ve kızlar bize gelebilirsiniz. James de tabii. James kaç yaşındaydı? Evet, anladım.” Bir an yine umutsuzluğa kapıldıktan sonra ki maalesef bu sefer daha kesif bir umutsuzluktu bu, cesaretini toplayıp devam etti. “Peki ya ufaklıklar ne olacak? Onları yanlarında mı götürüyorlar? Evet, en doğrusu da bu. Gidip annene diğerlerini de ne zaman isterse bize gönderebileceğini söyle istersen.”

Martin mesajı iletmek üzere evden çıktı. Bayan Foster Maria'ya dönüp, "Bak gördün mü yalnız kalmayacaksın." dedi. Mahzun gözlerle kırkyama işinde kullandığı malzemelerin durduğu sepete baktı ve sonra da kilere inip elinde bir sürü teneke ile yukarı çıktı. "Bir yahni yapsam hoşlarına gider mi dersin. Öğle yemeği için yani."

Maria hoşlarına gidebileceğini düşündüğünü öyledi. Sonra da genelde sadece yatmaya giderken yaptığı şeyi yapıp annesini yanağından öptü. Bayan Foster şaşırmış görünüyordu, o da kızını öptü ve tenekeleri açıp bir şeyler karıştırmaya başladı. "Bayan Lucas onlarla nasıl başa çıkıyor bilmiyorum." dedi. "Her gün. Hem de beş tane." Sonra da ümitle, "Belki de hep birlikte sessizce bir masa oyunu oynarsınız." diye ekledi.

Martin yanında James, Charlotte, Elisabeth ve Lucy ile çıkageldi. Martin burası onun arkadaşının evi olduğu ve daha önce buraya geldiği için insanı gıcık edecek şekilde biraz patronluk taşıyordu. Diğerleri ise bir sürü sorular soruyorlardı biraz heyecanlıydılar. James ayağı kapı eşiğindeki paspasa takılıp düşünce hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Kızlar oraya buraya koşuşturup, etrafı incelediler. Bay Foster kafasını salonun kapısından dışarı uzatıp durumu dehşetten yerinden fırlamış gözlerle idrak edince kapıyı kapatıp içeri kaçtı. İçeride kapıları ve pencereleri çarparak kapattığı duyulabiliyordu.

"Vay canına! Süper bir ev bu!"

"Ne yapalım?"

"Şu merdivenler nereye çıkıyor?"

"Sardunya Adası'na!"

"Oraya gidebilir miyiz?"

"Saklambaç!"

“Aman Tanrım...” dedi Bayan Foster. Sonra da kararlı bir şekilde, “Korkarım ki kütüphaneye giremezsiniz. Salona da. Monopoli oynamak ister misiniz peki?” diye sordu.

Gayet hevesi kırık bir sessizlikle karşılaşınca bu önerisinden vazgeçti.

“Saklambaç!” dedi birisi.

Martin’se en sevimli ve güven verici sesiyle sinirleri gerilmiş olan anneyi sakinleştirerek, “Ben yapmamaları gereken şeyleri yapmamaları için onlara göz kulak olurum Bayan Foster. Hepiniz, kesin sesinizi! Size söz veriyorum ki bir şey kırmayacaklar. Ya da kimseyi rahatsız etmeyecekler. Gerçekten. Burada olduğumuzu anlamayacaksınız bile.” dedi.

Bayan Foster pek de ikna olmuş görünmüyordu. “Şey...”

“Ben onlara ne diyorsam onu yapacaklar.” dedi Martin ağabey edasıyla. “Gelin bakalım.” Ve gittiler, tüm çocuklar bir gök gürültüsü gibi merdivenleri tırmandı. Maria en arkadan onları takip ediyordu, birden hayat dolmuştu ve heyecanlanmıştı, onlardan biri olmuş onlar gibi çığlıklar atıyor ve önerilerde bulunuyordu.

“Ben ebeyim.” dedi Martin. “Maria’nın yatak odası kalem. Elliye kadar sayıyorum. Salon ve kütüphane dışında her yer serbest. Birileri bir şey kırarsa onları kemerle döverim. Tamam mı! BİR – İKİ – ÜÇ...”

Çil yavrusu gibi dağıldılar. Kesik kesik çığlıklar ata ata, kırıdaya kırıdaya odaların, dolapların, yatakların ve perdelerin arkasına saklanıp gözden kayboldular. Maria, temizlik malzemelerinin durduğu dolapta çömelmiş oturuyordu, James’in başıboş gezmekte olduğunu ve birbiri ardına şikâyetlerini dizdiğini duyunca onu da yanına çekti. İkisi birlikte karanlık ve tozlu bu yerde mutlu mutlu gülümseyip titriyorlardı, sonra ikisi birden

dışarı çıkıp yıldırım hızıyla merdivenlerden yukarı yöneldiler ve Maria'nın odasında kopmakta olan şamataya katıldılar. Çocuklar hep bir ağızdan bağışarak zafer ya da umutsuzluk çığlıkları atıyorlardı. Nefes nefese Maria'nın odasında yerlere uzanıp geri kalanlarla tekrar oyun için toparlandılar ve sonra yine çil yavrusu gibi dağıldılar...

Evde önce bir sessizlik oluyor, ardından bir koşuşturmaca ve gürültü patırtı. Fırtınaya gebe bir sessizliğin ardından yavaş yavaş sürünge gibi ilerleyip sonra hızlı adımlarla, ardından da fırtına gibi koşmaya başlayan çocuklar merdivenleri birkaç adımda çıkıp kapılara vuruyor, tıpkı avını görmüş bir avcı ve artık kendisini hiçbir şeyin kurtaramayacağını bilen kurban gibi umarsız çığlıkları basıyorlardı. Bütün bunların arasında kalan Maria da onlara katılırken kendini onların bir parçası gibi görüyor ama kendini hiç tanıyamıyordu. Hiç de Maria gibi davranmıyordu. Etrafta koşturuyor, çığlıklar atıyor, itiyor ve kıkırdıyordu. Odadan odaya geçiyor, halıdan halıya kayıyor ve kendini yatakların altına fırlatıyordu. Bir keresinde, merdivenlerin tepesinden vahşiler gibi aşağı atlarken koridorda elinde gazetesi ile duran babasıyla karşılaşmıştı: Babasının gözlerindeki bakışlar tıpkı evine döndüğünde yol çalışmaları yüzünden oturduğu sokağı tanıyamayan bir insanın yüzündeki soru dolu ifadeyi andırıyordu. Bu tamamen farklı Maria'yı gördüğünde, yüzünde bir hayret ifadesinin karşısında Maria da bildikleri eski hâline bürünerek utanç ve meraklı bir ifade ile babasına bakmış, sonra oyun tekrar başlayınca holde babasının yanından çığlıklar atarak geçmişti.

Bu çok eğlenceliydi. Sonra birden oyunun seyri değişti. Çocuklar artık daha uzun süre, daha akıllıca saklanıyorlardı, daha az gürültü yapıyor ama daha kurnazca davranıyorlardı. Cesaret yerini hinliğe bırakmıştı. Şimdi saklanılacak bütün yerleri bili-

yorlardı, artık nefesleri tükenmek üzereydi ve yorulmuşlardı. James parmağını emerek Maria'nın yatağının altında kıvrılmış ve uyumaya başlamıştı. Geri kalanlarının saklanma ve aranma süreleri ise gittikçe daha da uzuyor, ebe kapıların arkasına saklanıp üzerlerine atlıyor, kurbanlarsa yatağın altından sandalyenin arkasına geçiyor, perdenin arkasından çıkıp şifonyerin yanına saklanıyorlardı. Evde derin bir sessizlik hâkimdi. Sanki evde iki türlü yaşam vardı: Bunlardan biri mutfakta tencere ve tavalarla uğraşan Bayan Foster'ın ve kendini yine salona kapatmış olan Bay Foster'inkiyken, diğeri ise birbirinin yerini tespit edebilmek için bir yer tahtasının ya da kapının gıcirtısını ya da en ufak bir hareketi gözlemleyen beş çift göz ve beş kulağinkiydi.

Maria kimsenin bilmediği yeni bir saklanma yeri bulmuştu. Yukarıdaki koridorun sonunda yatak odalarından sonraki depo olarak kullanılan odadaydı; ortasında kullanılmayan bazı eşyalar gelişigüzel yerleştirilmiş duruyordu. Bu mobilyaların bir kısmı kocaman çarşaflara ve yatak örtülerine sarılmıştı. Çocuklar eteklerinde kumaş olan masa ve sandalyelerin arkasına saklanmaktan vazgeçmişlerdi: Artık buralar biliniyordu, her ebe onların altına sanki bir ayın yerine getirir gibi bakmadan geçmiyordu ama kimse bu odaya girmiyordu. Ancak üzerinde iri iri çiçek desenleri bulunan yırtık bir örtü ile kaplanmış ve süngerle doldurulmuş kocaman koltuğun altı o kadar alçaktı ki oraya girmesine imkân yoktu. Tabii Maria kadar zayıf ve küçükseniz o başka. Tombullaşmaya meyilli olan Charlotte ve diğerleri bu saklanma yerine bir kez bakmış ve bir daha da şanslarını denememişlerdi bile. Ama Maria bu koltuğun altına saklanabildiğini fark etmişti, tıpkı bir mektup açacağı gibi altından sarkmakta olan yayların altına giriyor ve yemek örtüsünü kendisinin görünmesini engellesin diye aşağı çekiyordu. Orada istediği kadar uzanabiliyor, vaktin

geçmesini bekleyip fırsat kolluyor, ebeler birbiri ardınca gelip örtüleri ve perdeleri çekerken yemek örtüsündeki bir delikten onları izliyor, sandaletli ayakların odadan çıktığını gördüğünde de sevinç içinde kendi kendini tebrik ediyordu. Hayatında bir kez olsun başkalarından daha ufak tefek olmak işine yarıyordu.

Artık kimse gelmiyordu. Şimdi herkes onu arıyor olmalıydı. Etrafta çıt çıkmıyordu. Biraz daha bekleyeyim, diye düşündü. Hepsinin aşağıda olduğundan emin olunca sürünerek dışarı çıkar kaleye koştururum. Aklından bunları geçirirken üzerine bir ağırlık çöktü, oda boş ve sessizdi, sadece dışarıda pencereye vuran yağmur damlalarının sesi duyuluyordu. Ne gariptir ki bir şekilde salondaki piyanonun çok yavaş çalındığını duyuyordu. Şu an böyle uykulu bir hâlde olmasa, daha kendinde olsa bu ona garip gelebilirdi çünkü babası piyano çalmayı bilmiyordu. Üstelik piyanonun önündeki taburenin içindeki o eski defterde yazılı olan ve bir keresinde kendisinin de çalmayı denediği parçaydı bu.

Aslında odanın da çok sessiz olmadığını fark etmişti. İçeride tik tak eden bir saat vardı, bu da çok garipti çünkü bir saat gördüğünü hatırlamıyordu. Ancak, yemek örtüsünün yırtığından dışarı bakınca şimdi orada, odanın bir köşesinde durduğunu görebiliyordu. Üstelik bunun Bayan Shand'ın salonunda duran, üzerine menekşe, papatya, hanımeli resimleri çizilmiş saat olduğunu görünce şaşırmıştı. Hani şu akreple yelkovanı sonsuza dek dörde on kalada duran saatti bu. Ama bu henüz durmamıştı: Bir yere yetişmesi gerekiyormuş gibi tik tak edip duruyordu. Saat on ikiyi beş geçiyordu, herhâlde aşağı yukarı saat bu olmalı, diye düşündü Maria.

Aşağıdaki mutfaktan duyduğu tıkırtılar nedeniyle öğle yemeği vaktinin geldiğini anlamıştı. Burnuna açık kapıdan sızıp etrafa dağılan kuzu ızgara kokusu geliyordu. Sanki oraya saklandığı

zamana göre koltuğun yayları sırtına daha bir batmaya başlamıştı (Yoksa yer mi onu yukarı doğru itiyordu.). Sanki şişmanlamıştı ve şu anda kıkırdamalarını bastırmak için elini ağzıyla kapıyordu. Bu da garipti çünkü Maria genelde fazla kıkırdayan bir insan değildi. Ama işte orada koltukla yer arasında sıkışmış, koltuğun top ve pençe şeklindeki maun ayağının kenarından etrafına bakarken gülmesini bastırmaya çalışıyordu. Kimse onu bulmamalıydı. Köşede bir masa vardı ve siyah elbiseli biri oturmuştu. Bir şeyler yazıyordu, bu kişi orada olduğunu bilmemeliydi.

Bu şahıs bir şeyler yazarken saat tik taklarına devam ediyor ve aşağıda birisi piyano çalıyor, diğerleriyse mutfakta bir şeyler yapıyorlardı. Sonra siyah elbise içindeki bu insan kapıdan dışarı çıkıp koridora doğru, "Harriet! Harriet... Artık çıkar mısın lütfen..." diye seslendi ve sonra tekrar odaya girip koltuğun yanında bir süre durdu. Elbisesinin etekleri aşağıda onu izleyen kişinin burnunun dibindeydi, bu da kıkırdamalarını bastırmasını daha da zorlaştırıyordu. Uzun elbise giymiş olan kişi bu sefer bir sandalyeye oturdu, içinde el işlerin olduğu sepeti kucağına alıp ondan bir şeyler çıkardı ve somurttu, sinirlenip cık cık diye sesler çıkardı. Sonra gözden ırakta koltuğun altına saklanan kişi birden kendini sıkılmış ve bunalmış hissetti ve böylece kıkırdamaları da kesildi. Koltuktan sarkan püsküllerin arasından gözlerini kısıp kötü kötü bakıp sessizce, o kişi elindeki el işini yapmaktan vazgeçene dek sonsuza dek orada saklanmaya devam etmeye karar verdi... Çünkü sonsuza dek burada kalacağım ve beni asla bulamayacaklar, ben hep burada koltuğun altında kalacağım.

Dalmış olduğu şekerlemeden bir bacağına kramp girmiş olarak uyanan Maria, herhâlde *saatlerdir* buradayım, sonsuza dek burada kalmış olmalıyım, herhâlde beni unuttular, hepsi gidip beni unuttular... diye düşündü. Koltuğun altından girdiği gibi sü-

r nerek bombo  odaya çıktı ( urada az önce bir saat duruyor olduğuna yemin edebilirdi, ama bu çok aptalca olurdu çünkü saat filan yoktu) sonra da kapıyı aralayıp dikkatli bir şekilde koridora çıktı.

 şte tam o sırada ebe olan Martin'in banyonun k  sesinden dönmekte olduğunu gördü. Daha doğrusu birbirlerini aynı anda gördüler ve ikisi birden kaleye doğru koşarak birlikte Maria'nın yatak odasında paldır küldür yere yuvarlandılar.

‐Neredeydin?‑

Maria bir şey demiyordu. Asla s ylemeyece im, diye düşündü. Kimseye oradan bahsetmeyece im. Özel bir yer. Orası bana ait.

  le yemeğinde yahni ve dondurma vardı. Yemek misafirlerin çok hoşuna gitmişti ama hepsi bir ağızdan konuşuyorlardı. Bay ve Bayan Foster, uzun yemek masasının birer ucuna geçmişti, mutfaktaki masa bu kadar misafiri a ırlamak için fazla küçüktü. Sohbate bir düzen getirmeye çalıştılar ama sonunda vazgeçtiler. Bay Foster yemeğini elinden geldiğince çabuk yiyip masadan kalktı, Bayan Foster'sa yiyeceklerin eşit bir şekilde payla ıldı ından emin olmaya çalışıyordu.

‐Sizinkiler harika.‑ dedi Charlotte bir süre sonra. ‐ nsanın lafını hiç b lm yorlar.‑

A şamın ilerleyen saatlerinde çocuklar mutfak masasının etrafına yerle mi  inanılmaz bir sessizlik ve uyum içerisinde ke-lime bulmaca oynarlarken Bayan Lucas onları almaya geldi. Onları böyle uslu ve sessiz görmenin yüreğine su serpti ini söyledi, demek ki eğer isterlerse uslu *olabiliyorlardı* ( şte bu noktada Bay Foster ağzını açıp bir şey söyleyecek oldu ama sonra vazgeçip bahçeye çıktı), bu durumda onları bir başka sefer daha Foster'lara bırakırsa kendini o kadar kötü hissetmeyecekti... ( şte o anda

Bayan Foster ağzını açıp bir şey söyleyecek oldu, ama sonra dilini tutmayı başardı.) Sonra da Bayan Lucas neşe içerisinde tatil bitmeden iki ailenin de birlikte pikniğe gitmesinin çok eğlenceli olabileceğini söyledi. Bir veda pikniği.

“Hem mangal da yaparız!”

“Sandviç filan getirmek yok. Ateş yakar ve mangal yaparız.”

“Akşam saatinde gidelim! Gece pikniği olsun!”

“Ne zaman?” dedi Martin.

Bayan Foster orada durmuş planlarının ne olacağından emin değildi ve Bay Foster bahçeden içeri döndüğünde yüzündeki dehşet içindeki ifadeye rağmen bir şekilde pikniğe gitme meselesi organize edildi. Buradaki son günleri olan önümüzdeki hafta pikniğe gidilecekti. Lucas’ların daha önce gittikleri Axmouth’a giden patikanın civarındaki bir yere gidilecekti.

“Nasıl huzurlu bir yer.” dedi Bayan Lucas. “Size anlatamam... Etrafta tek bir insan yok. Sadece doğa. Biraz aşağı inmek gerekiyor ama olsun.”

“Ama hava kötü olabilir.” dedi Bayan Foster umutla, ancak bütün Lucas çocukları ona bir piknik yapmaya karar verildiyse yağmur da yağsa o pikniği hep yaptıklarını söylediler hep bir ağızdan.

Kapı zili bir kez daha çaldığında Foster’lar daha az önce yalnız kalmışlardı. Gelen Bayan Shand’dı. On bir yaşının üzerinde birini gördüğünde çok içten ve buyur edici hâle bürünen Maria’nın babası bir kadeh bir şey ikram etmek için Bayan Shand’ı içeri davet etti. Hep birlikte salona gittiler ve Maria kendini onların ardından giderken buldu. Aslında gitmek istediğinden değil de, izin isteyip yanlarından ayrılmaya fırsat bulamadığından. Bayan Shand arada bir Maria’dan tarafa bakıyor ve hiçbir şekilde karşılık veremeyeceği yorumlarda bulunuyordu.

“Evet.” dedi Bayan Shand. “Yakında yine okul mevzularını düşünmek zorunda kalacaksın.” Maria’ysa buna, “Sanırım evet öyle olacak.” diye yanıt verdi. Beyninin içinde koca bir kepenk, tiyatro sahnesinde aralarda inen perde gibi güm diye aşağı indi. Üzerinde 6 Eylül yazıyordu. Ardından, taşınıp depolanmış olan salıncak, mavi lias tepeleri, çimensi mürdümük, kırk kilit otu ve taş anasonu, pırnal ağacı ve Martin kalmıştı.

“Evet.” dedi Bayan Shand. “Zaman ve gelgit insanları beklemes.” Bunu söyledikten sonra da, odada etrafına bakındı ve sonra kendinden memnun bir edayla Maria’ya baktı.

“Bir zamanlar.” diye devam etti. “Ben de bu odada bir başıma oturup günleri sayardım. Yatılı okulda okuyordum. Bazen merak ediyordum, şimdilerdeyse...” kınayan gözlerle Maria’ya baktı ve Foster’ların onu yatılı okula göndermeyi hiç düşünüp düşünmediğini sordu. Bayan Foster duydukları kendisini huzursuz etmiş gibi, böyle bir şeyi hiç düşünmediklerini ifade etti. Sonra da konuyu değiştirerek Bayan Shand’a burada, bu evde, bir sürü anısı olması gerektiğini söyledi. Burası hep bir aile konutu mu olmuştu?

“En başlarda öyle değilmiş.” diye cevapladı Bayan Shand. “Burayı yüzyılın başlarında başka birileri inşaa ettirmiş. Sanıyorum on dokuzuncu yüzyılın başlarında.” diye ekledi o sırada Bayan Shand’ın kendisine niye böyle soğuk bakışlar atmakta olduğunu ve ammonitlerin yaklaşık yüz kırk yaşında olduğunu ve trilobitlerinse onlardan daha uzun zaman önce yaşadıkları için mavi liasların içinde bulunmadığını Bayan Shand’ın bilip bilmediğini merak eden Maria’ya bakarak. Bir de pırnal ağacının bir meşe türü olduğunu bilip bilmediğini. Ben aptal değilim, diyor-du içinden.

"Dış görünümü değişmiş elbette. Babam tuğlanın üzerini siva ile kaplattırmış."

"Bu yüzden mi nakışlı tabloda kahverengi?" diye sordu Maria.

"Elbette."

"Salıncağı buldum. Harriet'in salıncağını."

Bayan Shand kanepenin ardındaki pencereden dışarı bahçeye baktı. "Evet bulmuşsun."

"Boyadık da."

"Belki de şunu söylemeliydim..." diye söze başladı Bayan Foster. "Umarım siz..."

"Bunda hiçbir sakınca yok." dedi Bayan Shand.

"Köpek kimin?" diye sordu Maria. "Bahçede havlayıp duran köpek yani?" Soruyu öyle aniden sormuştu ki kabalık ettiği düşünülebilirdi. Aslında niyeti bu değildi: Genelde bir şeylerle gerçekten de ilgilendiğinde böyle oluyordu. Göz ucuyla babasının kendisine kınayıcı bakışlar attığını gördü.

"Benim bildiğim bir köpek yok." dedi Bayan Shand. "En azından bu evde. Bizim ailemiz, uzun yıllardır kedi besler."

Bir sonraki sorusu Maria'nın dilinin ucuna geldi. Ama sustu. Herhâlde biri uzaktan bakabiliyor olsa çizgi romanlardaki konuşma baloncukları gibi ağzından dışarı çıkmış gibi görünürdü. "Harriet'a ne oldu?"

Bir şey demedi.

Bayan Shand şerisinden bir yudum daha alıp tekrar pencereden dışarı bahçenin ötesinde iç karartıcı göğün altında ufka uzanan kurşuni denize baktı. "Sanırım yine yağmur geliyor."

"Çok iç kapıyıcı bir hava." dedi Bay Foster.

“Bu kıyıda fazla yağmur yağması hep endişe verir.” dedi Bayan Shand. “Yani nelere sebep olduğu düşünülünce.”

“Yani siz şimdi...” dedi Maria. “Heyelanlara sebep olur değil mi?”

“Kesinlikle.”

“Toprak kaymasına *neden oluyor.*” dedi Bay Foster “Artık heyelan denmiyor.”

Bir sessizlik oldu. Bayan Shand bardağındaki şeriyi bitirdi. Sohbeti kaçırmadan dinleyen kedi Maria’ya patronluk taslar bir edayla baktı ve sevgili sahibesi oymuş gibi Bayan Shand’ın ayakları arasında dolandı.

“Gitmeliyim.” dedi Bayan Shand. “Akşam yemeğini yedi buçukta yiyoruz.”

Yağmur konusunda haklıydı. Bütün akşamüzeri insanın tepesinde Demokles’in kılıcı gibi asılı duran bulutlar karanlık çöker çökmez yağmur indirdi. Yatağında uzanmış olan Maria, garajın çatısı üzerine ritmik ve devamlı bir şekilde şıp şıp damlayan damlaları işitebiliyordu. Bu sesler aslında ona ninni gibi gelebilirdi ancak tam aksine huzurunu kaçırmıştı, bu yüzden de sonunda uykuya dalabildiğinde kendisini huzursuz eden bir rüya gördü, sonra uyanıp tekrar uyudu, yine rüya gördü. Rüyasında dünya olması gerektiği gibi bir yer değildi; tutarsızlıklar ve belirsizliklerle doluydu, tutunacak tek bir dalı yoktu. Yemyeşil çimenlerle kaplı güzel bir bahçede yürüyordu ama toprak, tıpkı bir bataklık gibi ayağının altında kayınca kendini dipsiz göklerden, kurşun grisi bulutları andıran yüzeyli bir yerden aşağı düşüyormuş gibi hissediyordu. Okul çıkışında annesini bekliyordu ama onu almaya gelen kendisinden bile daha kısa boylu yaşlı bir kadındı ve annesinin sesiyle konuşuyordu. Kendi evlerinin kapısını açıyordu

ama eve girdiklerinde yan tarafında bir sehpa ve ayna olan halı kaplı hol yerine yavaşça kıyıya vuran dalgalar ve denizin cam gibi yüzeyinin altında kıyıda yüzen ammonitler, *Gryphaea* ve *Promicroceras* ve diğerleri vardı. Sonunda insanı huzursuz eden bu yerlerden kaçtığında, devamlı bir sokaktan öbürüne geçerek ne olduğunu bilemediği ama kaybettiği bir şeyi arıyordu: Ya bir kitap ya da bir cüzdandı ve bunu bir daha asla bulamayacağını biliyordu. Sabah uyandığında sinirleri bozuktu ve hiç dinlenememişti.

Onuncu Bölüm

PİKNİK

YAĞMURUN ARDINDAN hava birkaç gün iç karartıcı ve kapalıydı. Hava soğumuştı. İnsanlar sinir bozucu tahminlerde bulunarak sonbaharın eli kapıda diyorlardı. Maria hayatından bezmiş bir hâlde kulaklarını tıkayıp onları duymamak istiyordu. Bunun bir nedeni de insanların söyleyeceğini bildiği şeyleri söylemesinden hoşlanmamasıydı ama en çok da bu gerçeğin kendisine hatırlatılmasını istememesiydi. Sonbaharın gelmesini istemiyordu; Londra'ya dönmek istemiyordu; her günün lastik gibi uzamasını hatta bir sonraki günün hiç gelmemesini istiyordu. Hayattan zevk alıyordu. Belki de oynadıkları saklambaçla ya da salıncakla ilgiliydi bu. Artık herkes salıncak ona aitmiş gibi ona Maria'nın salıncağı diyordu. Belki de öyleydi (kendisi de gizliden gizliye öyle mi acaba diye düşünüyordu), gizemli bir şekilde başka bir insana dönüşüyordu. İşin aslı, hayatının şu döneminde insanların arasında kendisini oldukça rahat hissediyordu. Sadece Martin'in değil Charlotte, Elisabeth, Lucy ve birlikte oyun oynadığı diğerlerinin yanında da. Artık Martin'le birlikte dolaşmaya daha

nadiren çıkıyorlardı. Onun yerine, genellikle Martin tarafından organize edilen daha incelikli karmaşık oyunlar oynamaya başlamışlardı. Maria bu oyunlarda sanki Martin kralmış da Maria da en sevdiği bakanıymış gibi genellikle kendisine ayrıcalıklı bir rol verildiğini fark ediyordu. Eskisine göre, olumlu anlamda daha bir gürültücü ve başkalarının sözünü keserek önerilerde bulunan bir insan hâline gelmişti. Charlotte'la birlikte kıkırdayabildiklerini fark etmişti. İnsanların kendisini bir şeye katılmak için davet etmesini beklemiyordu, kendi kendine o da olaya dâhil oluyordu ve kimse bunu garip bulmuyor ya da umursamıyordu. Her şey çok şaşırtıcıydı.

Ve zaman akıp geçiyordu. On gün kalmıştı, sonra bir hafta ve sonra günler geri sayıma başladı... beş ve dört ve üç. Günler birbirini kovalarken Maria içini garip bir endişenin kaplamaya başladığını hissediyordu. Sadece tatilin bitmesini istemiyor olduğundan değil de içinde garip bir kaygı vardı. Bir şeyler olacak gibi hissediyor, ama ne olacağını ya da ne zaman olacağını bilemiyordu. Ayrıca iyi bir şey olacağını da düşünmüyordu. Çok gergin ve sinirli olmaya başlamıştı. Bir kapı rüzgârdan ötürü çarpsa yerinden sıçırıyordu. Yazı yazarken kedinin gelip bacaklarına sürtünmesi elindeki kalemi düşürmesine sebep oluyordu.

"Yapma şunu."

"Eminim, üzgünsündür." dedi kedi, pürüzlü diliyle Maria'nın ayak bileğini yaladı. Hiç de hoş bir his değildi bu. "Avcının sinsî hareketleri."

"Sen de ne avcısın ama." diye tersledi Maria kediye.

"Avlanmama gerek yok ki. Piyasada sekiz çeşit değişik kedi maması var. Ama eski alışkanlıklardan vazgeçmek zor. Dürtüsel bir şey bu." diye devam etti tiyatro oyuncusu edasıyla tiradını döktürerek. "Vahşi atalarımı hatırlıyorum, balta girmemiş or-

manlarda kurbanlarını ararlardı. Ben de özüme ihanet edemem. Dediğim gibi, bu benim doğamda var.”

“Kendini kontrol etmelisin.” dedi Maria.

“Ben de seni evrim hakkında bir şeyler biliyor sanıyordum. Neyse, bak şu konuşana? Peki ya sen ve arkadaşların bütün gün maymunlar gibi ağaç tepelerindesiniz. Sizin atalarınızla övünecek çok bir şeyiniz var sanki.”

“Bu tamamen farklı. Biz eğlenceli olduğu için yapıyoruz onu.”

“Hıh...” dedi kedi. “Her neyse, bugünlerde senin neyin var böyle? Kızgın damda yürüyen kedi gibisin, teşbihte hata olmaz derler, beni mazur gör.”

“Bilemiyorum. Gerginim. Hep Harriet’ı düşünüyorum.”

“Güzel evladım, Harriet öleli bir asır olmuş. Artık öyle biri yok. Yaşına uygun davransana!” Ağzını kocaman açarak esnedi.

“Biliyorum.” dedi Maria. “Bütün bunları biliyorum. Ama şu da var.” diye devam etti. “Bence bir şekilde o yaşıyor. Çünkü yerler de saatler gibi, üzerlerinde geçen zamanı ve bütün insanları ve olan tüm şeyleri barındırıyorlar tıpkı taşların içindeki ammonitler gibi. Neden bahsettiğimi bilmiyorsun, değil mi?”

“Doğruyu söylemek gerekirse.” dedi kedi. “Hayır.” Aşağıda mutfaktan bir tabak çanak şangırtısı koptu ve kedi gerinip kapıdan dışarı çıkıp merdivenlerden aşağı indi.

Maria pencereden dışarı pırnal ağacının kara silüetine baktı. Bayan Shand’a Harriet’a ne olduğunu sorabilirdim, diye düşündü. Ama yapamadı. Sanırım cevabını duymak istemedi.

Damdan düşme sorular sorarsanız damdan düşme cevaplar alırdınız ve Harriet meselesi bu şekilde ele alınamayacak kadar nazik ve şahsi bir konuydu. Nakışlı tablo, odasındaki masaya kazınmış baş harfleri ve bir de salıncak gibi gerçek şeyler söz ko-

nusu olmasaydı, Harriet'ı neredeyse kendisinin uydurduğuna ve hayal ettiğine inanacaktı. Maria daha küçüklüğünden beri neyin gerçek neyin hayal olduğunu ayırt etmekte zorlanırdı. Öyle ki birçok şey hakkında olur da kendi hayal gücünün bir ürünü çıkarlar diye (mesela hırsız gibi) kimseye bir şey söylememeyi öğrenmişti, kimsenin ona aptalmış gibi bakmasını istemiyordu. Sık sık, bir şeyi içinden mi geçirdi yoksa yüksek sesle dile mi getirdi ayırt etmekte zorlanıyordu. Son zamanlarda, aklından geçeni gerçekten de dile getiriyor gibiydi, bu da hiç Maria'ya özgü bir davranış değildi, herhâlde kendisinden biraz daha farklı birine dönüşme sürecinin garip bir parçasıydı. Ancak, meseleyi irdelediğinizde bu o kadar da garip gelmiyordu. Çünkü insanlar dışarıdan baktığınızda hep değişiyorlardı. Önce bebeklikten çocukluğa, sonra da erişkinliğe geçerken her yıl büyüyorlar, sonra kırıksıklıkları oluşmaya ve saçlarına aklar düşmeye başlıyordu, bu durumda içeride de değişiyor olmaları gayet mantıklıydı, yani hislerinin, düşüncelerinin ve davranışlarının değişmesi de kaçınılmazdı.

“Bayan Lucas bana az önce hatırlattı da.” dedi Maria'nın annesi mutfaktan çıkıp. “Hani pikniğe gidecektik. Bilemiyorum ki.” diye devam etti pişmanlıkla. “Bu işten nasıl kurtulacağız?”

“Ben biliyorum.” dedi Maria. “Yarın.” Ve ondan sonraki gün, diye düşündü, gidiyoruz.

“Ama akşam saatinde olmaz.” dedi Bayan Foster. “Bayan Lucas bile bunun kötü bir fikir olduğunu düşünüyordu. Öğleyin gidelim.”

“Her şeyi kendimiz pişireceğiz. Sandviç filan yok.”

“Evet plan buydu.” dedi Bayan Foster umutsuzluk içinde.

Maria'nın bir yanı pikniği iple çekiyordu. Diğer bir yanı ise bu fikirden ölesiye korkuyordu. Bir sonraki gün gideceklerdi. Yağmur yüklü bulutlarla kaplı göğün altında, ayaklarını yağmur-

la ıslanmış soğuk kumlara dayayıp plajda bütün sabah oturup bunu düşündü. Eskiden olduğu gibi sessizleşmişti ve oyunlara katılmak istemiyordu, sonunda diğerlerinden ayrılıp erkenden eve döndü. O akşam, alaca karanlıkta, bahçede yalnız başına salıncakta sallanıp durdu, o kadar yükseğe çıkıyordu ki salıncağın siyah demir ayakları sarsılıyordu. Maria yine kendi hayal dünyasının içinde kaybolmuştu, Harriet aklından hiç çıkmıyordu, öylesine ki gerçek dünyadan kopmaya ve kendi iç sesine ve hislerine yönelmeye başlamıştı, tıpkı başka bir zamanda başka bir insanmış gibiydi.

Bir sonraki sabah bulutları sürükleyen rüzgârlı ancak güneşli bir güne uyandı. Bütün umutlarını berbat bir hava nedeniyle pikniğin son dakikada iptal edilmesine bağlamış olan Bayan Foster, pencereden dışarı somurtarak baktıktan sonra marketten sosis almaya gitti. Bütün bu işten üşütmüş olabileceğini söyleyerek yırtmaya çalışan Bay Foster, battaniyeler ve bir sürü kibritle çakmak toplamaya başladı. Martin tüm bu hazırlığın ortasında çıkageldi ve geçmişte Lucas'ların yapmış olduğu aynı türden dram ve felaketlerle dolu piknik anılarını anlatarak onu daha da fazla bunalıma soktu. Bay Foster, topladığı onca eşyanın arasına gizliden gizliye sivrisinek savar, flaster ve bandaj da ekledi. Bayan Foster alışverişten Martin'in iştahla süzdüğü yiyeceklerle dönmüştü.

"Bunlar süper... Bir keresinde." diye düşünceli düşünceli anlatmaya başladı. "Wandsworth Common'da bir öküz kızartmıştık. Aslında bir öküz sayılmazdı, Sainsbury'den alınmış bir koyun budu ama aynı şey sayılır. İşte James'in başı o zaman demir korkuluklara sıkışmıştı." Bay Foster eline gazetesini alıp salona çekildi.

Sonunda, unutulana yiyecek, içecek, giyecek ve bazı Lucas çocuklarını toplamak için koşturmacalı bir telaşenin ardından her iki aile de evin önündeki garaj yolunda toplandılar. Foster'lar her türlü hava durumuna kendilerini hazırlamışlardı ve ayaklarında uygun yürüyüş ayakkabıları, yanlarındaysa çantalar ve sepetler içinde eşyaları vardı. Lucas'lar plaj kıyafetlerinden süslü püslü elbiselere kadar her şeyi yanlarına almışlar ve ellerinde altından sızdırmakta olan içlerinde kuzu butları, sosisler, çay poşetleri ve birkaç şişe bira olan (Bayan Foster kınayan gözlerle bakıyordu) neredeyse parçalanmak üzere sayısız naylon poşet taşıyorlardı. Martin'in annesi, kucağında bebeği ve bir kitap dışındaki bir şey taşımıyordu. Büyük ocuklar ellerinde balık oltasından plaj toplarına kadar birçok şeyle ilerliyorlardı. Çok uyumsuz bir görüntü sergiliyorlardı. Bayan Shand da böyle düşünüyormu ki, onun evinin önünden geçerken saklayamadığı bir merakla onları süzüyordu.

"Görüyorum ki, bir yerlere gidiyorsunuz?"

"Pikniğe gidiyoruz." dedi Bay Foster büyük bir cesaretle.

"Herhâlde Charmouth'a gidiyorsunuzdur?"

Lucas çocukları öyle olmadığını yüksek sesle belirttiler.

"Herkesin gittiği *plaja* gitmiyoruz."

"Bizim özel bir yerimiz var..."

"Böylece..."

"Birkaç kilometre aşağı iniyorsunuz."

"Her yer çok güzel ama biraz kaygan."

"Biraz da dik..."

Bayan Shand büyük bir merak ve ilgiyle dinliyordu. Onu izlemekte olan Maria, tekrar ürpererek kendisini huzursuz hissedip, kuruntulara kapılarak normalde çok güzel, hatta çok özel ve olağanüstü bir gün olması gereken bu günü kendine zehir etmekle

meşguldü. Ne de olsa, şimdiye dek hiç böyle bir şey yapmamıştı: Foster'ların piknikleri genellikle titizlikle seçilmiş tehlikeli olmayan yerlerde, bir termos ve alüminyum folyoya sarılı sandviçlerden oluşurdu. Ancak Bayan Shand onlara gözlüklerinin üzerinden bakarak, aklına başka şeylerin gelmesine sebep olmuştu ve Maria bir an kendisini, keşke tamamen farklı bir şeyler yapsaydık, diye düşünürken buldu. Mesela burada kalsaydık, diyordu içinden. Aklından bu düşünceler geçerken kendisi kadar küçük ve etkisiz birinin bile bu kadar yaşça kendinden büyük ve gürültücü bir kalabalıktan oluşan bu insanlar grubunu etkilemesinin imkânsız olduğunu biliyordu. Bazen olaylar öyle bir gelişirdi ki dünyadaki hiçbir güç onu durduramazdı, insan ne kadar istemese de bu girdaba kapılıp gider ve olayların bir parçası olurdu.

"Hımm..." dedi Bayan Shand. "Yerinizde olsam kendime dikkat ederdim."

"Neden?" diye sordu Maria ve her ne kadar sorusu Lucas'ların hep bir ağızdan konuşmaya başlaması ile havada asılı kalsa ve kimse ona dikkatini vermese de. Nasıl olduysa Bayan Shand sorusunu duyup Maria'nın gözlerinin içine bakarak, "Niye olduğu ortada." dedi.

"Ortada mı?.." Kimse dinlemiyordu. James düşmüş, dizini yaralamıştı. İç parçalayıcı çığlıklarla yeri göğü inletiyordu.

"Oradaki tepeler hiç de güvenli değildir. Geçmişte bir trajedi yaşanmıştı, yıllar önce tabii. Ancak, eminim başınızın çaresine bakabilirsiniz." Sonra da Bayan Shand ağır adımlarla eve yönelerek uzaklaştı ve Maria ona bir türlü sormadığı soru beyninde yankılanıp dururken arkasından bakakaldı.

Ne trajedisi?

“Hadi gidiyoruz.” dedi Martin’in annesi. “Geçe kalmayalım. Off, yeter atık James, daha ölmedin. Jane, sosislerden birini düşürdün.”

Bahçeden çıkıp tepe patikasına giden yola saptılar. Bay Foster, sürüdeki tek erkek olarak komutayı ele almış liderlik ediyordu ancak kısa bir süre sonra birbirleriyle yarışa tutuşan Lucas çocukları tarafından geçildi. Hızlı adımlarla arkalarından ilerliyor, dikkate alınmayan uyarılarda bulunuyordu, sonrasında da işlerin kontrolden çıktığını anlayıp surat asıp somurtuyordu. Grubun geri kalanı, kadınlar ve ufaklıklar arkadan geliyorlardı. En sonda, gayet isteksizce ilerleyen Maria vardı. İçinde fincanlar ve tabaklar, bıçaklar ve çatallar olan ağır bir çanta taşıyordu, aslında bunca şeyi boşuna taşıdıklarını biliyordu ama Bayan Foster bunları da yanlarına almakta ısrar etmişti.

“Onlar yemeği elleriyle yiyor, Lucas’lar yani.”

“Kesinlikle doğru söylüyorum.” Maria yine mutfakta olup annesi ile bu konuşmayı tekrar yapıyor olmayı diledi. Tepeye çıkan patikanın başına vardıklarında çocuklardan bazıları kayıptı. Hepsini toparlamak için uzun bir mola vermek zorunda kaldılar. Sonunda, grup tekrar toparlanınca bir kez daha yola koyulup, ormanın içinden giden patikaya saptılar, bu da tek sıra hâlinde yürümeleri gerektiği anlamına geliyordu. Lucas çocukları birbirlerini ite kaka, en önde gitmek için birbirleriyle yarışarak patikaya daldılar. Liderlik etme çabalarını bir kenara bırakan Bay Foster en sondan gelerek kaybolanları ya da bir yerini incitenleri toparlıyordu. Grup kısa bir süre sonra farklı yönlere ayrılmıştı, ancak sesleri ağaçların arasında yankılanmakta olduğu için birbirlerini gayet net duyabiliyorlardı. Bütün çocuklardan ayrı ilerlemekte olan Maria onlar yaklaşırken dallardan havalanan orman güver-

cinleri ya da alakarganın ılığı nedeniyle nerede olduklarını tespit edebiliyordu.

Yürüdüler, yürüdüler. Ruth yenge ve David amca ile yaptıkları yürüyüşte geri dönmeye karar verdikleri noktayı da geçtiler. Maria yola devam ettikçe, annesinin bu piknik konusunda niye bu kadar endişelenmiş olduğunu daha iyi anlayabiliyordu ve annesine biraz olsun hak vermişti. Ancak yürürken çoğunlukla aklından kendi duygu ve düşünceleri geçiyordu. Ormanda, ağaçların devasa boyutlara ulaştıkları bir yerden geçiyorlardı, ağaçlar o kadar uzundu ki onlara bakarken neredeyse boynunu incitecekti, hep birlikte göğe doğru uzanıyorlardı. Kendini her zamankinden daha ufak hissediyordu. Koskocaman bir kayın ağacının gövdesine erişebildiği kadar yükseğe elini dayadığında bile, ağacın uzunluğunun sadece azıcık bir kısmına erişebiliyordu. Ağacın yaprakları olan bitenden habersiz titreyerek hışırıyordu. Bunlar çok yaşı ağaçlar olmalıydı. Herhâlde birkaç asırlık ağalardı. Belki de Harriet da bu ağaçların altında yürümüş ve kendini aynı derecede ufak ve önemsiz hissetmişti. Belki de başını kaldırıp sallanan dalları görünce onun da başı dönmüş, o anda etrafı daha açık, daha sessiz ve daha az kasvetli bir yerde olmayı dilemişti.

Ancak sessizlik, düşüncelere daldığından kendi kafasının içinde yarattığı bir şeydi. Çünkü az sonra bir köşeyi dönünce öfkeyle birbirleriyle tartışmaları ağaçların arasında yankılanmakta olan diğer çocuklarla burun buruna gelmişti.

“Orada.”

“Hayır, değil. Sen *hiçbir şey* bilmiyorsun. Daha ileride.”

“Hayır *burada*. Ben o ağacı hatırlıyorum.”

“O patika, bu patika değil...”

“Kesin sesinizi, size söylüyorum.” dedi Martin otoriter bir edayla. “Şurada. Diğerlerini beklemeliyiz. *Anne!..*”

Yavaş yavaş hepsi toparlandılar. Maria babasının küçük bir çocuğu taşımakta olduğunu görünce hayretlere düşmüştü (Çocukların adlarını bir türlü öğrenememişti.). Çok yorgun görünüyordu ve saçları çocuğun tutup da çektiği taraftan sarmaktaydı ve birbirine karışmıştı.

“Şurada mı?” dedi Bayan Foster panikleyerek.

Patika bu noktada aslında dik, taraçalı uçurumlarla çevrilmiş bir kaya tabakasından geçiyordu. Bir yanda, kayalar ağaçların arasından ve üstünden göğe doğru yükseliyordu, tepenin kayalıklı zirvesi altın rengine çalan kahverengiydi ve üzeri çalı çimenle kaplıydı. Diğer yandaysa dalgaların kıyıya vurmakta olduğu işitiliyordu ama öyle aşağıda kalıyordu ki deniz görünmüyordu bile. Ancak bu kadar sık bir şekilde ağaçlarla ve bitkilerle kaplı olduğundan, bir tepeden çok hafifçe yana yatmış bir ormanı andırıyordu. İnsan ancak çalılıkların arasından ilerleyen o daracık keçi yolundan aşağıya baktığı zaman ne kadar dik bir iniş olduğunu anlıyordu.

“Düşünüyordum da, belki de...” diye başladı Bayan Foster.

Ama kimse onun ne diyeceği ile ilgilenmiyordu. Lucas çocukları aşağıda bir yerlerde düzgün bir kumsal olduğunu ve normalde oraya kimse gitmediği için huzurlu bir yer olduğunu ve sessiz sakin kafa dinleyebileceklerini söylüyorlardı. (“Ya ne demezsiniz.” dedi Bay Foster alaycı bir edayla). Ayrıca da inişin görüldüğü kadar dik olmadığı konusunda ısrar ediyorlardı ve anneleri arkalarından, “Dikkat edin! O kadar hızlı değil!” diye bağırlırlarken arka arkaya bu dimdik aşağı inen patikaya saptılar (aslında patika da demek doğru olur muydu bilemiyordu). Epey bir aşağıda denizin kayıtsız bir şekilde çakıl taşlarını ittiğini ve çektiğini duyabiliyorlardı.

Hepsi kendilerini tehlikelerden sakınarak, birbirlerini takip ederek aşığı iniyorlardı. Anneler haricinde tabii. Böyle bir koşulda birçok kişinin emniyetinin omuzlarına binmesi bir annenin kaderidir ve kişiliklerine göre değişen endişeli tavırlar sergiliyorlardı. Örneğın Lucas anneleri oldukça yüksek sesle uyarılar yaparken fazla da endişeli görünmüyorlardı oysa Bayan Foster sessizliğini koruyordu ama çıldıracak gibiydi. Maria bir ayağını öbürünün önüne gayet dikkatli bir şekilde koyup dengesini sağladıktan sonra mümkün olduğunca taşlar arasından fırlamış bir fideye ya da çıkıntılı bir kayaya tutunarak ilerlemeye çalışıyordu. Bir keresinde kaygan bir yerde ayağı kaydı ve poposunun üzerine bayağı kötü düşüp kendini incitti. Ama daha da kötü olabilirdi. Aşığıda gözden ırakta olan çocuklardan gelen seslere bakılırsa, şu ya da bu şekilde tehlike atlatmış olmalıydılar. Hâlâ kucağında çocuğu taşımakta olan Bay Foster çok ama çok yavaş bir şekilde aşığı iniyordu, en iyisini ummak dışında (herhâlde içinden öyle geçiriyordu) başka bir şey yaptığı söylenemezdi.

Sonunda hepsi aşığı inmişlerdi ve hakikaten de bir kumsala ulaşmışlardı. Ancak ilk bakışta diğer plajlardan bir farkı yoktu, tabii iddia edildiğı gibi ıssız olması dışında. Yoksa biraz manzara değişikliği olsun diye buraya kadar böyle uzun ve yorucu bir yolculuğa değer miydi, bu tartışılırdı. Maria annesine baktığında aklından neler geçtiğini tahmin edebiliyordu.

Hemen işe koyulmaları gerekiyordu. Ateş yakılması için kıyıya vuran tahta parçaları toplanacaktı. Rüzgârı kesmek için etrafına taşlar yerleştirilmiş bir ateş yakılması gerekiyordu. Ateşin yakılması ve devamlı beslenmesi gerekiyordu. Pişirme işlemine başlanmalıydı. Bütün bunların yapılması Lucas'lar arasında bayağı uzun süren tartışmalara sebep oluyordu. Normalde öğleyn tam saat birde yemek yemeye alışık olan Bayan Foster ikiyi gös-

teren kolundaki saate büyük bir mutsuzlukla bakıyordu. Maria etrafta dolanıyor, yosun parçalarından çalı çırpıya kadar yana-
cağını düşündüğü her şeyi topluyordu. Diğerleri ise kimin neyi yapacağı ve yiyeceği konusunda birbirleriyle atışıp duruyorlardı, aslında genelde de hep böylelerdi. Annelerse kararlar alıyor ve yiyecekleri pişiriyorlardı. Bay Foster bir kenarda durmuş, çocukları ateşten uzak tutmaya çalışıyordu. Maria kendini herkesten soyutlanmış hissediyordu: Saatlerdir Martin dışında kimseyle konuşmamıştı, kimse de onu özlemiş gibi görünmüyordu. Martin, "Hasta filan mısın?" diye sormuştu. Başını iki yana sallayıp çürümekte olan ahşap bir kutuyu kırmakla çok meşgulmüş gibi görünmeye çalışmıştı.

İşin doğrusu, kendini bir garip hissediyordu. Aslında hasta değil de sadece çok gergindi. Dizleri titriyordu (gerçi bunun nedeni uzun yürüyüş ve arkasından aşağı indikleri dik bayır olabiliirdi). Yalnız kalabilmek ve kendisinden yardım istenmemesini sağlamak için kutuyu parçalamaya devam ederken denize sırtını dönüp oturmuştu ama bu korkutucu gri zemin onu daha da huzursuz ediyordu; aşağıya indikleri dik bayıra bakıyordu. Ağaçlarla kaplı bu tepe deniz kadar değişkendi. Sadece çıplak kayalıkların ve toprağın görüldüğü, üzerinde yeşillik bitmeyen alanlar sağlam görünüyordu. Bu yeşilliğin çoğunun çok eski hatta tarih öncesi olduğunu biliyordu... Devasa ağaçlar. Yerden yılanlar gibi fırlamış kökler. Devetabanları. Orman bitkileri. Devamlı her yerde her şey büyüyor da büyüyor, diye düşündü. Yapraklar, gövdeler, çiçekler ve tohumlar... Her şey olabiliirdi, insanlar doğuyor, ölüyor, mutlu ya da mutsuz oluyorlardı, ama hiçbir şey kimse-
nin umurunda değildi, sadece büyüyor, büyüyorlardı. Bunları düşünürken diğer çocukların bağrış çağrışı, denizde seyreden bir motor teknesinin pop-pop motor sesi ve Martin'in bebek kız

kardeşinin viyaklamasının insanın kulaklarını sağır edecek kadar yüksek sesiyle bölündü; biri devasa bir bezelyeyi ayıklıyordu sanki. Kumsal, deniz ve tepe sanki kayalık, bitkiler, ağaçlar ve durmak usanmaksızın yiyecek bir şeyler arayan martıların olduğu bir yer hâline gelmişti. Herhangi bir zaman olabilirdi, belki binlerce yıl önceydi belki de dündü. Ya da 1865.

“Maria!.. Bir şeyler yemek ister misin?”

Ateşin etrafındaki gruba katıldı ama sadece bedeni ordaydı. Elleriyle tuttuğu bir sosisi yedi, onların konuştuklarını duyuyor, ateşin sıcak ve insanı aldatici siyah bir kül kütlesi olduğunu görebiliyordu. Ateşin birkaç metre üzerinde ipeksi su görünümünde bir buhar asılı durup parıldıyordu ve arkasında ne varsa görüntüsünü bozuyordu. Bu nedenle de elindeki but parçasını tadını çıkara çıkara yemekte olan Charlotte’ın al yanaklı yüzü, ateşin hararetinde titreşerek bulanıklaşıyordu. Şu anda Charlotte’ın yüzünden çok Harriet’in yüzüne benziyordu. Maria orada oturmuş gözlerini dikmiş ona bakıp düşüncelere dalıp giderken piknik atmosferinden gittikçe uzaklaşıyordu.

Bu dalgın hâlimden sonunda ayılabildiğinde herkesin bir şeyleri toplamakla meşgul olduğunu gördü. Bay Foster biraz uzaklaşmıştı ve denize bakıyordu. Çocuklar yosun kümeleri ve çakıl taşları ile karmaşık bir oyun hazırlığına girişmişlerdi. Yani Martin’in dışında hepsi.

“Martin nerede?” diye sordu Maria.

Başta kimse pek ilgilenmedi. Sonra annesi neredeyse kendi kendine soruyormuş gibi, “Gerçekten de, Martin nerede?” diye sordu.

Charlotte, “Kendi başına dolaşmaya gitti. Biraz canı sıkındı.” dedi.

“Ah, öyle mi?..” dedi Bayan Lucas. Yüzüstü uzanıp bir kitap açtı.

Maria kumsalda onu aramaya çıktı. Önce sadece gözleriyle etrafı taradı, sonra ayağa kalkıp endişe içinde dört bir yana koşturmaya başladı ki, bunu yaparken bile ne saçma ve aptalca bir şey yapmakta olduğunu farkındaydı. Nefesinin kesilmesi de yetmemişti. Kalbi yerinden çıkacakmış gibi küt küt atıyordu. Martin’in plajda olmadığını anlamak çok uzun sürmedi. Küçük bir kumsaldı, bazı taraflarda kayalarla bitiyordu, diğer taraftaysa çalılıklarla kaplı çok sarp bir kayalıkla sonlanıyordu.

“Hiçbir yerde göremiyorum...”

Bayan Lucas yuvarlanıp yanına döndü. “Hayır.” dedi. “Yok gerçekten de, değil mi?”

“Martin’imize güvenebilirsiniz.” dedi diğer Bayan Lucas’ın kız kardeşi iç geçirerek. Ancak her ikisi de biraz huzursuz olmuşa benziyorlardı ama çok da değil.

“Evet.” dedi onlara katılan Bay Foster. “Sanırım artık yavaş yavaş eve dönmek için toparlanmaya başlasak iyi olur.”

Bayan Foster eşyalarını toplamaya başlamıştı bile.

Maria sanki patlamaya hazır bir volkan gibi, gözlerinde öfkeden yaşlar birikerek de denebilirdi, herkesin kendisine bakmasına sebep olmuştu, “Martin ortadan kayboldu. *Gitti.*”

“Martin... diye seslendi annesi. O da eşyalarını toplamaya başlamıştı.

“Gelgit olacak.” dedi Charlotte. “Belki de Martin şu kayaların arkasındadır. Sular yükseldiğinde orada kumsal kalmıyor.”

“Sen de yangına körükle gitme hemen.” dedi annesi. “Sus da, şu kapları toplamamıza yardım et. *Martin...*”

Maria denize sırtını dönmüştü çünkü gelgit olsa da olmasa da, toprak kayması olsa da olmasa da, orada olamazdı, Maria

bundan emindi. Sol tarafta üzerinde hiçbir şey büyümeyen o garip sarp kayalığa baktı, insan bakarken bile kayalıklardan parçalar kopuyor hissine kapılıyordu. Burada olsa olsa fosiller olabilirdi. *Dapedius*'lar ve belemnitler ve kara köpek balığı dişleri.

"Orada yukarıda!" diye haykırdı, panik hâlinde. "Orada olduğunu biliyorum!"

Herkes ona bakıyordu. "Ah, Tanrım!" dedi Bayan Lucas. "Umarım öyle değildir."

"Maria." dedi babası. "Senin neyin var böyle? Bunu nereden biliyorsun? Oraya tırmandığını gördün mü?"

Maria sadece başını iki yana sallayıp bir şeyler mırıldanıyordu. Tir tir titriyordu. Artık herkes tepe yerine ona bakıyordu.

"Tatlım neyin var?" dedi annesi. "Belki de önden gitmiştir, değil mi?"

"Hayır!" dedi Maria çıldırmış gibi. "Martin o tepede. Hepsi orada. Köpeğin havladığını duymuyor musunuz?" Ve onların havlamaları duyamıyor olması inanılmazdı! Hepsi aptal gibi etrafına dizilmiş hiçbir şey yapmadan duruyorlardı, oysa orada çalılıkların arasında, zavallı bir şey deli gibi kendini kurtarmaya çalışıyordu. O kırılma, kopma ve kayma seslerini ve çocukların bağırış çağrışlarını yine duyabiliyordu.

"Harriet!" dedi ama fısıldar gibiydi. "Ah, zavallı Harriet..." Ve sanki birkaç dakika öncesine göre üzerinde daha fazla ağaç ve çalılık olan o kayalığa bakarken, yer gök korkunç bir şekilde titremeye ve sarsılmaya başladı ve gözlerinin önünde kopup aşağı düşüverdi. O küçük köpeğin çıkarmakta olduğu ses de aniden kesildi.

Elleriyle gözlerini kapatıp ağlamaya başladı.

Herkes aynı anda konuşuyor ve onu yatıştırmaya çalışıyorlardı. Bu cümlelerin arasında annesinin, "...son günlerde çok

gergindi her nedense. Hep ağlayacak diye korktum.” dediğini ve Charlotte’ınsa, “İsterse çayın yanında benim kekimi yiyebilir.” dediğini duydu ve sonra da bir başkası, “İşte Martin. *Nerelerdedin*, Tanrı aşkına?”

Bay Foster, “Kendine gel Maria, bak Martin’in hiçbir şeyi yok.” diyordu büyük bir utançla.

Maria ellerini yaşlarla ıslanmış gözlerinden çekerek kederlere boğuldu. “Onun iyi olduğunu biliyorum. O değildi, Harriet’a bir şeyler oldu. Heyelan oldu ve Harriet öldü.”

Birisi, “Ama tepede heyelan olmadı Maria. Hiçbir şey olmadı.” dedi.

“Şimdi değil.” diye haykırıyordu. “Şimdi değil, bugün değil. O zamanlar... Harriet burada yaşarken. Ah, burası korkunç bir yer, buradan nefret ediyorum, hiçbir şeyi *umursamıyorum*. Eve gitmek istiyorum.” Ve düşe kalka patikaya doğru koşmaya başladı.

On Birinci Bölüm

KÜÇÜK SIYAH KÖPEK VE SON MAVİ LİAS

“SANIRIM PİKNIK hoşuna gitmiştir.” dedi Bayan Shand.

“Hayır.” dedi Maria. “Pek de gitmedi.”

Akşam olmuştu. Piknikten dönmüşlerdi ama Maria olan bitenin tam olarak farkında değildi, sonra vedalaşmalar ve eşya değiş tokuşu oldu ve Maria odasına çıktı. Annesiyle babası anlayış göstermekten çok, sanki onun bu durumundan huzursuz olmuş gibiydiler. Maria hastalanmışçasına etrafında ihtiyatlı davranıyorlardı. Annesi erkenden yatmalarının iyi bir fikir olacağını söyledi. Belli ki babası bugünü tamamen aklından çıkarıp bir an önce Londra’ya dönmek için toparlanmaya başlamıştı. Maria on dakika kadar yatağının ucunda oturduktan sonra aşağı indi.

“Düşündüm de, gidip ev sahibemizle vedalaşmak istiyorum.”

“Elbette.” derken Bayan Foster şaşkındı. “Bu çok iyi bir fikir.”

Ve işte yine kendini etrafı işleyişlerine göre daha sık ya da daha ağır ağır tik tak eden, saatlerle çevrilmiş Bayan Shand’ın gül desenli pamuklu kumaşla kaplı kanepesinde otururken ve bir kez daha büyük bir dikkatle gözlerini dikmiş olduğu nakışlı tabloya bakıyordu.

“Saman nezlesi mi oldun?” diye sordu Bayan Shand.

“Hayır.” dedi Maria. Sonra da bir dürüstlük patlamasıyla itirafını yaptı. “Ağlıyordum.”

“Ne kadar aptalca.” dedi Bayan Shand. “Çikolata?”

“Aslında, ben çikolata sevmem.”

Bayand Shand iğne işine bakıp cık cık yaptı. Eline bir makas alıp bir düğümü sökmeye başladı. “Peki, neden ağlıyordun, sorabilir miyim?”

Bir sessizlik oldu. Bayan Shand mavi ipek iplikle attığı ilmekleri sökerken Maria önce ona sonra da nakışlı tabloya baktı. Sonra da, “Hani sahilde heyelanların olduğu yer var ya, orada pikniğe gitmiştik. Benim hiç hoşuma gitmedi orası. Berbat bir yer. Harriet orada öldü, değil mi?” diye sordu gözlerinde yaşlarla.

Bayan Shand elindeki makası bıraktı. Elindeki gergeften sarıkan birkaç ipliği çekip, “Ne garip bir şey söyledin. Elbette orada ölmedi.” dedi.

Gözyaşları Maria’nın giydiği kotun dizlerine damlıyordu. “Ne?” dedi.

Bayan Shand elini cebine sokup kenarına H.S. işlenmiş beyaz bir mendil çıkardı. “Bu sende kalsa iyi olur. Elbette Harriet orada ölmedi. Böyle bir fikre kapılmana ne sebep oldu?”

Maria gözlerini ovuşturdu. Hissetmekte olduğu trajedi ve elem gibi güçlü duygular yerini birden aptallığa bırakmıştı. Ve de hayrete.

“Ama onun fotoğrafları yok. Büyümüş, yetişkin hâlinin yanı.”

“Elbette var.” dedi Bayan Shand. Sehpanın üzerinde gümüş bir çerçeve içinde duran fotoğrafı işaret ederek.

“Ben onu hiç fark etmemiştim.” dedi Maria. Fotoğrafa baktı. Resimde annesi yaşlarında bir kadın ve yanındaysa on on bir yaş-

larında bir kız çocuğu vardı. Kadın kalın bir kemeri olan uzun bir etek ve boğazlı uzun kollu bir gömlek giymişti. Saçları topuz yapılmıştı. Yüzünde bütün suratına yayılan bir gülümseme, elindeyse elmalar ve başka bir şeylerle dolu bir sepet vardı, herhâlde onları yeni toplamıştı. Kızın elinde de bir sepet vardı, ama somurtmuştu. Kafasında bir şapka vardı.

“Devon’daydık.” dedi Bayan Shand. “Bütün aile tatildegdik. Teyzeler, kuzenler herkes. Hep kalabalık bir aile olduk.”

Maria fotoğrafa bakıyordu. “O kız siz misiniz?”

“Evet benim.”

“Peki, resimdeki yetişkin de... Harriet mı?”

“Evet, benim Harriet teyzem. Bayan Stanton. Kendisinin kızı olmadı erkek çocukları oldu, bu yüzden onun göz bebeği gibiydim. O...” diye devam etti Bayan Shand sesinde garip bir buruklukla. “Çok harika bir teyzeydi.” Tekrar elindeki nakış işlemeye koyuldu.

“Peki, nakışlı tablonun Susan tarafından bitirilmesi. Harriet’in tablosunun yanı?”

“Yardım etmek istemiş. Teyzem dikiş dikmekten nefret ederdi, annemse bu işte çok iyiydi. Doğrusu, teyzemin bu işten kurtulmasına nasıl izin vermişler ben de bilemiyorum ama olmuş işte.”

“Ama albümde hiç fotoğrafı yok. Susan ve diğerleriyle yanı.”

“Onu disiplin edilmeye ihtiyacı olduğunu düşündüklerinden yatılı okula göndermişler. Sonra genç yaşta evlenmiş ve uzun süre Hindistan’da kalmış. Albümde fotoğrafı olmamasının tek nedeni bu.”

“Anlıyorum.” dedi Maria.

Ama, diye düşündü sonra, bir de şu salıncak meselesi var, diyecekti ama bir türlü diyemedi. Daha nakışlı tabloyu görmeden

önce bile ben bir salıncak olduğumu biliyordum, bir de şu küçük köpeğin havladığını duyuyordum hep. Ya da, dedi kendi kendini azarlar gibi, bu köpeğin havladığını kendim uyduruyordum.

“Fakat elbette.” dedi Bayan Shand. “Bir toprak kayması olmuş. Harriet teyzem o zamanlar senin yaşlarındaymış. Bu konuda çok haklısın. Ufak bir trajedi gerçekleşmiş. Acı bir kaza. Sana bu sabah bahsetmiştim hatırlasana, siz yola koyulmadan az evvel.”

Maria kanepenin gül desenlerinin kenarlarını parmakları ile takip etmeyi bıraktı ve, “Tam olarak bunu söylemediniz. Ve ben düşündüm de...” dedi.

“Sen Harriet’tan mı söz ettiğimi sandın? Ne yazık. O zaman ben kendimi daha açık bir şekilde ifade edemediğim için senden özür dilemeliyim. Hayır. Hiç de öyle olmadı. Kasabanın batısında bir yerlerde fosil aramaya gitmişler. Sonra ufak bir toprak kayması olmuş (hâlâ bunun izlerini görebiliyormuşsun, öyle diyorlar), çocuklar kendilerini kurtarmışlar ama küçük köpekleri, küçük siyah bir köpecikleri varmış, adı da Fido’ymuş, toprağın altında kalmış ve boğularak can vermiş. Hepsi çok üzölmüşler.”

Bir sessizlik oldu. Bayan Shand iğnesine bir iplik geçirirken Maria fırtınaya gebe bir sessizlik içindeydi ve, demek böyle olmuş, eh artık öğrendim, diye düşünüyordu... Yani aslında ben kendi kendime kurmuşum ama aslında bir şekilde de hayal gücümün bir eseri değölmüş. Bir köpek varmış, bir şey olmuş, ama benim sandığım gibi olmamış. Sonunda, “Ama Harriet olabilirdi. Ölen, o olabilirdi.” dedi.

“Ah tabii.” dedi Bayan Shand. “Öyle de olmuş olabilirdi. Her şey bambaşka bir türlü de olmuş olabilirdi. Ama meselenin aslı şu ki öbür türlü olmuyor. Olanlar olmuş. Olması gereken olur.” Kendinden emin bir şekilde elindeki iğneyi gergefine batırdı.

“Sanırım öyle.” dedi Maria. “Ama buna alışmak çok zor.”

“Ama insan eninde sonunda alışıyor.” dedi Bayan Shand, “Başka şansımız yok.”

“Aslında kısmen benim hayal gücümün bir ürünüymüş.” dedi Maria. “Ben bazen biraz hayalperest oluyorum.” Fotoğrafa tekrar baktı. Bayan Harriet Stanton, Bayan Shand’ın teyzesi ona dostça tebessüm ediyordu.

“Besbelli.” dedi Bayan Shand. “Kuşkusuz sen de zaman içerisinde bundan vazgeçersin.”

Ve Harriet gibi büyüyüp başka birine dönüşürüm, diye düşündü Maria. Ben de şimdiki zaman içerisinde onun kadar kısıtlanmış durumdayım. İşte o anda aklına gelecekte büyüdüğünde ve yaşlandığında insanın aklına bile getirmekte zorlanacağı şeyler yapacak olan gizemli ve enterasan Maria versiyonları geldi. Henüz tanışmadığı arkadaşlarıymış gibi geliyordu ona. Harriet, Bayan Harriet Stanton olmuştu (biraz kilo almış ve erkek çocukları olmuş) diye düşündü ve ben de sonuçta çok farklı bir insan olacağım. Ama garip bir şekilde biz hepimiz burada olmaya devam edeceğiz, çünkü bir yaz on ya da on bir yaşlarındayken burada olmuş olacağız. İşte bu hoşuma gitti.

Bayan Shand’ın hafif hafif cızırdamakta olan transistörlü radyosu altı kez bipleyerek saatin sekiz olduğunu duyurdu ve Maria’ya artık gitmesi gerektiğini hatırlattı. Bayan Shand’la Maria çok içten bir şekilde vedalaştılar. Bayan Shand bir sonraki yıl da onları ağırlamaktan memnun olacağını söyledi ve Maria da buraya tekrar gelmeyi umduğunu dile getirdi, en sonunda gitmek için arkasını döndü. Kapıya yaklaştığında Bayan Shand, “Köpeğin mezarı bahçedeki çalılığın dibinde. Ya da ben çocukken öyleydi.” dedi.

“Köpek boğuldu demiştiniz değil mi?”

“Evet. Dalgalar bedenini kıyıya vurdu ve çocuklar onun için bir tören yapıp gömmüşler. Garip bir durum.”

“Bence hiç de öyle değil.” dedi Maria.

Çünkü ben de olsam öyle yapardım, diye düşündü eve dönmek için caddeden karşıya geçerken. Yani o benim siyah köpeğim olsa ve ben onu çok sevsem. Ona saygımı göstermiş olurum. Sonra onları, Harriet ve Susan’ı, aslında daha çok Harriet’i düşündü, köpeklerini törenle gömerken muhtemelen hep ağlamış olmalıydı. Bunları düşünürken onun da gözlerine yaşlar doldu.

Eve döndüğünde, doğruca bahçeye gitti. Hava kararmaya başlamıştı, aşağıda limanda, sokak lambaları yanmış ve karanlık suyun üzerine parıldıyan sarı kurdeleleri andıran ışıklar yansıtıyorlardı. Bahçede, ağaçlar ve çalılıklar hareketsiz ve siyahlardı. Sadece pırnal ağacının tepesindeki yapraklar hışırdıyor ve fısıldıyordu. Evde ışıklar yanıyordu, Bayan Foster mutfakta bir o yana bir bu yana gidiyordu.

Maria çalılıkların arasına daldı. Elleri ve dizleri üzerinde emekleyerek ilerledi, salıncağın bulunduğu yeri geçti. Aslında tam olarak ne bulmayı beklediğini bilmediğinden (Toprakta bir tümsek mi? belki de bir haç, ahşap bir haç dikmişlerdi başına?) yavaş ilerliyordu. Çalılığın bitip pırnal ağacının olduğu yere vardığında hâlâ bir şey bulamadığından kandırıldığını hissediyordu. Sonra birden, kimsenin umursamadığı bir çalılığın dalları altında buldu onu. Bir mezar taşı. Küçük, gri-mavi düz bir kaya parçası (mavi liastı bu elbette ki). Üzerinde bir şeyler yazılıydı. Maria büyük bir saygıyla yaprakları ve dalları eliyle kenara itip yazıyı okumak için taşın üzerine eğildi. Harfler usta bir elden çıkmaydı (bunu herhâlde birine yaptırmışlar, diye düşündü. Bu bayağı meşakkatli bir iş olmuş olmalı, taşı almak ve bu şekilde işleyecek birini bula-

bilmek...). "FIDO" diye okudu. 5 Eylül 1865'te aramızdan ayrıldı. Sadık bir dostun anısına. H. J. P. ve S.M.P."

Elbette, bugün 5 Eylül'dü.

Çalılığın arasından çıkıp, çimlerin üzerinde ağır adımlarla ilerleyerek, önce gidip bir tür veda töreni yapar gibi pırnal ağacının kabuk kabuk gövdesine dokundu. Nedense, onu bir daha göreceğini sanmıyordu. Elbette, gelecek sene tatil yapmaya tekrar buraya gelebilirlerdi. Ama yeni edinmiş olduğu bir bilgelikle olayların nasıl geliştiğini kendisine söyleyen içinden bir ses, gelseler bile hiçbir şeyin aynı olmayacağını söylüyordu. Ben bir yaş daha büyümüş olacağım, diye düşündü. Aynı insan olmayacağım ve tekrar aynı şeyleri düşünmeyebilirim. Salıncak da, pırnal ağacı da artık ilgimi çekmeyebilir. Harriet da mesela. Bu yüzden de, hâlâ tadını çıkarabilirken bu zamanı değerlendirmek en iyisi.

Birkaç dakika boyunca terasın bahçeye inen basamağında oturup limanda denizin yüzeyinde hafif hafif titreşen ışıklara baktı. Dalgakıranın ucunda küçük bir tekne motorunu titrete titrete ve kırmızı yeşil ışıklarla göz kırparak denize açılıyordu. Ufukta bir uçak, limon rengi akşam semasında ardında beyaz bir iz bırakarak uçuyordu. Denizin dalgalarının kıyıya vurduğunu işitebiliyordu, çakıl taşlarının birbirine sürtünme seslerini de. Bazılarının aralarında ammonitler, *Grypahea* ve *Asteroceras* ve diğerleri bulunan mavi liastan yapılmış çakıl taşları. Bulunduğu yer daha önce pek ama pek çok kez olduğu üzere onsuz bir geceye hazırlanıyordu ve yarın o gittikten sonra da aynı şeyler olacaktı. Lütfen bunlara fazla dikkat sarf etme, diye düşündü. Onlar buradalar işte hepsi bu. Bunları düşünürken, bu yere tıpkı bir insana, bir dosta bakar gibi sevgiyle baktı.

Kedi gelip yanına oturdu, sohbet etmek istiyor gibi görünüyordu.

"Hayır." dedi Maria. "Sanırım artık senin konuşmana müsaade etmeyeceğim. Bazen beni çok rahatsız eden şeyler söylüyorsun. Ama aslında." diye devam etti. "Huzursuz edilmek konusunda daha rahat olmaya başladım sanırım. Bu senin hiç de umurunda değil aslında, değil mi?" Kedinin kulaklarının arkasını kaşdı ve kedi mırıldanarak kendini sırtüstü yere atıp uykuya daldı.

Birkaç dakika daha orada oturdu ve dinledi. Aslında özellikle bir şeyi duymak için dinliyordu, ancak bu yerin sıradan ve olağan sesleri; arabalar, insanlar, dalgalar, rüzgâr ve martılar dışında bir ses duyulmuyordu. Salıncaktan çıt çıkmıyordu (her ne kadar bahçenin ortasında öylece duruyor olsa da), köpek de havlamıyordu üstelik. Yarın eve gitmeyip burada kalıyor olsaydık bile onları bir daha duyacağımı hiç sanmıyorum, diye düşündü. Sonra da eve girdi.

"Hoş geldin." dedi Bayan Foster. "Seni merak etmeye başlamıştım." Sonra da ekledi. "Evet, yarın eve gidiyoruz. Öyle ya da böyle güzel bir tatil oldu, değil mi?"

Ve Maria kendisinden umulmayacak bir coşkuyla, "*Bence*, çok müthiş bir tatildi." dedi.

"Ah." dedi annesi, şaşırmıştı. "Harika."

Maria masanın bir ucuna oturdu. Kitapları, giysileri, dikiş sepetini ve kırkyama yorganı toparlamakta olan annesini izledi. Kırkyama yorganı görünce birden aklına kırkyama işleriyle ilgilenen birinin Victoria döneminden kalma nakışlı bir tablo ile de ilgilenebileceği geldi. Böylece annesine Harriet'ın nakışlı tablosundan bahsetmeye başladı. Bir yüzyıl önce benim yaşındaki kızların böyle tablolar işlemek zorunda olduğunu biliyor muydun? Çünkü ben içinde çiçekler yerine ammonitler olan bir tane gördüm, ilmek ilmek işlenmiş ammonitler ve bir pırnal ağacıyla,

siyah küçük bir köpek ve bu evin resmi var. Harriet adında bir kız varmış, aslında burada büyümüş ve birinin teyzesi olmuş, bu da çok komik çünkü ben onun hep sonsuza dek benim yaşımda kaldığını sanmıştım...

Sohbet etmeye ve öğrenmeye meraklı Maria, annesinin ilgisini öyle bir çekmişti ki, kitaplar da dikiş sepeti de masanın üzerinde oldukları yerde kaldılar. Maria konuştuğu, annesi ilgilenmediğini ve meraklandığını gösteren sesler çıkararak onu dinlerken, pencerenin dışında Lyme Regis'te gece oluyordu.

S O N

*Biraz gizemli, çokça nazık, bolca esprili...
Yüreklere dokunan naif bir roman.*

Yalnızlığını hayal dünyasındaki arkadaşlarla paylaşan küçük bir kızdır Maria. Çevresindeki nesnelere çeşitli anlamlar yükleyerek onlarla kendi arasında bir bağ kurar. Bazen hayal içinde gerçeği, gerçek içinde de hayali bulur. Ta ki Martin'le tanışana kadar...

Zamanın Ötesinde küçük bir kızın çevresini ve kendi iç dünyasını keşfetme öyküsüdür. Orada birbirinden zengin karakterler, bin bir renkli hayaller, ahenkli sesler ve çok değerli dostluklar uçsuz bucaksız diyarlara yelken açar.

ISBN: 978-975-21-1864-5

